

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego na lata 2023-2027

Wieliczka, maj 2023 r.

Spis treści

_Toc135390399

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	8
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR.....	10
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LGD	14
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia.....	33
Rozdział VI Cele i wskaźniki.....	42
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	53
Rozdział VIII Plan działania.....	60
Rozdział IX Plan finansowy LSR.....	65
Rozdział X Monitoring i ewaluacja.....	67
Załączniki	70

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1 Nazwa i forma prawna

Lokalna Grupa Działania, funkcjonująca pod nazwą „Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego” to stowarzyszenie specjalne, posiadające osobowość prawną działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz.U. 2015 poz. 378). Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego ma na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na terenie Gminy Wieliczka, Gminy Niepołomice oraz Gminy Kłaj.

GRAFIKA 1. LOGO STOWARZYSZENIA LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA POWIATU WIELICKIEGO

1.2. Opis procesu powstania partnerstwa i doświadczenia LGD

W związku z nowymi wymogami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 dotyczącymi wymogu liczby gmin wchodzących w skład LGD wśród członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś” oraz Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy zrodziła się idea o połączeniu sił i utworzeniu wspólnej LGD. Pomysł był o tyle trafny, że dotychczasowa współpraca obu LGD odbywała się wzorcowo. Realizowaliśmy szereg inicjatyw, które pomimo lokalizacji na obszarze poszczególnych Lokalnych Grup Działania uzupełniały się nawzajem. Wśród organizacji pozarządowych działających na naszym terenie jest wielu członków zamieszkałych na obszarze działania obu LGD. Głównym czynnikiem wpływającym na ten fakt jest bliskie sąsiedztwo gmin wchodzących w skład naszego LGD oraz przynależność do jednego powiatu. Wybór wspólnego działania był zatem jedynym rozsądnym pomysłem. Na potrzeby nowego okresu programowania powołaliśmy nowe stowarzyszenie, w skład którego wchodzi członkowie dotychczasowych LGD tj. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy i Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś”. Lokalna Grupa Działania pod nazwą Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa Śródmieście Wydział XII Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 22 lipca 2015 r. pod NR KRS 0000568187.

Utworzona Lokalna Grupa Działania jest zatem kontynuatorką działalności Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Wielicka Wieś oraz Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenia Wspólnota Królewskiej Puszczy, które w okresie programowania 2007-2013 realizowały na swoim obszarze LSR.

Doświadczenie podmiotów tworzących LGD, mające kluczowe znaczenie dla wdrażania planowanej Lokalnej Strategii Rozwoju wynika m.in. z działań:

LGD Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2007 – 2013. Obszar działania: Gmina Niepołomice, Gmina Kłaj obejmuje obszar 161,00 km², zamieszkały przez 32 084 osoby, środki do dyspozycji na lata 2009-2015: 4 748 432,00 zł. Do LGD Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy wpłynęło w ramach podejścia LEADER 121 wniosków, które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Spośród 3 816 864,67 zł przeznaczonych na działanie „Wdrażanie LSR” i „Projekty współpracy” LGD wykorzystała 3 726 581,77 zł co stanowi 97,67%. Dzięki czemu LGD uplasowało się na 3 miejscu w

województwie pod względem wykorzystania środków według danych Urzędu Marszałkowskiego na dzień 13 października 2015 roku. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Wspólnota Królewskiej Puszczy korzystała również ze środków POKL oraz Funduszu Inicjatyw Obywatelskich realizując 4 projekty o łącznej wartości środków w wysokości ok. 155 000,00 zł.

Zrealizowane ze środków LGD operacje przyczyniły się do wielu zmian na terenie gmin Niepołomice i Kłaj. Zmiany te dotyczą głównie:

- Wzmocnienia tożsamości lokalnej, waloryzacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
- Podniesienia atrakcyjności obszarów wiejskich wokół Królewskiej Puszczy jako miejsc zamieszkania i wypoczynku
- Dostosowania lokalnej edukacji do zmieniających się potrzeb rynku pracy oraz zróżnicowania rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o lokalne tradycje.

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe: Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej wartości dziedzictwa obszarów LGD od najmłodszego do najstarszego pokolenia, Zidentyfikowanie zasobów i wyeksponowanie lokalnych walorów kulturowych i przyrodniczych, Poprawa stanu infrastruktury związanej z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym LGD, Wzrost poziomu kompetencji liderów i osób z pasją w zakresie organizacji i zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, Poprawa infrastruktury społecznej, Wsparcie przedsiębiorczości mającej wpływ na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, Poszerzenie i zróżnicowanie oferty organizacji czasu wolnego, Poprawa estetyki przestrzeni publicznej, podniesienie kompetencji i umiejętności w zakresie różnicowania przedsiębiorczości różnych grup społeczności lokalnej, diagnozowanie i monitorowanie sytuacji na rynku pracy i edukacji, odnowienie tradycyjnych zawodów, poprawa infrastruktury edukacyjnej i na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, budowanie relacji pomiędzy małym a dużym biznesem, Wzmocnienie relacji i powiązań pomiędzy poszczególnymi sołectwami, domami kultury i szkołami, Modernizacja miejsc spotkań społeczności lokalnej, Rozwój inicjatyw integrujących ludność napływową, Wypromowanie działań integrujących społeczność lokalną, Poprawa oferty ukierunkowanej na młodzież, stworzenie systemu inicjowania i wdrażania projektów społecznych i gospodarczych wokół Królewskiej Puszczy, wzmocnienie systemu infrastruktury informatycznej i obiegu informacji łączących sołectwa obszaru Lokalnej Grupy Działania, podniesienie kwalifikacji lokalnych liderów w zakresie możliwości wspierania rozwoju obszarów wiejskich poprzez wykorzystanie informacji i systemów informatycznych.

Wymiernymi efektami działań we wskazanym wyżej obszarze są:

- 55 wybudowanych/ przebudowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych miejsc/ obiektów sprzyjających zaspokojeniu potrzeb społeczno-kulturalnych mieszkańców obszaru LGD,
- 12 wydarzeń popularyzujących obszar LGD i produkt lokalny,
- 10 inicjatyw w zakresie dziedzictwa kulturowego oraz historycznego,
- 7 przedsięwzięć z zakresu wykorzystania nowoczesnych technologii, obsługi komputera i Internetu
- 14 inicjatyw promujących prowadzenie zdrowego i aktywnego trybu życia,
- 5 Inicjatyw stwarzających możliwość integracji wśród mieszkańców (regionalne festyny, okolicznościowe imprezy),
- 3 Inicjatywy z cyklu zajęć edukacyjnych dla młodzieży.

Oceniając wpływ zrealizowanych ze środków LGD operacji można jednoznacznie stwierdzić, że projekty te przyczyniły się do wielu zmian na terenie gmin Niepołomice i Kłaj. Co więcej zmiany te mają charakter pozytywny – doszło bowiem do poprawy sytuacji w stosunku do stanu wyjściowego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Wielicka Wieś”:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2007 – 2013. Obszar działania: Gmina Wieliczka obejmuje obszar 100,00 km², zamieszkały przez 55 231 osób, środki do dyspozycji na lata 2009-2015: 7 155 504,00 zł. Do Lokalnej Grupy Działania „Wielicka Wieś” wpłynęło w ramach podejścia LEADER 130 wniosków które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Spośród 5 753 412,00 zł przeznaczonych na działanie „Wdrażanie LSR” i „Projekty współpracy” LGD wykorzystała 5 503 453 zł, co stanowi 95,66%. Dzięki czemu LGD uplasowało się na 5 miejscu w województwie pod względem wykorzystania środków według danych Urzędu Marszałkowskiego na dzień 13 października 2015 roku.

Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju skoncentrowana była na 2 głównych kierunkach:

- Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych
- Poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe: poprawa oferty turystycznej i agroturystycznej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia, poprawa oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców wielickich wsi.

Zdaniem mieszkańców obszaru, działania promujące działalność LGD „Wielicka Wieś” były skuteczne. Zdecydowana większość ankietowanych w badania ewaluacyjnych deklarowała, że w obszarach dotyczących infrastruktury i usług turystycznych, dostępności do sportu i rekreacji, stanu infrastruktury i dostępności do kultury warunki życia poprawiły się. Ankietowani są zgodni co do działań w obszarach, które LGD przyjęło za cele szczegółowe, tj. zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, oraz poprawa oferty turystycznej i agroturystycznej, że tu również dostrzegają pozytywne zmiany.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Powiatu Wielickiego”:

Realizacja podejścia LEADER w okresie programowania w latach 2014 – 2020. Obszar działania: Gminy Wieliczka, Niepołomice, Kłaj obejmuje obszar 248,00 km², zamieszkały przez 70 079 osób (stan na 31.12.2013 r.), środki do dyspozycji na lata 2014-2020: 3.207.605 EUR. Do Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wpłynęło w ramach podejścia LEADER 196 (na dzień 21 września 2022 r.) wniosków które zostały obsłużone przez LGD i przekazane do oceny merytoryczno-formalnej do Urzędu Marszałkowskiego. Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju skoncentrowana była na 3 głównych kierunkach:

- Budowa atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów, przyczyniającej się do utrzymania lub utworzenia miejsc pracy;
- Rozwój kapitału społecznego na terenie LGD;
- Wsparcie w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD.

Wyżej wymienione cele realizowane były poprzez następujące cele szczegółowe: Rozbudowa oferty i infrastruktury służącej rekreacji mieszkańców, Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby i oczekiwania różnych grup wiekowych (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży i seniorów), Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców animujących życie lokalnych społeczności z terenu LGD, Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin wchodzących w skład LGD Powiatu Wielickiego, Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy oraz promowanie ekonomii społecznej na terenie LGD, Wzmacnianie dotychczasowej oferty bazującej na atrakcyjności obszaru LGD i kreowanie nowych produktów lokalnych, Promowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży.

1.3. Ogólny opis struktury LGD

Reprezentatywność LGD

W skład Stowarzyszenie Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wchodzi 37 aktywnie zaangażowanych członków, 20 kobiet i 17 mężczyzn, w tym 2 członków reprezentujących osoby w wieku poniżej 35 lat. 27 członków LGD to osoby fizyczne (w tym 4 osób prowadzących działalność gospodarczą). W podziale na poszczególne sektory działalności, struktura członków LGD wygląda następująco:

- 8,1% reprezentuje sektor publiczny,
- 81,09 % reprezentuje sektor społeczny w tym 70,27% reprezentuje mieszkańców,
- 10,81% reprezentuje sektor gospodarczy.

Poszczególni członkowie Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego reprezentują zróżnicowany obszar działalności, tj. wśród nich znajdują się władze gmin, radni, sołtysi, członkowie rad sołectkich oraz zarządów osiedli, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, przedstawiciele sfery kultury itp. Aktywnie zaangażowani w działalności LGD są również seniorzy, przedstawiciele rodzin wielodzietnych. Tak zróżnicowany skład i obszary działalności, które reprezentują poszczególne osoby, pozwala na uzyskanie opinii i rozpoznanie potrzeb kluczowych grup społecznych, funkcjonujących na obszarze realizacji LSR, dzięki czemu możliwe było realne odzwierciedlenie oczekiwań tych grup. Cele i projekty zapisane w Lokalnej Strategii Rozwoju, ściśle współgrają z obszarami działalności poszczególnych członków LGD. Zróżnicowany skład członków Stowarzyszenia LGD przekłada się na znaczący udział różnorodnych lokalnych podmiotów przygotowaniu LSR – zaangażowanie społeczne na różnych etapach tworzenia strategii (m.in. analiza potrzeb i potencjałów, formułowanie celów i przedsięwzięć). Ponadto, w rozdziale III dotyczącym partycypacyjnego charakteru LSR szerzej opisano sposób angażowania społeczności lokalnej oraz różnych lokalnych podmiotów w proces przygotowania LSR.

Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) to narzędzie służące włączeniu obywateli na szczeblu lokalnym w odpowiedzi na wyzwania społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. LGD ma świadomość, iż RLKS to podejście, którego realizacja może mieć znaczący wpływ na życie ludzi, poprzez tworzenie nowych pomysłów i wspólne angażowanie się w ich wdrażanie. Z tego względu kluczowe jest sprostanie wyzwaniom, przed którymi stoi LGD w realizacji tej idei. Jednym ze sposobów sprostania im są zaproponowane przedsięwzięcia odnoszące się do kwestii wsparcia mieszkańców w rozwijaniu oddolnej działalności dotyczącej obszaru czasu wolnego i integracji (m.in. kultury, edukacji, aktywności sportowej), ochrony dziedzictwa obszaru (zachowanie tradycji poprzez wsparcie dla działalności lokalnych twórców, działania związane z ochroną zabytków, obiektów i przestrzeni) czy wsparcia w aktywizacji zawodowej i społecznej, w tym w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości na terenie LGD, w szczególności związanej z ofertą czasu wolnego, usługami wspierającymi, edukacyjnymi, opiekuńczymi.

Decyzyjność

W skład Rady Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego wchodzi przedstawiciele trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego, a także mieszkańcy. Rada liczy: 3 członków reprezentujących sektor publiczny, 6 osób reprezentujących sektor społeczny w tym 5 mieszkańców oraz 4 osoby reprezentujące sektor gospodarczy. Ponadto członkiem Rady są 4 kobiety oraz 2 osoby w wieku poniżej 35 lat. Struktura składu organu decyzyjnego, gwarantuje zapewnienie braku dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w ten sposób, iż władze publiczne i/lub poszczególne grupy interesu nie mają więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji. W takiej konfiguracji składu Rady, sektor publiczny stanowi także mniej niż 30% składu Rady.

Przedstawiając zwięzłą charakterystykę rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym należy stwierdzić, iż LGD gwarantuje zapewnienie wyboru operacji bez dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym. Członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Członek Rady lub jego reprezentant, który: jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną

reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę jest wyłączony z oceny i wyboru operacji. Stowarzyszenie prowadzi bieżący rejestr interesu członków organu decyzyjnego. Szczegółowe kompetencje członków Rady i procedury wyboru operacji opisane są w załącznikach do LSR oraz Regulaminie Rady. Procedury oceny wniosków uchwalane są przez Zarząd a Regulamin Rady Uchwala Walne Zebranie Członków.

Działalność Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego regulowana jest przez trzy dokumenty: tj. Statut Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego, Regulamin Rady oraz Procedurę naboru pracowników do biura Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego dokumenty te są uchwalane przez Walne Zebranie Członków.

Kwestie funkcjonowania Komisji Rewizyjnej opisane są w Statucie LGD. Aktualizacja statutu opisana jest w § 20 ust. 2 tego dokumentu.

Zasady funkcjonowania biura LGD określa Regulamin Biura Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego do którego załącznikiem jest Procedura naboru pracowników do biura Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego. Aktualizacja Regulaminu Biura Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego następuje w drodze uchwały Walnego Zebrania Członków.

Pogłębianie współpracy i zaangażowania członków LGD w realizację LSR

Stowarzyszenie pogłębi zaangażowanie lokalnej społeczności poprzez skoordynowane działania na całym obszarze LSR skierowane do mieszkańców nie biorących aktywnego udziału w życiu i działalności Lokalnej Grupy Działania. Jedynie przez kampanię informacyjną kierowaną do poszczególnych grup wiekowych Stowarzyszenie jest w stanie dotrzeć do mieszkańców, którzy jeszcze nie mieli okazji ani szans na pełne skorzystanie z możliwości jakie oferuje w swoim funkcjonowaniu Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego. Podstawą takiej kampanii musi być dotarcie do nowych mieszkańców gmin członkowskich, często nieorientowanych w lokalnych uwarunkowaniach. Tym bardziej, że LGD jako jeden podmiot agreguje zasoby instytucjonalne - samorządowe, społeczne i gospodarcze na terenie swojego oddziaływania.

Istotnym elementem partnerstwa lokalnego będzie także zaangażowanie młodych osób – poniżej 26 roku życia (w tej grupie istotni są nie tylko młodzi dorośli/absolwenci, ale też osoby niepełnoletnie: dzieci i młodzież) oraz seniorzy – w szczególności zamieszkujący obszary wiejskie. Wprowadzenie reprezentantów tej grupy wiekowej do organów Stowarzyszenia zwiększy możliwości nowego spojrzenia na funkcjonowanie organizacji w zmieniającym się otoczeniu.

Opis struktur wewnętrznych znajduje się w statucie LGD składa się na nie Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada ich zasady funkcjonowania zostały szerzej opisane powyżej. Wśród członków zarządu są osoby posiadające wyższe wykształcenie oraz studia podyplomowe MBA. Wśród pracowników znajdują się osoby z wyższym wykształceniem w kierunku prawo, zarządzanie w sektorze publicznym i pozarządowym oraz posiadające studia podyplomowa w zakresie realizacji projektów unijnych.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

2.1 Zwięzły opis obszaru oraz wykazanie spójności obszaru

Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego objęty Strategią Rozwoju Lokalnego obejmuje trzy gminy w skład których wchodzi: gmina Wieliczka (wyłącznie obszar wiejski), Gmina Niepołomice oraz Gmina Kłaj. Powierzchnia całkowita obszaru LSR to 248 km², na której w 2020 roku mieszkało łącznie 82 202 osób (stan na 31.12.2020 r.)

TABELA 1. LICZBA MIESZKAŃCÓW ORAZ POWIERZCHNIA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD.

Jednostka	Liczba ludności w 2020 (stan na 31.12.2020)	Powierzchnia [km ²]
Kłaj	10 981	65
Niepołomice	31 686	96
Wieliczka - obszar wiejski	39 535	87
LGD	82 202	248

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Obszar LGD jest społecznie, gospodarczo i środowiskowo spójnym środowiskiem. Ze względu na sąsiedztwo gmin członkowskich ze sobą (sąsiedztwo bezpośrednie oraz tzw. dalsze sąsiedztwo, gmina Niepołomice graniczy obszarem wiejskim gminy Wieliczka oraz gminą Kłaj) teren odznacza się spójnością przestrzenną rozumianą w kontekście geograficznym. Mapa poniżej prezentuje obszar objęty Lokalną Strategią Rozwoju z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin.

Obszar LGD posiada wspólne cechy jak np. funkcjonowanie w strefie metropolitalnej miasta Krakowa, wysoki poziom dostępności komunikacyjnej związany z przechodzeniem przez teren autostrady A4, zwiększający się napływ nowej ludności w wyniku suburbanizacji (i związany z tym dynamiczny ruch budowlany) oraz rozpoznawalne i cenne zasoby przyrodniczo-kulturalne (walory krajobrazowe Pogórza Wielickiego, Puszcza Niepołomicka i inne formy ochrony przyrody, liczne zabytki). Obszar objęty LSR charakteryzuje się wspólnymi tradycjami, m.in. produkty lokalne, cykliczne imprezy kulturalne. Do budowania lokalnej tożsamości i utrzymania lokalnych tradycji istotnie przyczynia się prężna działalność grup i stowarzyszeń (np. KGW – ok. 30, zespoły regionalne, koła historyczne, lokalni twórcy). Obszar też cechują podobieństwa gospodarcze: z jednej strony przewaga działalności usługowej w strukturze rodzajów działalności, wzrost wskaźnika przedsiębiorczości na przestrzeni lat, prężnie rozwijające się tereny aktywności gospodarczej (koncentrujące inwestycje, zapewniające miejsca pracy dla mieszkańców); z drugiej – brak większych firm zatrudniających powyżej 1000 pracowników, niższa chłonność lokalnego rynku pracy w stosunku do potrzeb (konkurencyjność Krakowa, stosunkowo niski stopień zadowolenia mieszkańców z lokalnego rynku pracy), trudności z wejściem/powrotem na rynek pracy w przypadku kobiet, w szczególności po przerwie macierzyńskiej.

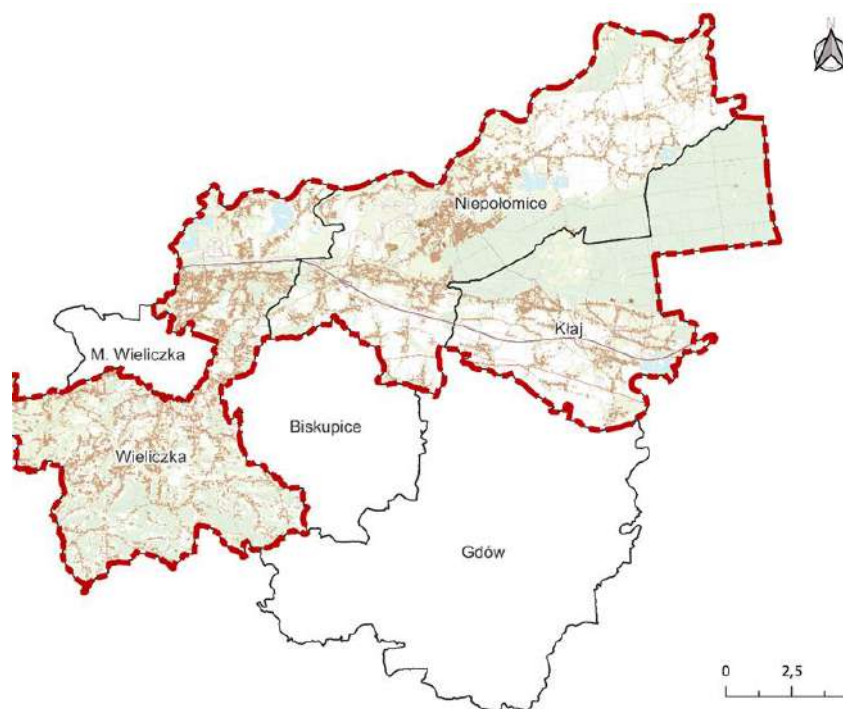
Obszar LGD jest odpowiedni dla strategii, ponieważ odznacza się także zbliżonymi wyzwaniami rozwojowymi, wspólnymi potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, m.in. w zakresie: rozwoju infrastruktury i oferty czasu wolnego (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz seniorów), w tym miejsc i inicjatyw służących integracji lokalnej społeczności, zapewnienia wsparcia dla aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców terenów wiejskich, wspierania lokalnej aktywności gospodarczej, prowadzenia działań i tworzenia rozwiązań odpowiadających na procesy demograficzne, takie jak starzenie się społeczeństwa (oferta opiekuńcza i wspierająca dla seniorów), napływ nowych mieszkańców i dodatnie saldo przyrostu naturalnego (oferta integrująca, oferta opiekuńczo-edukacyjna, oferta czasu wolnego).

Zakres oddziaływania poszczególnych EFSI, z których współfinansowana będzie LSR: realizacja operacji w ramach funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym LSR.

Na podstawie diagnozy obszaru LGD wyróżnić można następujące grupy interesu: podmioty tworzące ofertę czasu wolnego (instytucje, stowarzyszenia, grupy nieformalne), lokalni twórcy i podmioty działające w obszarze dziedzictwa kulturowego obszaru (zespoły regionalne, orkiestry dęte, koła gospodyń wiejskich itp.), społeczni przedstawiciele sołectw – sołtysi, rady sołeckie. Różnorodność podmiotów jest charakterystyczna dla terenu LGD Powiatu Wielickiego. Konflikty pomiędzy grupami interesów mogą wynikać z ich mnogości na jednym terenie oraz potrzeby bycia liderem. Jednocześnie w trakcie działań partycypacyjnych towarzyszących opracowaniu LSR zwracano uwagę na potrzebę prowadzenia bieżącej analizy interesariuszy (grup interesu) powiązanej z tematyką podejmowanych decyzji.

GRAFIKA 2. OBSZAR LGD STOWARZYSZENIA POWIATU WIELICKIEGO NA TLE CAŁEGO POWIATU

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK (BDOT10K)

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Opracowanie Strategii Rozwoju Lokalnego dla Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Powiatu Wielickiego” przebiegało z aktywnym udziałem lokalnej społeczności. Na poszczególnych etapach prac nad LSR, począwszy od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans, po wyznaczanie celów, zapewniono się odpowiednie metody i techniki partycypacyjne, pozwalające na aktywne włączenie mieszkańców na każdym etapie prac nad LSR. Metody partycypacji są adekwatne do lokalnej specyfiki obszaru, dostosowane do potrzeb i oczekiwań kluczowych, reprezentatywnych dla społeczności, grup zaangażowanych w proces opracowania LSR. Dokładne dane statystyczne zarówno ogólnodostępne jak i te wynikające z zebranych ankiet, wywiadów, kart projektów zostały zawarte w Rozdziale IV LSR.

3.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR z określeniem grup docelowych, do których metody te są kierowane

Do poszczególnych etapów budowania LSR (ocena potrzeb; diagnoza i analiza SWOT; określenie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania; opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru; opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji), w tym w procesie konsultacji społecznych projektu dokumentu, **wykorzystano następujące metody partycypacyjne: badanie ankietowe PAPI, badanie ankietowe CAWI, spotkania informacyjno-konsultacyjne (dwie tury), zbieranie opinii pisemnie, m.in. poprzez formularz online.** Informacje o konsultacjach z mieszkańcami zamieszczono na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych LGD, a także na stronach urzędów gmin wchodzących w skład LGD, prowadzono też informacyjną akcję telefoniczną.

W pierwszej kolejności w ramach prac nad LSR zrealizowano:

Gminne spotkania informacyjno-konsultacyjne (I tura). Spotkania informacyjno-konsultacyjne skierowane do przedstawicieli mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz radnych, sołtysów i podmiotów zainteresowanych realizacją projektów współfinansowanych w ramach realizacji LSR. Dzięki wykorzystaniu pracy warsztatowej oraz technik kreatywnych omówiono podczas nich słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia, wypracowano założenia pod kątem głównej aspiracji rozwojowej (a także siatki celów i przedsięwzięć) oraz zbierano propozycje projektów do realizacji w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Podnoszono też kwestie grup docelowych, które w sposób szczególny powinny zostać objęte wsparciem w ramach realizacji LSR. Spotkania odbyły się we wszystkich gminach wchodzących w skład Stowarzyszenia LGD, tj.:

- 26.07.2022 r. w Wieliczce (21 uczestników),
- 27.07.2022 r. w Niepołomicach (9 uczestników),
- 28.07.2022 r. w Kłaju (7 uczestników).

Badanie ankietowe realizowane techniką łączoną wywiadu kwestionariuszowego PAPI oraz ankiety internetowej CAWI z mieszkańcami gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego. tj. obszar wiejski Gminy Wieliczka, Gmina Kłaj oraz Gmina Niepołomice. Opinie mieszkańców stanowią istotny element tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju. Doświadczenie zawodowe i życiowe mieszkańców, związane z obszarem LGD jest kluczowym elementem stworzenia wartościowego programu rozwoju, który będzie odpowiadał potrzebom lokalnych społeczności i umożliwi pozyskiwanie środków europejskich na realizację najważniejszych przedsięwzięć. Za pomocą ankiety możliwe było poznanie opinii mieszkańców na temat głównych deficytów i atutów polityki rozwojowej prowadzonej w różnych sferach (dziedzinach) na zamieszkiwanym obszarze, kluczowych lokalnych problemów, potrzeb/oczekiwań w zakresie kierunków działań rozwojowych czy identyfikacji grup, które wymagają intensyfikacji wsparcia. Łącznie zrealizowano n=383 ankiet (minimalna próba adekwatna do liczebności mieszkańców obszaru LGD). Kwestionariusz ankiety umożliwiał wyszczególnienie potrzeb i oczekiwań

poszczególnych grup wchodzących w skład społeczności lokalnej, w zależności od wieku, płci czy statusu zawodowego ankietowanych. Badanie było prowadzone w sierpniu 2022 roku.

Badanie ankietowe realizowane techniką ankiety internetowej CAWI z przedstawicielami podmiotów, instytucji, JST oraz organizacji działających na obszarze LGD. Uwzględnienie tej grupy badanych w procesie wypracowywania strategii, pozwoliło na zebranie oczekiwań głównych interesariuszy w zakresie podejmowanych działań rozwojowych, w tym definiowania priorytetów dla przedsięwzięć i kierunków, identyfikacji problemów i potencjałów, zakresu potrzebnego wsparcia, prowadzenia polityki informacyjnej, a także opinii na temat dotychczasowej współpracy. Dedykowana podmiotom ankieta ewaluacyjna była dostępna na stronie internetowej LGD oraz Urzędów Gmin z terenu LGD. Dodatkowo, do kluczowych podmiotów/instytucji wysłano e-mail z zaproszeniem do udziału w badaniu. Ankietę CAWI wypełniło 20 przedstawicieli instytucji i organizacji. Badanie było prowadzone w sierpniu 2022 roku.

Karty projektu – formularze skierowane do zainteresowanych stron (mieszkańców obszaru LGD, podmiotów / nieformalnych grup działających na terenie obszaru LGD), za pomocą których zbierano potrzeby w zakresie celów i przedsięwzięć – pomysły na projekty i działania, które wypełniający formularz chcieliby realizować, uzyskując wsparcie finansowe z funduszy unijnych za pośrednictwem oraz przy pomocy LGD, w ramach nowego okresu programowania. Formularze przyczyniły się do zebrania wiedzy o realnych potrzebach, ale i możliwościach lokalnych podmiotów. Formularz można było złożyć w wersji elektronicznej lub papierowej (w tym także podczas I tury spotkań informacyjno-konsultacyjnych). Łącznie wpłynęły 44 formularze (38 online, 6 papierowych). Karty projektu zbierano na przełomie lipca i sierpnia 2022 r.

Następnym etapem były tzw. konsultacje okresowe – podczas których zaprezentowano główne założenia dla LSR (m.in. w formie dokumentu dostępnego na stronie internetowej LGD) oraz zbierano pomysły i uwagi dotyczące prezentowanych treści, a w szczególności celów, przedsięwzięć czy definicji kryteriów premiujących. Konsultacje trwały od 27 września 2022 r. do 4 października 2022 r. i były skierowane do mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz radnych, sołtysów i innych podmiotów zainteresowanych realizacją projektów współfinansowanych w ramach LSR. W tym czasie zainteresowane strony mogły wyrażać opinie poprzez formularz online, a także podczas trzech spotkań informacyjno-konsultacyjnych (spotkania gminne II tura), które odbyły się we wszystkich gminach wchodzących w skład Stowarzyszenia LGD, tj.:

- 27.09.2022 r. w Wieliczce (5 uczestników),
- 28.09.2022 r. w Niepołomicach (2 uczestników),
- 29.09.2022 r. w Kłaju (8 uczestników).

Domknięciem działań partycypacyjnych towarzyszących przygotowaniu Strategii były konsultacje społeczne projektu LSR – podczas których udostępniono do wglądu dokument – projekt LSR (m.in. na stronie internetowej LGD) oraz zbierano opinie i uwagi dotyczące prezentowanych treści. Konsultacje trwały od 23 maja 2023 r. do 30 maja 2023 r. i były skierowane do mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz radnych, sołtysów i innych podmiotów zainteresowanych realizacją projektów współfinansowanych w ramach LSR. W tym czasie zainteresowane strony mogły wyrażać opinie poprzez formularz online, a także w biurze LGD.

W tworzenie LSR zaangażowały się różne grupy i organizacje z terenu LGD reprezentatywne dla lokalnej społeczności, w tym: przedstawiciele władz lokalnych oraz instytucji publicznych (m.in. urzędy gmin, spółki gminne, ośrodki pomocy społecznej, szkoły, centra kultury, biblioteki), partnerzy gospodarczy i społeczni (m.in. mieszkańcy, przedsiębiorcy, sołtysi, rady sołeckie, koła gospodyń wiejskich), właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie – organizacje pozarządowe (stowarzyszenia sportowe – lokalne kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równouprawnienia płci i niedyskryminacji, działające na rzecz środowiska). Grupa osób biorących udział w działaniach partycypacyjnych była także zróżnicowana pod kątem wieku i płci uczestników (kobiety, mężczyźni, seniorzy, osoby młode – do 25 roku życia).

Dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR zostały wykorzystane do opracowania LSR. W szczególności wykorzystano dane dotyczące: potrzeb i oczekiwań społecznych w zakresie rozwoju obszaru LGD, pomysłów związanych z możliwymi do realizacji projektami/zadaniami, priorytetów dla kierunków działań LGD na najbliższe lata, grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.

Najważniejsze wyniki działań konsultacyjnych, które zostały wykorzystane do opracowania LSR wskazywały na zapotrzebowanie w zakresie: zwiększania dostępności oferty czasu wolnego, w tym miejsc i inicjatyw służących integracji, zapewnienia wsparcia dla aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców terenów wiejskich, także w aspekcie lokalnej przedsiębiorczości. Do opracowania LSR posiłkowano się takimi wnioskami z konsultacji społecznych, które były zgodne z obszarami tematycznymi i zakresem działalności LGD oraz możliwe do realizacji w ramach podejścia LEADER. Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji zostały przytoczone w rozdziale 4 LSR (Analiza mocnych i słabych stron obszaru objętego LSR), a także zostały wykorzystane do konstruowania treści rozdziałów 6-8, w szczególności w zakresie celów i przedsięwzięć.

3.2 Działania planowane w zakresie utrzymania zaangażowania i informowania społeczności lokalnej, mobilizacji interesariuszy oraz wzmocnienia partnerskiej współpracy na etapie wdrażania LSR

W celu podtrzymania zaangażowanie lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR planowane są okresowe spotkania w gminach członkowskich na wzór tych, które służyły jako spotkania konsultacyjne na etapie przygotowania niniejszej strategii. W ramach planowanego informowania na temat bieżącej realizacji LSR oraz przyszłych kroków, cykliczne spotkania pozwolą na dalsze, a nie tylko jednorazowe, zaangażowanie osób uczestniczących na etapie koncepcji. W ten sposób LGD uzyska efekt konsekwentnego udziału osób uczestniczących w pierwszych spotkaniach przygotowujących Strategię na lata 2023-2027. W ramach planowanych spotkań uczestnicy będą mieli możliwość walidacji wdrażania LSR poprzez ankiety częstkowe z procesu wdrażania, a efektem będą raporty z tych spotkań.

W przyszłości LGD będzie mobilizować biernych dotychczas interesariuszy poprzez kampanie informacyjne zarówno drogą tradycyjną – spotkania w terenie, media lokalne, plakaty, jak też poprzez dotarcie kanałami cyfrowymi – w szczególności poprzez ogólnodostępne media społecznościowe, w których również funkcjonują docelowi interesariusze, co zwiększy skuteczność tej metody. Dodatkowo, aby nie wykluczać żadnych grup, konieczne jest dostosowanie dróg komunikacji, tak aby w spotkaniach mogły brać udział osoby mające problemy z przemieszczaniem się (np. seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami) lub ograniczenia czasowe (rodzice małych dzieci, młode matki). Może się to odbywać poprzez spotkania zdalne przy użyciu popularnych komunikatorów lub platform.

W ramach wzmocnienia partnerskiej współpracy członków LGD wprowadzona zostanie możliwość zgłaszania inicjatyw projektowych do Zarządu przez członków LGD przygotowanych przez przedstawicieli wszystkich gmin członkowskich jednocześnie lub przedstawicieli przynajmniej trzech grup społecznych łącznie. W ten sposób zachęci to członków LGD do ciągłej współpracy, która będzie miała realny wymiar w postaci przygotowanych i zrealizowanych projektów, których efekty będą odczuwalne dla szerokiego grona członków LGD i miały zasięg wykraczający poza obszar jednej gminy.

Zarówno na etapie tworzenia, jak i realizacji LSR, założono uwzględnienie zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyn poważnych szkód”.

Informacje nt. możliwości dotarcia do szerszego grona odbiorców oraz budowania zaufania i wiarygodności poprzez wykorzystanie lokalnych autorytetów są zawarte w treści Planu Komunikacji stanowiącego załącznik do umowy ramowej.

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LGD

4.1 Opis dokonanej analizy potrzeb i potencjałów obszaru wdrażania LSR

Do analizy potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR posłużono się techniką analizy SWOT. W ten sposób zidentyfikowane słabe strony wskazują na potrzeby obszaru, a mocne strony obrazują jego potencjały. Poniższa analiza została przeprowadzona na podstawie dokonanej diagnozy danych zastanych (główne źródło danych: BDL GUS), a także z udziałem mieszkańców oraz kluczowych podmiotów działających na terenie LGD z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego (I tura gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych, badania ankietowe CAWI i PAPI – m.in. pytania o główne atuty i wady miejsca zamieszkania, ocena poszczególnych aspektów polityki rozwojowej na szczeblu lokalnym – skala Likerta, w tym rynku pracy, edukacji, sfery kultury, rekreacji, turystyki, ochrony środowiska itp.)

Większość wniosków zgłaszanych przez uczestników partycypacyjnego procesu została uwzględniona w diagnozie (przy poszczególnych słabych i mocnych stronach kursywą w nawiasie oznaczano kwestie, które szczególnie mocno wybrzmiały w badaniach ankietowych oraz podczas I tury spotkań informacyjno-konsultacyjnych). Pominięto wskazania niezgodne ze statystyką publiczną lub co do których następowała rozbieżność w źródłach. Analiza została przeprowadzona w blokach tematycznych wynikających z przeprowadzonej diagnozy danych zastanych obszaru LGD.

Demografia i sytuacja społeczna (opieka, problemy społeczne, edukacja, aktywność obywatelska, zawiązywanie partnerstw)	
Mocne strony (potencjały wewnętrzne)	Słabe strony (potrzeby rozwojowe)
<p>Ciągły i zauważalny wzrost liczby mieszkańców (w okresie 2015-2020 zmiana o ok. 10%) przekładający się na wzrost kapitału społecznego czy rozwój gmin.</p> <p>Korzystna sytuacja demograficzna wynikająca głównie z dodatniego salda migracji (14,46), ale również z dodatniego przyrostu naturalnego (0,85).</p> <p>Wyższy udział osób młodych, do 14 roku życia (18,2%), niż osób po 75 roku życia (5,2%).</p>	<p>Spadający przyrost naturalny w porównaniu z rokiem 2016 (spadek z 2,7 na 0,85 przyrostu naturalnego na 1000 ludności).</p> <p>Postępujące starzenie się społeczeństwa i zwiększający się wskaźnik obciążenia demograficznego w porównaniu z 2015 r. (wzrost wartości wskaźnika obciążenia demograficznego z 57,3 do 65).</p>
<p>Niewielka liczba osób i rodzin pobierających świadczenia socjalne (18 rodzin pobierających zasiłek na dziecko na 1000 mieszkańców i 256 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 000 mieszkańców) w porównaniu ze średnią krajową (21 rodzin i 414 beneficjentów). Liczba udzielanych świadczeń ciągle się zmniejsza (spadek beneficjentów o 37% i rodzin o 23%).</p> <p>Niski wskaźnik ubóstwa, sporo programów wsparcia realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niski poziom przestępczości (15,6 przestępstw na 1000 mieszkańców) w porównaniu do średniej dla kraju (21,45 przestępstw na 1000 mieszkańców).</p>	<p>Niewystarczająca dostępność opieki żłobkowej, co piąty badany mieszkaniec uważał, że stanowi to główną wadę / problem obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Niska dostępność opieki medycznej, bardzo duże obciążenie przychodni lekarskich (3028 osób przypadających na 1 przychodnię, niemal dwukrotnie więcej od średniej krajowej). Mała liczba lekarzy, w tym specjalistów w publicznych placówkach zdrowotnych (<i>I tura spotkań</i>). Obszar związany z ochroną zdrowia był najniżej ocenianym z obszarów dziedzinowych przez mieszkańców – średnia 3 na 5-punktowej skali (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Negatywne aspekty suburbanizacji – szybki, wręcz niekontrolowany napływ ludności i zbyt intensywny rozwój zabudowy mieszkaniowej, wzrost gęstości</p>

<p>Poprawiająca się na przestrzeni lat sytuacja w zakresie objęcia dzieci do lat 3 opieką w żłobkach (wzrost odsetka o 8 p.p.).</p>	<p>zaludnienia (wynikający m.in. z położenia gmin LGD tuż pod Krakowem i walorów krajobrazowych obszaru). Nierównomierny dostęp do usług i infrastruktury społecznej: w niektórych sołectwach koncentracja, w innych niedostatki (<i>I tura spotkań</i>). Niewystarczająca dostępność form opieki dla dzieci do lat 3, niski odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach (LGD 14%, Polska 15,5%, powiat wielicki 16,2%). Niewystarczająca dostępności opieki przedszkolnej w stosunku do wzrostu liczby dzieci w wieku przedszkolnych (spadek odsetka dzieci objętych wychowywaniem przedszkolnym o blisko 10 p.p.) Niewystarczająca oferta opiekuńcza dla osób starszych, w tym samotnych / pozbawionych wsparcia rodzin, przy jednoczesnym wzroście liczby takich mieszkańców. Infrastruktura i oferta opiekuńcza dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami stanowiła drugi najniżej oceniany (średnia 3,1) przez mieszkańców obszar rozwojowy (<i>badania ankietowe</i>).</p>
<p>Wysoka aktywność obywatelska mieszkańców LGD wyrażana wyższą niż przeciętnie w Polsce frekwencją w wyborach prezydenckich (prawie 70%) i parlamentarnych (65,3%). Rozwinięta działalność sektora społecznego, stosunkowo duża liczba (ponad 250 podmiotów) aktywnie działających organizacji pozarządowych i stowarzyszeń. Aktywność rad sołeckich, OSP, KGW, kluby sportowe, zespoły regionalne. Zróżnicowane obszary działalności organizacji – m.in. promowanie obszaru i lokalnej tradycji, pomoc osobom ze szczególnymi potrzebami, propagowanie kultury sportu itp.</p>	<p>Słabe zainteresowanie lokalnym życiem – niska integracja nowych mieszkańców ze społecznością „zastaną”, ale także ofertą kulturalną czy sportową oferowaną lokalnie (sprowadzanie zamieszkiwanej gminy do roli „sypialni Krakowa”). Brak poczucia lokalnej tożsamości/ przywiązania do miejsca stanowił znalazł się wśród 3 głównych problemów obszaru wskazywanych przez badane instytucje (<i>badania ankietowe</i>). Niewystarczająco rozwinięta współpraca długofalowa między poszczególnymi organizacjami (zarówno wewnątrzgminna, jak i międzygminna), „zamknięcie” się u siebie, interakcje i współpraca głównie w zakresie organizacji imprez (<i>I tura spotkań</i>).</p>
<p>Szanse (potencjały zewnętrzne)</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>Uruchomienie środków i programów zewnętrznych oraz rządowych i ministerialnych na kolejne lata – zakładających wsparcie m.in. przedsięwzięć z zakresu aktywizacji mieszkańców, integracji społecznej i in. (np. Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PS WPR, FERS). Popularyzacja postaw zaangażowanych i odpowiedzialności obywatelskiej – wzrost aktywności i organizowania się społeczeństwa wokół różnego typu kwestii istotnych z punktu widzenia małych</p>	<p>Starzenie się społeczeństwa generujące wzrastające zapotrzebowanie w zakresie tzw. srebrnej gospodarki, w szczególności pod kątem usług opiekuńczych i specjalistycznych oraz odpowiednio dostosowanej infrastruktury. Tendencja dot. spadku dzietności, pogłębiana przez niewystarczające wsparcie w zakresie zdrowia prokreacyjnego. Wzrost cen energii i inflacja, wzrost kosztów życia niewspółmierny do wysokości zarobków, przekładające się na nasilenie polaryzacji ekonomicznej</p>

<p>społeczności (np. nowe inwestycje, ochrona środowiska, działania strażnicze).</p> <p>Wzrost znaczenia partycypacji społecznej w procesie rozwoju lokalnego. Rosnące znaczenie partycypacji społecznej w kształtowaniu polityk publicznych, np. wprowadzanie budżetów obywatelskich i innych form partycypacji społecznej, wspierane przez ustawodawstwo (wymogi dotyczące realizacji konsultacji społecznych).</p> <p>Utrzymujący się trend migracji wewnętrznych na obrzeża dużych miast.</p>	<p>społeczeństwa oraz problemu ubóstwa. Zjawisko ubóstwa energetycznego – istotne wyzwanie dla skali i trwałości zmian związanych z zaopatrywaniem w energię.</p> <p>Negatywny, długofalowy, pośredni i bezpośredni wpływ epidemii COVID-19 na zdrowie, też w kontekście zaniedbań profilaktyki czy pogorszenia stanu psychicznego (nasilone stany lękowe, depresyjne).</p> <p>Mobilność zarobkowa, migracje zagraniczne – odpływ młodych, wykształconych ludzi do innych krajów UE / daleko od domu rodzinnego, pozostawianie osób starszych (rodziców, dziadków) bez stałej opieki w domu.</p>
Gospodarka i rynek pracy	
Mocne strony (potencjały wewnętrzne)	Słabe strony (potrzeby rozwojowe)
<p>Stały wzrost wskaźnika przedsiębiorczości, tempo wzrostu wyższy niż w kraju (wzrost o 26% w odniesieniu do liczby osób fizycznych prowadzących działalność i o 20% w odniesieniu do podmiotów gospodarczych).</p> <p>Wysoki udział podmiotów z sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sektor przyczyniający się do rozwoju innowacji) w ogóle podmiotów (10%), przy jednoczesnym wzroście liczby podmiotów w powyższej sekcji w ostatnich latach (59%).</p> <p>Prężnie rozwijające się tereny aktywności gospodarczej (koncentrujące inwestycje, zapewniające miejsca pracy dla mieszkańców): Niepołomicka Strefa Inwestycyjna na terenie gminy Niepołomice, Wielicka Strefa Aktywności Gospodarczej w Brzegach na terenie gminy Wieliczka, tereny produkcyjne, usługowe, komercyjne w Targowisku w gminie Kłaj.</p> <p>Według blisko połowy badanych ich miejscowość/okolica to dobre miejsce do pracy/prowadzenia działalności gospodarczej (<i>badania ankietowe</i>).</p>	<p>Brak firm zatrudniających powyżej 1000 pracowników.</p> <p>Niższy wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) w stosunku do wartości dla powiatu wielickiego (obszar LGD: 131, powiat: 137).</p> <p>Nierówności między gminami LGD pod kątem poziomu przedsiębiorczości i wysokości wskaźnika przedsiębiorczości. W przypadku mniejszych populacyjnie miejscowości, miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców – niższa dostępność i mniejsze zróżnicowanie ofert pracy.</p> <p>Niewystarczające warunki do rozwoju wielkopowierzchniowego rolnictwa, wynikające z rozdrobnienia gospodarstw rolnych.</p>
<p>Niski wskaźnik bezrobocia (2,6), który po roku 2015 systematycznie spada (dla 2021 spadek o 28% w porównaniu z 2015 r.), z wyjątkiem lat 2019-2020.</p> <p>Niski udział osób młodych w ogóle bezrobotnych (9,6%) w porównaniu ze średnią dla Polski (11,2%).</p> <p>Korzystna lokalizacja obszaru - bliskość Krakowa (dużego rynku pracy).</p>	<p>Niższa liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (407,4) w porównaniu ze średnią dla Polski (435,2).</p> <p>Stosunkowo niski stopień zadowolenia mieszkańców z lokalnego rynku pracy (średnio 3,37 w skali od 1 do 5) – jedna z niższych ocen w porównaniu z pozostałymi aspektami rozwoju gminy na terenie LGD, jednocześnie 30% badanych wskazywało nieatrakcyjny rynek pracy</p>

<p>Wyższy od średniej krajowej i wojewódzkiej poziom przedsiębiorczości wyrażany liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym (17,5).</p>	<p>wśród 3 głównych wad/problemów obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Niewystarczająca oferta działań wspierających aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Trudności kobiet w podejmowaniu aktywności zawodowej, zwłaszcza w przypadku powrotu/włączenia się w lokalny rynek pracy po przerwie związanej z urlopem macierzyńskim/ wychowaniem dziecka (<i>I tura spotkań</i>).</p>
<p>Szanse (potencjały zewnętrzne)</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>Zmiana trendów migracyjnych – rosnąca liczba migrantów zarobkowych przyjeżdżających do Polski.</p> <p>Dostępność funduszy zewnętrznych na kolejne lata na działania wspierające rozpoczynanie działalności gospodarczej, tworzenie nowych miejsc pracy, wprowadzanie innowacji, podnoszenie lub aktualizację kwalifikacji, a także aktywizację osób bezrobotnych. (np., Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PS WPR, FERS).</p> <p>Zwiększenie wykorzystania nowych technologii w edukacji i na rynku pracy. W wyniku pandemii – przyspieszenie cyfryzacji pracy – zmiana modelu pracy na zdalny lub hybrydowy, utrzymująca się popularność pracy zdalnej/hybrydowej.</p> <p>Zmiana w zakresie działalności rolniczej – powstawanie gospodarstw agroturystycznych, ekologicznych, zagród edukacyjnych.</p> <p>Moda na produkty lokalne oraz ekologiczne – możliwość rozwoju lokalnej gospodarki w tym kierunku.</p>	<p>Utrzymujące się ekonomiczne konsekwencje pandemii COVID-19 dla niektórych branż, m.in. okresowy wzrost bezrobocia, obawy i mniejsza gotowość do podejmowania inwestycji, redukcja etatów, osłabienie koniunktury i cięcia wydatków.</p> <p>Niska opłacalność produkcji rolnej w małych gospodarstwach rolnych, trudności formalne oraz kosztowność w przypadku certyfikacji ekologicznej.</p> <p>Wpływ globalnych kryzysów (pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie) na kondycję lokalnych przedsiębiorstw.</p> <p>Wzrost znaczenia handlu internetowego – e-commerce kosztem tradycyjnej działalności usługowej.</p>
<p>Oferta czasu wolnego, turystyka i promocja regionu (dziedzictwo, produkty lokalne i regionalne)</p>	
<p>Mocne strony (potencjały wewnętrzne)</p>	<p>Słabe strony (potrzeby rozwojowe)</p>
<p>Obszar atrakcyjny turystycznie ze względu na unikatowe walory (gmina Wieliczka: Kopalnia Soli – obiekt na liście UNESCO, stok narciarski i kościół w Podstolicach; gmina Niepołomice: Zamek, Błonia; gmina Kłaj oraz gmina Niepołomice: Puszcza Niepołomicza z rezerwatem żubrów) – miejsca wypadowe dla turystów (z całej Polski i świata) i „rekreantów” (w dużej mierze z Krakowa).</p> <p>Dostępna baza noclegowa o zróżnicowanym standardzie.</p>	<p>Słabo rozpowszechniona wiedza wśród mieszkańców obszaru, ale też odwiedzających teren LGD, o mniejszych lokalnych zabytkach, atrakcjach i miejscach wartych odwiedzenia, historii czy ciekawostkach.</p> <p>Braki w infrastrukturze informacyjnej pod kątem informacji dostępnej w terenie, głównie gmina Kłaj (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Nierównomiernie rozwinięta baza noclegowa obszaru (przestrzenna koncentracja obiektów w mieście i gminie Wieliczka).</p> <p>Zatrzymanie pozytywnego trendu wzrostu udzielanych noclegów turystów zagranicznych poprzez</p>

<p>Wiele atrakcyjnych tras rowerowych i pieszych (spacerowych), w szczególności na terenie Puszczy Niepołomickiej.</p> <p>Miejsca przyciągające lokalnych turystów (mikroturystyka), czy wpisujące się w trend różnych rodzajów turystyki, np. enoturystyka – winnica w Pawlikowicach (gmina Wieliczka), turystyka zdrowotna – tężnia solankowa w Wieliczce.</p> <p>Bogate dziedzictwo kulturowe: 24 zabytki rejestrowe, 426 obiektów w gminnych ewidencjach zabytków. Obiekty cenne historycznie zarówno większej skali / bardziej rozpoznawalne jak Kopalnia Soli w Wieliczce, Zamek w Niepołomicach, Pałac Żeleńskich w Grodkowicach (Kłaj), jak i mniejsze, ale także wartościowe, np. tzw. izolatorium – kaplica w Grodkowicach, dzwonek św. Walentego – kaplica w Targowisku, i szereg innych drobnych, ciekawych zabytków rozsianych po obszarze LGD, np. kapliczki, kościoły.</p> <p>Bogata tradycja szkoły „ludowej” – podtrzymywana przez kolejne pokolenia (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Istnienie spożywczych produktów lokalnych, wykorzystywanych zarówno jako część lokalnych tradycji jak i w sposób komercyjny.</p> <p>Dziedzictwo kulturowe (kultura, historia, tradycje), zostało przez badanych mieszkańców określone jako z najlepiej funkcjonujących obszarów rozwojowych na terenie gmin LGD – średnia ocen 3,8 (na skali od 1 do 5) oraz ponad 60% respondentów deklarujących zadowolenie z tego aspektu. Stosunkowo wysoko oceniono też ofertę i infrastrukturę turystyczną – średnia 3,6 oraz ponad połowa pozytywnych ocen (<i>badania ankietowe</i>).</p>	<p>ograniczenia związane z pandemią COVID19 w latach 2019 – 2020.</p>
<p>Rozwinięta infrastruktura sportowa w gminach LGD, zarówno mniejsze obiekty np. liczne siłownie na wolnym powietrzu jako miejsca rekreacji sąsiedzkiej na terenie LGD, jak i większe ośrodki, np. „Dolina Raby” – ośrodek wypoczynkowy, kąpielisko z nowoczesną infrastrukturą – miejsce rekreacji dla mieszkańców LGD, ale i przyjezdnych z okolicy.</p> <p>Działalność grup i stowarzyszeń, które dbają o upamiętnianie historii lokalnej i podtrzymanie lokalnych tradycji, m.in. poprzez publikacje, wykłady, wydarzenia (np. KGW – ok. 30, zespoły regionalne, koła historyczne).</p>	<p>Luki w ofercie czasu wolnego – niewystarczająca oferta integracyjna tj. ukierunkowana przede wszystkim na integrację lokalnej ludności, np. duże imprezy stanowiące gminne benchmarki mają obecnie wymiar ponadlokalny, brakuje wydarzeń o bardziej lokalnym charakterze (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura sąsiedzka służąca za miejsca spotkań na obszarach wiejskich pod kątem potrzeb różnych grup mieszkańców, w tym potrzeb ze względu na wiek – młodzież, seniorzy (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Ogólnie – niższa dostępność oferty czasu wolnego (kulturalnej, edukacyjnej) w mniejszych miejscowościach (<i>I tura spotkań</i>).</p>

<p>Istnienie cyklicznych imprez kulturalnych, rozpoznawalnych w skali całego kraju (Dni Św. Kingi, Pola Chwały).</p> <p>Bogata oferta czasu wolnego w gminach LGD – zróżnicowana dla różnych grup, odbiorców (<i>I tura spotkań</i>). Badani mieszkańcy generalnie uważają, że miejscowość/okolica to dobre miejsce do spędzania czasu wolnego (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Dobra działalność bibliotek na całym obszarze, wysoki udział czytelników w ogóle mieszkańców (159 czytelników na 1000 ludności).</p> <p>Obiekty wspierające samoorganizowanie mieszkańców w zakresie oferty czasu wolnego, np. LAS w Niepołomicach, świetlice wiejskie / filie domów kultury w sołectwach.</p> <p>Wiele instytucji na obszarze / w sąsiedztwie z ofertą cykliczną, w tym zajęciową: Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Izba Regionalna w Niepołomicach, Muzeum w Niepołomicach, MOA.</p> <p>Infrastruktura sportowo-rekreacyjna została zaliczona przez badanych mieszkańców do najlepiej rozwiniętych obszarów w gminach – średnia 3,8 na 5-stopniowej skali, 64% respondentów wyraziło zadowolenie z tego aspektu. Stosunkowo wysoko oceniano też ofertę spędzania czasu wolnego – średnia 3,6, 54% zadowolonych ankietowanych (<i>badanie ankietowe</i>).</p>	<p>Zbyt mało ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej – w opinii badanych mieszkańców była to trzecia pod względem częstości wskazań w kontekście wad/problemów obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p>
<p>Szanse (potencjały zewnętrzne)</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>Popularyzacja mikroturystyki i rosnące zainteresowanie mieszkańców lokalnym dziedzictwem kulturowym (moda na lokalność, odkrywanie tradycji, lokalnego dziedzictwa, produktów lokalnych).</p> <p>Utrzymująca się popularność turystyki weekendowej wśród Polaków, a także jednodniowych wypadów poza miasto.</p> <p>Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rozwój turystyki, rekreacji i kultury (Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PS WPR, programy ministerialne).</p> <p>Stały rozwój i rosnąca popularność technologii IT w turystyce (GPS, aplikacje na telefony komórkowe, interaktywne i multimedialne przewodniki, nowe formy prezentacji).</p> <p>Upowszechnianie się twórczego korzystania z dziedzictwa w budowaniu oferty czasu wolnego – inspirowanie się i sięganie do historii/tradycji miejsca, lokalnego folkloru.</p>	<p>Negatywne skutki postępującej suburbanizacji – nadmierna zabudowa jako zagrożenie dla terenów cennych przyrodniczo, krajobrazu kulturowego.</p> <p>Konkurencja innych ośrodków z potencjałem turystyczno-rekreacyjnym.</p> <p>Długofalowe efekty wynikające z pandemii COVID-19 i związanych z nią restrykcji – ograniczenia w funkcjonowaniu branży czasu wolnego, przyzwyczajenie do bardziej biernych form online, izolacja społeczna, osłabienie więzi społecznych.</p> <p>Popularność aktywności stanowiących zagrożenie dla przyrody – niekontrolowana ekspansja na tereny cenne przyrodniczo (jazda quadami, motocross, off-road).</p> <p>Pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym – wymuszająca ograniczenia wydatków / inwestycji.</p>

<p>Zwiększanie dostępności architektonicznej przestrzeni oraz obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.</p> <p>Moda na zdrowy tryb życia, aktywny wypoczynek, uprawianie sportu: rosnące zainteresowanie lokalną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną.</p> <p>Starzenie się społeczeństwa – rosnąca grupa senioralnych odbiorców oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej.</p>	
Infrastruktura techniczna i środowisko	
Mocne strony (potencjały wewnętrzne)	Słabe strony (potrzeby rozwojowe)
<p>Dobre skomunikowanie (rozbudowana sieć drogową) zarówno z otoczeniem obszaru LGD (A-4, drogi wojewódzkie i powiatowe), jak i wewnętrznie w ramach obszaru.</p> <p>Połączenie kolejowe każdej z gmin obszaru LGD z Krakowem – na terenie LGD funkcjonuje 6 przystanków kolejowych, dodatkowo autobusowe linie dowozowe do kolei w Wieliczce. parkingi przy przystankach kolejowych typu P&R – dobrze zlokalizowane, estetyczne, wygodne w korzystaniu (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Bardzo dobrze rozwinięta sieć gazowa i wodociągowa na obszarze LGD (odsetek osób korzystający z sieci: gazowej 92%, wodociągowej: 91%).</p> <p>Rozwijająca się w ostatnich latach infrastruktura techniczna – sieć gazowa, wodociągowa, kanalizacyjna (wzrosty kolejno o 1 p.p., 1 p.p. i 8 p.p.), wzrost dostępności do szybkiej sieci Internet (w tym światłowod).</p> <p>Cyfryzacja administracji – możliwość załatwienia wielu spraw elektronicznie.</p> <p>Dynamiczny ruch budowlany widoczny we wzroście liczby mieszkań oddawanych do użytku (wzrost o 122,6% w porównaniu z 2015 r.)</p> <p>Funkcjonowanie przynajmniej 1 PSZOK na terenie każdej gminy.</p>	<p>Infrastruktura techniczna nienadążająca za rozwojem mieszkalnictwa w gminach LGD (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Niewystarczająca jakość lokalnej infrastruktury drogowej – wąskie drogi, braki w zakresie sieci chodników (przy drogach), braki w zakresie odwodnienia, niedostosowanie architektoniczne pod kątem osób ze specjalnymi potrzebami, niewydzielone pasy dla rowerów, braki w oświetleniu – w sytuacji wzrastającego z roku na rok natężenia ruchu spada poczucie bezpieczeństwa przy korzystaniu z nich (<i>I tura spotkań</i>). Niezadowolający stan infrastruktury drogowej był najczęściej wskazywaną przez badanych mieszkańców jako główna wada obszaru (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Brak rozwiązań wspierających ekologiczny transport, np. gminnej wypożyczalni rowerów, możliwości wypożyczenia roweru elektrycznego przy infrastrukturze Park&Ride.</p> <p>Słaba komunikacja zbiorowa (transport) pomiędzy gminami, najbardziej doskwiera to na linii Kłaj – Wieliczka (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Nierówności wśród sołectw – dysproporcje pod kątem rozwoju, wyposażenia w infrastrukturę, itp. (<i>I tura spotkań</i>).</p> <p>Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna (w 2021 r. 50% mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej).</p>
<p>Rozwinięta infrastruktura sportowa w gminach LGD.</p> <p>Infrastruktura sportowa stanowiła w opinii badanych mieszkańców obszar, w którym ich gminy funkcjonują najlepiej – średnia ocen ok. 3,8 na skali 5 punktowej, a suma ocen 4 i 5 przekraczała 60% (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura kultury: domy kultury/ świetlice, remizy OSP na wysokim poziomie, prawie każdej wsi.</p>	<p>Część obiektów / infrastruktury czasu wolnego nie jest w pełni dostępna architektoniczne (nowe obiekty spełniają już odpowiednie standardy, problem dotyczy głównie starszych budynków).</p> <p>Niewystarczająca infrastruktura sąsiedzka służąca za miejsca spotkań na obszarach wiejskich pod kątem potrzeb różnych grup mieszkańców, w tym potrzeb ze względu na wiek – młodzież, seniorzy. (<i>I tura spotkań</i>)</p>

<p>Urozmaicona topografia terenu / krajobraz. Teren widokowy – malownicze rejony, Pogórze Wielickie.</p> <p>Unikatowa przyroda – bliskość Puszczy Niepołomickiej – dużego zwartego kompleksu leśnego z licznymi uroczyskiem, stawami, polanami, a także rezerwatem żubrów – duża zielona przestrzeń do chodzenia/spacerowania, jazdy na rowerze, generalnie rekreacji i odpoczynku dostępnego z każdej gminy LGD.</p> <p>Piękno krajobrazu (atrakcyjność widokowa miejsca) – było najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez mieszkańców w kontekście głównych zalet obszaru, stosunkowo często wskazywano też na unikalne zasoby naturalne (<i>badania ankietowe</i>).</p> <p>Różne formy ochrony przyrody: użytki ekologiczne, rezerваты przyrody, obszary NATURA 2000.</p> <p>Rosnąca popularność OZE, np. fotowoltaika (<i>I tura spotkań</i>).</p>	<p>Problemy wynikające z określonej rzeźby terenu: na wzniesieniach osuwiska, a na nizinach zagrożenie powodziowe.</p> <p>Niektóre tereny nadal nie są skanalizowane – zagrożenia dla wód i gleby.</p> <p>Narastające problemy w zakresie gospodarki wodnej będące wynikiem suburbanizacji (zabudowywanie terenów stanowiących naturalne obszary retencyjne) oraz zmian klimatycznych (deszcze nawałne) – z jednej strony częste powodzie, zalewanie obszarów niżej położonych, z drugiej obawy dotyczące wystarczalności zasobów wody pitnej (w kontekście stałego wzrostu zapotrzebowania).</p> <p>Stale jeszcze niska świadomość ekologiczna mieszkańców – palenie w piecach odpadami, dzikie wysypiska itp.</p> <p>Zanieczyszczone powietrze (pyły PM, benzoapiren), głównie w zimie (smog).</p> <p>Stosunkowo niski poziom zadowolenia mieszkańców z rozwoju gmin w obszarze dot. ochrony przyrody – średnia ocen 3,27 na 5-stopniowej skali (<i>badania ankietowe</i>).</p>
<p>Szanse (potencjały zewnętrzne)</p>	<p>Zagrożenia</p>
<p>Dostępność funduszy zewnętrznych oraz programów na dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury komunalnej, transportowej, ale także dedykowanych działaniom powiązanych z ochroną klimatu i środowiska (np. Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, PS WPR, NFOŚiGW).</p> <p>Zwiększająca się świadomość społeczna na temat wagi ochrony środowiska naturalnego i oszczędzania zasobów, wzrost aktywności proekologicznej (oddolne ruchy i inicjatywy ekologiczne).</p> <p>Wzmacniająca się społeczna odpowiedzialność biznesu i troska o środowiska – wzrost edukacyjno-ekologicznych praktyk CSR działań, a także zmiany wewnątrz przedsiębiorstw – wdrażanie przedsięwzięć kompensujących uciążliwości związane z działalnością gospodarczą.</p> <p>Popularyzacja ekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i pozyskiwania energii, oczyszczania ścieków itp.</p> <p>Informatyzacja życia codziennego, rozwój nowych technologii informacyjnych, mediów społecznościowych i wzrost zapotrzebowania na e-usługi.</p>	<p>Postępująca suburbanizacja i jej negatywne konsekwencje przestrzenno-środowiskowe, m.in. utrata terenów zielonych, uszczelnianie powierzchni zlewni, które zakłóca naturalny obieg wody i przyczynia się do pogłębienia zjawiska suszy, a w sytuacji opadów o charakterze nawałnym – powstawaniu tzw. powodzi błyskawicznych.</p> <p>Zmiany klimatyczne.</p> <p>Szybko rosnące potrzeby infrastrukturalne towarzyszące nasilającym się procesom suburbanizacyjnymi.</p> <p>Konkurencja o środki zewnętrzne na działania infrastrukturalne.</p> <p>Pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym – wymuszająca ograniczenia wydatków / inwestycji.</p>

Wzrost znaczenia intermodalności / multimodalności w rozwoju systemów komunikacyjnych, popularyzacja elektromobilności, wpieranie rozwoju transportu kolejowego na poziomie krajowym i regionalnym.	
---	--

Uzasadnienie – zestawienie wybranych wniosków z diagnozy (analiza danych zastanych)

Sytuacja demograficzna

Liczba ludności obszaru LGD w 2020 r. wynosiła 82 202 (stan na 31.12.2020 r.), z kolei w 2021 r. 83 477 r. (stan na 31.12.2021), co stanowi 59% ludności powiatu wielickiego i 2% województwa małopolskiego. Liczba mieszkańców w porównaniu z rokiem 2015 wzrosła o ponad 10%. Przyrost jest zbliżony do przyrostu dla całego powiatu (8,5%) i znacznie wyższy niż średni przyrost w województwie (1%). Polska charakteryzuje się obecnie ujemnym przyrostem rzeczywistym na poziomie około -0,9%, podczas gdy dodatni przyrost rzeczywisty charakteryzuje nie tylko obszar LGD jako całość, ale również poszczególne gminy, pomimo odmiennego tempa przyrostu.

Gęstość zaludnienia obszaru kształtuje się na poziomie 331 osób na km², przy średniej gęstości dla kraju 122 os/km². Gęstość zaludnienia w porównaniu z 2015 r. (290 osób na km²) znacząco wzrosła, co wynika z postępującego procesu suburbanizacji i dogęszczania zabudowy, również na terenach wiejskich (gmina Kłaj, wiejska część gminy Wieliczka).

Dodatni przyrost rzeczywisty obszaru LGD wynika zarówno z dodatniego przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców (0,85) jak i dodatniego salda migracji na 1000 mieszkańców (14,46), natomiast to właśnie saldo migracji jest główną siłą wpływającą na wzrost liczby mieszkańców. Widoczny jest spadek przyrostu naturalnego w ostatnich latach, co jest tendencją nie tylko lokalną, ale również krajową. Całkowicie odwrotnie kształtuje się poziom salda migracji, które po roku 2016 wyraźnie wzrosło, zwłaszcza w gminie Kłaj. Średni przyrost salda migracji jest znacznie wyższy niż średnia dla kraju, województwa i powiatu.

Wśród mieszkańców obszaru w niewielkim stopniu przeważają kobiety (51%).

Największy udział w ogóle mieszkańców mają osoby z przedziału wieku 35–39 i 40–44. Jednocześnie wyraźnie widoczny jest niski udział osób po 75 roku życia, kilkukrotnie mniejszy niż udział dzieci i osób młodych.

Analizując ludność wg ekonomicznych grup wieku, można zauważyć przewagę osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu do osób w wieku poprodukcyjnym, a także większy udział osób młodych niż w pozostałych porównywanych jednostkach (z wyjątkiem powiatu). Istotne jest, że na przestrzeni ostatnich lat zwiększał się, choć w niewielkim stopniu, udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców. Jednocześnie, w porównaniu z rokiem 2015, wzrósł odsetek osób wieku poprodukcyjnym, a także wartość wskaźnika obciążenia demograficznego z 57,3 do 65. Odzwierciedla to postępujący proces starzenia się społeczeństwa, choć w dalszym ciągu jest to wynik niższy niż średnia dla kraju (69) i województwa (67,1).

Gospodarka i przedsiębiorczość

Na terenie LGD działa obecnie nieco powyżej 10 tys. podmiotów gospodarczych, co po uwzględnieniu liczby mieszkańców kształtuje wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) na poziomie 131 podmiotów na 1000 mieszkańców ogółem. Świadczy to o zbliżonym poziomie przedsiębiorczości do średniej krajowej (127) i wojewódzkiej (131) oraz nieco niższej niż w powiecie wielickim (137). Należy jednak odnotować, iż zarówno Wieliczka jak i Niepołomice znajdują się powyżej średnich lub są do nich zbliżone, co świadczy o co najmniej dobrym poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców tych gmin.

W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych systematycznie wzrastała, tak samo jak wartości wskaźnika przedsiębiorczości. Wzrost w przypadku wskaźnika wyniósł około 22% dla Wieliczki, około 20% dla Niepołomic

i 14,7% dla gminy Kłaj, a dla całego obszaru LGD – 20%. Jest to wyższy wzrost niż średnio dla Polski (15,6%), natomiast niższy niż dla powiatu i województwa.

Wśród głównych rodzajów działalności zdecydowanie przeważa działalność usługowa, której udział w ogóle działalności wynosi około 73%. Bardzo niewielkie jest znaczenie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, ten rodzaj działalności dotyczy około 0,6% wszystkich podmiotów. Przemysł i budownictwo pełnią za to funkcje uzupełniającą, przy udziale około 27%, z czego w gminie Kłaj dochodzi ono do nawet 32%. Charakterystyka podmiotów wg rodzajów nie odbiega zbyt od charakterystyki podmiotów dla kraju, województwa i powiatu.

Analizując poszczególne sekcje, można zauważyć, iż największy udział w ogóle sekcji stanowią sekcja G - 22% (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), F – 17% (Budownictwo), M – 10% (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) i sekcja C – 10% (przetwórstwo przemysłowe). Widoczny jest wysoki udział sekcji M, świadczący o innowacyjności obszaru. Co więcej, w porównaniu do roku 2015 wzrost podmiotów w tej sekcji wyniósł około 59%. Widoczny jest również wzrost podmiotów w sekcji R, czyli działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją, który w porównaniu z 2015 r. zmienił się o około 18%, czyli tyle co średnia Polska i wojewódzka, ale znacząco mniej niż średnia powiatowa (28%).

Struktura podmiotów gospodarczych według ich wielkości w LGD Powiatu Wielickiego i poszczególnych gmin jest bardzo zbliżona do sytuacji w kraju czy województwie. Na terenie LGD dominują mikroprzedsiębiorstwa, czyli takie, które zatrudniają nie więcej niż 9 pracowników. Jednocześnie na obszarze nie ma ani jednej firmy zatrudniającej 1000 lub więcej pracowników. Najwięcej dużych podmiotów (250 – 999 pracowników) zlokalizowanych jest w Niepołomicach (5), a dodatkowo po jednym podmiocie w gminie Kłaj i w części wiejskiej gminy Wieliczka. Udział podmiotów z przedziałów 50 – 249 i 250 – 999 jest w Niepołomicach wyższy niż średnia dla kraju. Wynika to z istnienia Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej skutecznie przyciągającej średniej wielkości podmioty. Strefa zajmuje obecnie około 542 hektary powierzchni i znajduje się w niej 60 większych firm.

Na terenie LGD istnieją zasoby terenów inwestycyjnych, charakteryzujące się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zarówno Wielicka Strefa Aktywności Gospodarczej, Niepołomicka Strefa Inwestycyjna jak i obszar inwestycyjny w gminie Kłaj (Targowisko) stanowią ważny element polityki inwestycyjnej gmin i zwiększają atrakcyjność inwestycyjną obszaru LGD.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarze LGD, średnio 17,5 osób prowadzi działalność gospodarczą. Jest to wartość przewyższającą średnią krajową (15,3) i wojewódzką (16,03). Dodatkowo, wartość tego wskaźnika dla części wiejskiej gminy Wieliczka jest jeszcze wyższa i wynosi 18,32. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie Kłaj wynosi 14,87 i jest niższa niż przedstawione wartości średnie.

Rynek pracy

Liczba osób bezrobotnych na terenie gmin LGD w ostatnich latach systematycznie spada (w latach 2020 – 2021 spadek o około 20%). Wyjątkiem jest rok 2020, w którym w każdej gminie odnotowano widoczny wzrost liczby osób bezrobotnych, co wynika z pandemii COVID-19. Wzrost wywołany pandemią został praktycznie zniwelowany już w roku 2021.

Pozytywny trend na rynku pracy potwierdza również niski wskaźnik bezrobocia (udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym), którego wartości wyraźnie spadły w porównaniu z rokiem 2015 (spadek o 1 p.p.). Należy jednak zauważyć, iż spadek wartości wskaźnika jest cechą charakterystyczną dla całej Polski. Obecnie wartość wskaźnika bezrobocia dla LGD (2,6) jest znacznie niższa niż średnia dla Polski (4,0), województwa (3,4) i powiatu (2,8).

Na terenie LGD liczba pracujących (dot. podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób) na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 407,4 i jest niższa niż średnia dla kraju (435) i województwa (426,5), ale wyższa od wyniku dla powiatu (394). Wartość wskaźnika ciągle wzrasta od roku 2015, dotyczy to zarówno

ogólnej sytuacji w kraju, jak i gmin z obszaru LGD. Wzrost pracujących na terenie LGD jest jednak dużo bardziej dynamiczny niż wzrost w przypadku Polski (16,9%) i województwa małopolskiego (20%) i wynosi niecałe 63%.

Wśród osób bezrobotnych na obszarze LGD nieznacznie przeważają kobiety, których udział w ogóle bezrobotnych wynosi 54%. Największy udział kobiet w ogólne bezrobotnych odnotowano w Niepołomicach i wynosił on 58%.

Ponad połowę (52,07%) wszystkich bezrobotnych z obszaru LGD stanowią osoby długotrwale bezrobotne (osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy). Jest to cecha charakterystyczna dla Polski, gdzie średni udział osób długotrwale bezrobotnych wynosi około 57%. Może być to spowodowane nie tyle brakiem miejsc pracy, co brakiem chęci podjęcia pracy.

Udział osób młodych wśród osób bezrobotnych jest stosunkowo niewielki. Bezrobotni do 25 roku życia stanowią jedynie 9,6% (przy średniej dla kraju 11,2%), a bezrobotni do 30 roku życia 19,7% (średnia dla Polski 23,56%). Wyższy niż przeciętnie jest natomiast udział osób powyżej 50 roku życia, który wynosi około 31% (26,9% średnia dla kraju).

Problemy społeczne

Generalnie problemy społeczne, w tym problem ubóstwa, występują na obszarze LGD na stosunkowo niewielką skalę i nie stanowią kluczowych wzywań rozwojowych na najbliższe lata.

Na obszarze LGD wartość wskaźnika „liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców” świadczącego o problemach społecznych, jest niższa niż średnia dla Polski (414) oraz dla województwa małopolskiego (371) i wynosi 282. Widoczny jest również trend spadkowy, charakterystyczny dla całego kraju, na podstawie którego można spodziewać się spadku wartości, co będzie stanowiło przedłużenie trendu trwającego od roku 2015.

Korzystne tendencje dotyczą także wartości wskaźnika „rodziny otrzymujące zasiłki na dzieci na 1000 mieszkańców”. Dla obszaru LGD wartość wskaźnika wynosi 18, przy średniej dla Polski na poziomie 21 i średniej dla województwa w okolicach 24. Wartości wskaźnika w ostatnich latach spadają, co stanowi odwrócenie trendu z lat 2015 – 2018, w którym wzrastały.

Obciążenie przychodni lekarskich na obszarze LGD jest bardzo duże. Na 1 przychodnię przypada 3028 mieszkańców, kiedy średnia wartość dla Polski to około 1733. Wyższa liczba może nie tylko wydłużyć czas oczekiwania na usługi, ale również obniżyć ich jakość. Na tak wysoką wartość wskaźnika dla całego obszaru wpływa głównie wiejska część gminy Wieliczki, dla której liczba osób przypadających na 1 przychodnię wynosi 7514. Jest to niekorzystna wartość, warto jednak pamiętać, iż mieszkańcy wiejskiej części gminy Wieliczka korzystają również z przychodni znajdującej się w części miejskiej. Zgodnie z oficjalnymi danymi GUS, obciążenie przychodni na terenie LGD w ostatnich latach zmniejsza się, czego głównym powodem jest rozwój przychodni w Niepołomicach, których liczba od roku 2015 zmieniła się z 8 do 17.

W przypadku analizy dostępności usług publicznych szczególną uwagę zwrócono na usługi opiekuńczo-wychowawcze (opieka nad dzieckiem do lat 3, wychowanie przedszkolne). Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się liczba dzieci do lat 3 objętych opieką w żłobkach na terenie LGD, co odzwierciedla stopniowy wzrost odsetek dzieci objętych taką formą opieki z 5,6% w 2017 do blisko 14% w 2021 r. Przy czym pod tym względem zauważa się istotne różnice między poszczególnymi gminami obszaru – najkorzystniejszą sytuacją odznacza się gmina Niepołomice (19%), a najmniej korzystną gmina Kłaj (ok. 6%), między nimi plasuje się obszar wiejski gminy Wieliczka (11%). Także w przypadku dostępności miejsc przeznaczonych dla dzieci w formach opieki instytucjonalnej nastąpiła tendencja wzrostowa, przy czym wartość wskaźnika dotyczącego miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 wynosząca się dla obszaru LGD 193 była poniżej poziomu odnotowanego dla całego powiatu wielickiego (241). W przypadku edukacji przedszkolnej, także zauważa się wzrost liczby dzieci objętych opieką (wychowaniem przedszkolnym), jednak nie jest on adekwatnie dynamiczny do samego wzrostu liczby dzieci w wieku przedszkolnym. W związku z tym w ostatnich latach zauważa się spadek odsetka dzieci objętych wychowaniem

przedszkolnym na terenie LGD – w 2018 wynosił on 93% dla grupy w wieku 3-5 lat, a w 2021 roku już 84% (podczas gdy dla Polski, województwa i powiatu przekraczał 88%).

Na obszarze LGD funkcjonują różnego typu instytucje kultury / podmioty z ofertą czasu wolnego, przy czym ich wyższa koncentracja następują w Niepołomicach (szczególnie w mieście). W części sołectw obszaru LGD funkcjonują świetlice wiejskie. Na 10 000 ludności na obszarze LGD przypadają blisko 2 biblioteki publiczne. Oznacza to, iż dostępność do bibliotek publicznych jest taka sama jak średnia dostępność w Polsce, niewiele niższa niż dla województwa małopolskiego i wyższa niż dla powiatu wielickiego. W ostatnich latach dostępność bibliotek utrzymuje się na zbliżonym poziomie lub nieznacznie maleje, co dotyczy zarówno LGD, poszczególnych gmin z tego obszaru jak i całej Polski. Liczba czytelników na 1000 mieszkańców na obszarze LGD jest zmienna, nie można stwierdzić systematycznego spadku lub wzrostu czytelników, natomiast badanie ogólnej tendencji w Polsce wskazuje raczej na spadek. Na obszarze LGD na 1000 mieszkańców przypada 159 czytelników, co jest wartością przewyższającą średnią dla Polski i zbliżoną do średniej wojewódzkiej i powiatowej. Zdecydowanie wyróżnia się w tym aspekcie gmina Niepołomice, w której liczba czytelników na 1000 mieszkańców wynosi 302 i w porównaniu z rokiem 2015 wzrosła o 40.

Obszar LGD można uznać za raczej bezpieczne miejsce do życia, odnotowuje się tu znacznie mniej przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców niż średnio w Polsce. Liczba przestępstw w 2020 r. na terenie LGD wyniosła 1611 (z uwzględnieniem części miejskiej gminy Wieliczka). Wartość wskaźnika przestępczości (liczba przestępstw na 1000 mieszkańców wynosi 15,6 i tym samym jest wyraźnie niższa niż średnia dla Polski (21,45) i województwa (20,47). Najczęściej odnotowane przestępstwa to przestępstwa kryminalne i przeciwko mieniu.

Aktywność społeczna (działalność sektora społecznego)

W 2021 r. na terenie LGD działało 257 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Największa ich liczba widoczna jest w gminie Niepołomice (127), natomiast prawie 100 NGO (organizacji pozarządowych) zarejestrowanych jest również w wiejskiej części gminy Wieliczka. W porównaniu z rokiem 2015 liczba NGO wzrosła zarówno sumarycznie na całym obszarze LGD, jak i w każdej gminie, z czego tempo wzrostu dla LGD wynosiło około 23%. Znaczna część NGO zajmuje się działaniami dotyczącymi sportu, turystyki, rekreacji i hobby oraz kulturą, sztuką i tradycją. Widoczne są również licznie działające oddziały OSP na terenie całego LGD.

Istniejące fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne są bardzo zróżnicowane. Na obszarze LGD działają zarówno organizacje i kluby sportowe (np. „Niepołomice Biegają”, „TS Wolni Kłaj”, Ludowy Klub Sportowy "STRAŻAK" Kokotów”), historyczno-kulturalne (np. Niepołomickie Bractwo Rycerskie, „Stowarzyszenie Miłośników Historii Wojskowości Pola Chwały”, „Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Regiony”, Regionalne Koło Historyczne „Zadora”, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej), koła gospodyń wiejskich i miejskich (np. „KGW Sarenki”, „KGW Kokotów”, „KGW w Podłężu”), organizacje pomagające osobom o specjalnych potrzebach (np. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Dziecięce Marzenia”, Stowarzyszenie Na Rzecz Niepełnosprawnych Ze Szczególnym Uwzględnieniem Dzieci I Młodzieży "Życzliwa Dłoń"), stowarzyszenia wspierające rozwój lokalny (np. Stowarzyszenie Przyjaciół Kokotowa, Fundacja "Lepsze Niepołomice", Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kłaj), stowarzyszenia ekologiczne (np. Stowarzyszenie Zielony Puszczyk, Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania i Rozwoju Środowiska Naturalnego "Las Małopolska") i wiele innych.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadająca na 10 000 mieszkańców, wynosi 33. Jest to wynik poniżej średniej krajowej (41), wojewódzkiej (41) oraz powiatowej (35). Jedynie Niepołomice charakteryzują się wysoką aktywnością społeczną mieszkańców i osiągają wynik ponadprzeciętny w skali kraju (42). W ostatnich latach stopniowo wzrasta aktywność społeczna mieszkańców, jednakże tempo wzrostu jest niższe niż średnia w Polsce. Warto jednak pamiętać, iż część wiejska gminy Wieliczka stanowi także obszar działań organizacji zarejestrowanych w mieście Wieliczka. Po uwzględnieniu podmiotów z części miejskiej, liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społeczne na 10 000 mieszkańców na terenie LGD wynosi 36, co jest już wartością wyższą niż średnia dla powiatu, jednak w dalszym ciągu znacznie niższą niż średnia dla Polski.

Mieszkańcy obszaru LGD w ostatnich latach wykazali się ponadprzeciętną frekwencją wyborczą, zarówno w odniesieniu do wyborów prezydenckich w 2020 r. jak i do wyborów parlamentarnych w 2019 r. W 2019 r. średnia frekwencja dla obszaru LGD wyniosła 65,31% przy średniej frekwencji dla Polski na poziomie 61,74%. Rok później w wyborach prezydenckich, średnia frekwencja na terenie LGD wyniosła 69,92% i również była znacznie wyższa niż średnia krajowa (64,51%). W obu przypadkach największą frekwencję odnotowano w Niepołomicach, kolejno 66,82% i 71,2%.

W ostatnich latach maleje aktywność mieszkańców pod względem liczby zgłaszanych projektów do budżetu obywatelskiego. W gminie Niepołomice, w 2015 r. liczba zgłoszonych projektów wyniosła 136, a w 2021 r. już 88. Spadek odnotowano również w gminie Wieliczka, w której w 2019 r. zgłoszone zostały 53 projekty, a w roku 2022 zaledwie 40 (w tym 2 oceniono negatywnie).

Dziedzictwo kulturowe i zabytki

Na terenie LGD znajdują się 24 obiekty wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków, z czego 2 w gminie Kłaj, 14 w gminie Niepołomice i 8 w części wiejskiej gminy Wieliczka. Dodatkowo, do gminnej ewidencji zabytków wpisano również 426 obiektów z terenu LGD (Niepołomice – 238, Kłaj – 129, Wieliczka - 59).

Wśród obiektów wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków możemy wyróżnić oraz Zamek Królewski, ratusz i dom „Na Kazimierzu” w Niepołomicach, cmentarze wojenne (Niepołomice, Podłęże, Suchoraba, Wola Batorska), kościoły parafialne (Niepołomice, Gorzków, Grabie, Podstolice), dworki i zespoły dworskie (Grodkowice, Wola Batorska, Raciborsko, Siercza, Śledziejowice), kapliczki i kaplice (Targowisko, Niepołomice) oraz zespół klasztorny Benedyktynek (Staniątki).

Na terenie miasta Wieliczka istnieje dodatkowo 49 zabytków wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków i 163 obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków. Jako najistotniejsze z nich warto wyróżnić Kopalnie soli Wieliczka i Zamek Żupny wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, Pałac Przychockich, Pałac Konopków, Klasztor Franciszkanów, Szyb Regis i Szyb Daniłowicza, układ urbanistyczny historycznego miasta i inne domy, kościoły i budynki użyteczności publicznej.

Ważną rolę w propagowaniu dziedzictwa kulturowego odgrywają KGW, podtrzymujące tradycje obszaru związane z kulinariami, śpiewem, tańcem, rękodziełem i codziennymi zwyczajami. Na obszarze LGD działa ich blisko 30, są to takie koła jak: KGW Gruszki, KGW „Sarenki” w Szarowie, KGW Niepołomice-Podgrabie, Niepołomickie Koło Gospodyń Miejskich, KGW Ochmanów, KGW Podłęże, KGW Słomiróg, KGW Wola Batorska, KGW Wola Zabierzowska, KGW Zagórze, KGW Zakrzów, KGW Brzegi, KGW Byszyce, KGW Chorągwica, KGW Czarnochowice, KGW Gorzków, KGW Grabie, KGW Iskry Mietniowa, KGW Jankówka, KGW Janowice, KGW Kokotów, KGW Koźmice Wielkie, KGW Lednica Górna, KGW Mała Wieś, KGW Pawlikowice, KGW Podstolice, KGW Sułków, KGW Sygnezów, KGW Węgrzce Wielkie i Osiedlowe Koło Kościuszki.

Władze gmin we współpracy ze stowarzyszeniami organizują cykliczne imprezy propagujące historię obszaru i lokalne tradycje, są to między innymi Pola Chwały czyli impreza o charakterze historyczno-militarnym, Dni Św. Kingi czyli święto miasta Wieliczka, na którym występują lokalne zespoły muzyczne i folklorystyczne i, któremu towarzyszą inne pomniejsze wydarzenia kulturalne, Dzień Ziemiaka w gminie Kłaj, na którym odbywają się kiermasze regionalnych potraw z ziemniaka, a także Przegląd Potraw Regionalnych organizowany w Wieliczce, na którym odbywa się przegląd potraw, rękodzieła i tradycji z całego regionu.

Potencjał turystyczny

Baza noclegowa na terenie obszaru jest bardzo zróżnicowana. Znajdują się tu hotele o różnych standardach, hostele, obiekty spa, obiekty agroturystyczne, pensjonaty, apartamenty, motele, domki letniskowe i inne. Łącznie na obszarze LGD znajduje się ponad 70 obiektów noclegowych o różnej pojemności.

Analizując liczbę noclegów udzielonych turystom zagranicznym w ostatnich latach na terenie LGD i w mieście Wieliczka, można zauważyć dużą zmienność w czasie. W 2015 r. liczba udzielonych noclegów wynosiła 7538

i wzrastała w następnych latach do 9 536 w 2017 r. i 7088 w 2018 r. W następnych latach odnotowano drastyczny spadek do poziomu 1577 w 2021 r., co wynika z ograniczeń powiązanych z pandemią COVID19. Miasto Wieliczka w badanym okresie udzieliło wielokrotnie więcej noclegów turystom zagranicznym niż cały obszar LGD (23 526 w 2015 r., 33 689 w 2018 r. i 7 529 w 2021 r.).

Za jedno z najatrakcyjniejszych miejsc pod względem turystycznym na obszarze LGD należy niewątpliwie uznać Puszcę Niepołomiczką, czyli kompleks leśny o powierzchni około 11 ha, wykorzystywany do celów rekreacyjnych zarówno przez turystów jak i mieszkańców. Kolejnym istotnym punktem jest Zamek Królewski w Niepołomicach, czyli dawna królewska rezydencja nazywana „drugim Wawelem”. Nowym punktem na mapie atrakcji są Niepołomiczkie Błonia, czyli rekreacyjny teren spacerowy o powierzchni około 6 hektarów. Istotne są również kąpieliska, z których mogą korzystać turyści i mieszkańcy, takie jak Ośrodek Rekreacyjny Dolina Raby Kłaj i Przystań Brzegi. Znajdująca się poza obszarem LGD, Kopalnia Soli w Wieliczce jest najistotniejszym obiektem w całym powiecie i znacząco wpływa na ruch turystyczny na obszarze pozostałych gmin, przyciągając zarówno turystów zagranicznych jak i krajowych. W 2021 r. kopalnia przyciągnęła 693,6 tys. osób, a w okresie przed pandemią 1836 tys. gości.

Na terenie LGD istnieją takie szlaki pieszo-rowerowe jak: Rowerowy Pierścień Solny Salina Cracoviensis, Szlak Bursztynowy Greenways, szlak "Żółty" turystyki pieszej i rowerowej Wieliczka-Dobczyce, szlak rowerowy po Pogórzu Wielickim, zielony szlak w gminie Wieliczka, ro trasa do jazdy konnej Szarów – Staniątki, trasa rowerowa Kłaj - Niepołomice – Bochnia, ścieżka edukacyjna Niepołomice – Kozie Górki, szlak Lanckorońskich i Żeleńskich, szlak zielony Niepołomice – Stanisławice, szlak niebieski Niepołomice – Staniątki, szlak czerwony Sitowiec – Kłaj i szlak czarny Sitowiec – Szarów.

Istnienie zasobu jakim jest Puszcza Niepołomska stwarza możliwości do rozwoju na terenie LGD turystyki aktywnej i rekreacji, bazującej na ciągach pieszych i rowerowych wkomponowanych w atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo środowisko. Innym obszarem rozwoju turystyki jest turystyka historyczno-kulturalna wykorzystująca lokalne zasoby takie jak zabytki, cykliczne wydarzenia kulturalne, koła i stowarzyszenia, których działalność dotyczy tradycji, lokalnych produktów i historii obszaru.

Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne

Na terenie LGD istnieją lokalne i tradycyjne produkty spożywcze o uznanej jakości, które wykorzystywane są głównie jako dodatkowa atrakcja podczas wydarzeń kulturalnych, jednakże sprzedawane są również przez lokalnych przedsiębiorców.

Na terenie LGD istnieją produkty wpisane na listę produktów tradycyjnych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi: sól wielicka oraz wędliny/mięsa, np. boczek gotowany z Podstolic, kiełbasa wiejska z Podstolic.

Produkty lokalne są promowane i sprzedawane głównie podczas kiermaszów będących częścią większych wydarzeń lokalnych jak np. Dni Św. Kingi, Dzień Ziemiaka, Przegląd Potraw Regionalnych, Dni Gminy i Dni Natury i inne.

Na obszarze LGD produkowane są 3 produkty, które zostały wyróżnione certyfikatem „Jakość Tradycja” przyznawanym przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego: Boczek gotowany z Podstolic, Szynka Podstolego i Kiełbasa wiejska z Podstolic. Dodatkowo, certyfikat przyznano także Kiełbasie Piaszczańskiej, która jest produkowana w Podstolicach, natomiast tradycyjnie pochodzi z Piasków Wielkich (obecnie część Krakowa).

Charakterystyka obszarów wiejskich i rolnictwa

Na terenie LGD dominują małe, rozdrobnione gospodarstwa, które wykorzystują produkcję rolną zarówno na sprzedaż jak i na własny użytek. Rolnictwo nie ma większego udziału w gospodarce obszaru LGD.

Na obszarze LGD znajduje się ok. 1600 gospodarstw rolnych, z czego 16% w gminie Kłaj, 38% w gminie Wieliczka i 46% w gminie Niepołomice. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie LGD wynosi 5,75 ha. Największa średnia wielkość gospodarstwa widoczna jest w gminie Kłaj, gdzie wynosi ona 7,06, a najmniejsza

w gminie Wieliczka, w której jest to średnio 4,19. W porównaniu do średniej wartości w Polsce (12,65 ha), są to stosunkowo małe gospodarstwa, przy czym rozdrobnienie rolnictwa jest cechą charakterystyczną całego regionu.

W strukturze gospodarstw wg. wielkości dominują gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, stanowią one około 83% wszystkich gospodarstw rolnych.

Zdecydowana większość gospodarstw rolnych na terenie LGD posiada dochody z działalności rolniczej. Produkcja rolnicza pochodząca z gospodarstw rolnych przeznaczona jest zarówno na sprzedaż, jak i na użytek własny gospodarzy: gospodarstwa wykorzystujące produkty na własny użytek stanowią 51%. Udział gospodarstw, które sprzedają końcową produkcję rolniczą (49%) jest zatem niższy niż średnio dla powiatu (55%), województwa (57%) czy kraju (82%). Na obszarze LGD jedynie w gminie Kłaj przeznacza się większą część produkcji na sprzedaż (65%).

Pod względem powierzchni upraw zdecydowanie dominują zboża, które stanowią około 82% całej powierzchni upraw. Następnym w zestawieniu jest rzepak i rzepik, których udział to 8%. Inne typy upraw, jak np. warzywa gruntowe i ziemniaki mają marginalne znaczenie (w powierzchni).

Na terenie LGD w 2020 r. w gospodarstwach rolnych pracowało 3223 osób, z czego 55% stanowili mężczyźni.

Struktura przestrzenna, stan infrastruktury, kwestie środowiskowe

Infrastruktura techniczna jest elementem całkowicie związanym z rozwojem przestrzenno-funkcjonalnym miejscowości. Rozwój przestrzenny na terenie LGD jest dynamiczny na co wpływają głównie dwie siły: bliskość ośrodka metropolitalnego jakim jest Kraków i lokalizacja przy znaczących ciągach komunikacyjnych jak autostrada A4, DK75 i DK94. Bliskość Krakowa wpływa na postępującą suburbanizację i rozlewanie się miast na teren LGD, czego wynikiem jest ciągły wzrost liczby mieszkańców i tym samym zabudowy mieszkaniowej i towarzyszącej.

Struktura przestrzenna gminy Kłaj została ukształtowana przez warunki środowiskowe. Część północną pokrywa Puszcza Niepołomska i słabe gleby rolne, w związku z czym nie wykształciło się tu osadnictwo. Środkowa część gminy jest najbardziej zurbanizowana. Znajdują się w niej zarówno zabudowania usługowe jak i mieszkaniowe i produkcyjne, a także większość infrastruktury społecznej. Część południowa charakteryzuje się dobrymi warunkami glebowo-klimatycznymi, a także istnieniem korytarza ekologicznego, w związku z czym dominują tu tereny rolne. Wyjątek stanowią jednak tereny wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, znajdujące się w południowej części, które zostały zainwestowane ze względu na swój potencjał gospodarczy.

Na terenie gminy Niepołomice można wyróżnić kilka charakterystycznych stref. Najbardziej zurbanizowana jest część centralna gminy (miasto Niepołomice), w której zabudowa mieszkaniowa uzupełniana jest przez zabudowę usługową. Na zachód od centrum znajduje się Niepołomska Strefa Inwestycyjna, w której skoncentrowana jest funkcja przemysłowa. Na południowy wschód i wschód od centrum znajduje się Puszcza Niepołomska, czyli kompleks leśny wykluczający możliwości zabudowy terenu. Największa część terenów rolnych występuje na północny wschód od centrum, a ich udział wzrasta wraz ze wzrostem odległości od Krakowa. Stosunkowo duży udział zabudowy mieszkaniowej znajduje się również w południowej części pomiędzy autostradą a linią kolejową. Na południe od autostrady zmniejsza się udział powierzchni zabudowy mieszkaniowej, kosztem terenów rolnych.

Najbardziej zurbanizowany obszar wiejskiej części gminy Wieliczka to obszar otaczający miasto Wieliczka, głównie od strony północnej. Dominuje tu głównie zabudowa mieszkaniowa z uzupełnieniem zabudowy usługowej. W północnej części, wzdłuż autostrady mocno rozwinięta jest funkcja produkcyjno-usługowa i miejscami magazynowa, są to obszary w Kokotowie, Węgrzicach Wielkich i Brzegach. W południowej części gminy dominuje natomiast rozproszona zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszana z niewielkimi kompleksami leśnymi. Wiejska część gminy otacza miasto Wieliczka, które charakteryzuje się wysokim poziomem urbanizacji i koncentracją zabudowy wielorodzinnej mieszkaniowej, usługowej i turystycznej.

W 2021 r. na terenie LGD oddano do użytku 888 mieszkań, z czego najwięcej w części wiejskiej gminy Wieliczka (439), a najmniej w gminie Kłaj (58). Z roku na rok liczba oddawanych mieszkań wzrasta i w porównaniu z rokiem 2015, w 2021 r. oddano do użytkowania o 122,6% więcej mieszkań. Największe tempo wzrostu odnotowano

w Niepołomicach i wyniosło ono około 154%. Wzrost oddawanych do użytku mieszkań to tendencja, która dotyczy również powiatu, województwa i całej Polski. Tempo wzrostu na obszarze LGD jest jednak wyższe niż dla Polski (59%), województwa małopolskiego (50%) i niewiele wyższe niż dla powiatu wielickiego (121%).

Odsetek mieszkańców korzystających z sieci infrastruktury technicznej na terenie LGD należy ocenić w odniesieniu do sieci wodociągowych i gazowych jako bardzo dobry, a w odniesieniu do sieci kanalizacyjnych jako zły lub średni. Z sieci wodociągowej korzysta 91% mieszkańców LGD (przy średniej dla Polski wynoszącej 92,2%, dla województwa – 81,9%, a dla powiatu – 90,8%). Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej kształtuje się na poziomie 92% i z tym wynikiem obszar LGD zdecydowanie przewyższa wartości średnie (54,2% dla Polski, 64,8% dla województwa małopolskiego i 88,4% dla powiatu wielickiego). Mniej korzystnie kształtują się wartości w przypadku sieci kanalizacyjnych, które dla obszaru LGD wynoszą 50% (a w części wiejskiej gminy Wieliczka nawet 31,8%), przy średnich wartościach dla powiatu, województwa i kraju kolejno na poziomie 50,1%, 64,6% i 71,5%. W porównaniu z 2015 r. odnotowano nieznaczny wzrost odsetka osób korzystających z sieci wodociągowej i gazowej (dla obu sieci po 1 p.p.) i zauważalny wzrost korzystających z sieci kanalizacyjnej (8 p.p.), zwłaszcza w części wiejskiej gminy Wieliczka (12 p.p.).

Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi jedynie 49%. Jest to lepszy wynik niż w 2015 r., w którym wartość była na poziomie 45,8%. Istnieje duże zróżnicowanie pomiędzy gminami z obszaru LGD. Na terenie gminy Niepołomice odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosi 95% (88% w 2015 r.), a na terenie gminy Kłaj 70% (54% w 2016 r.). Średni wynik dla obszaru LGD zaniża wartość wskaźnika dla wiejskiej części gminy Wieliczka, która wynosi zaledwie 6% (11% w 2015 r.).

W ostatnich latach na terenie LGD systematycznie zwiększa się liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. W 2015 r. liczba odbiorców wynosiła 12 186, a po 2021 r. już 16 342, co oznacza wzrost na poziomie około 34%. Dla porównania, wzrost dla Polski wyniósł niecałe 40%, dla województwa około 25%, a dla powiatu 33%.

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w przeliczeniu na 100 km² wzrasta. W porównaniu do 2015 r. odnotowano wzrosty na poziomie 9,8% dla sieci wodociągowej, 28,1% dla sieci kanalizacyjnej i 14,4% dla sieci gazowej.

Od roku 2017, zgodnie z raportami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego pt. „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego”, na obszarze LGD z uwzględnieniem miasta Wieliczki wymieniono łącznie 2424 kotłów grzewczych (największą aktywność przypadła na 2021 r. – 723 wymienione piece). Gminą, na terenie dokonano najwięcej wymian jest Wieliczka (1439), przy 727 wymianach w gminie Niepołomice i 258 w gminie Kłaj.

Na terenie LGD działają punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych: PSZOK w Wieliczce, PSZOK w Podłężu, PSZOK w Woli Batorskiej i PSZOK w Targowisku. Tylko w gminie Niepołomice działa więcej niż 1 PSZOK. Na terenie całego LGD zebrano selektywnie w 2021 r. łącznie 12 507 ton odpadów, z czego najwięcej w Niepołomicach (7380 ton) i znacznie mniej w Wieliczce (3082 ton) i w gminie Kłaj (2045 ton). W przeliczeniu na jednego mieszkańca na obszarze LGD, w 2021 r. zebrano selektywnie średnio 159 kg odpadów. Z roku na rok selektywnie zbieranych jest coraz więcej odpadów, zarówno sumarycznie na obszarze LGD, jak i w każdej gminie z osobna. W przypadku gospodarstw domowych udział odpadów zebranych selektywnie w 2021 r. na terenie LGD wyniósł 27,6%.

4.2 Określenie grup docelowych szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, w tym grup w niekorzystnej sytuacji, oraz problemów odnoszących się do tych grup

Na podstawie diagnozy przeprowadzonej na potrzeby opracowania LSR, wykorzystując wnioski płynące z technik partycypacyjnych towarzyszących pracom nad Strategią, uznano, że grupami docelowymi, które są szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR, są: osoby do 25 r.ż. (w tej grupie istotni są nie tylko młodzi dorośli/absolwenci, ale też osoby niepełnoletnie: dzieci i młodzież) oraz seniorzy – w szczególności zamieszkujący obszary wiejskie. Dodatkowo dla obszaru LGD określono następujące grupy w niekorzystnej sytuacji: kobiety, osoby z niepełnosprawnościami. Poniżej zamieszczono krótką charakterystykę każdej z tych grup uwzględniającą odnoszące się do nich problemy.

Ludzie młodzi (do 25 r.ż.) – to istotna grupa społeczna, której problemy i potrzeby należy rozpatrywać pod kątem dwóch grup wiekowych: osób niepełnoletnich (dzieci i młodzieży) oraz młodych dorosłych (osób uczących się, absolwentów). Ludność w wieku 0-24 stanowi blisko 30% populacji obszaru LGD, a sama grupa w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej) ok. 22% i na przestrzeni lat zauważalna jest dla niej niewielka, ale stała, tendencja wzrostowa. Problemy zidentyfikowane w przypadku niepełnoletnich mieszkańców (dzieci i młodzież) dotyczą niewystarczającej oferty oraz infrastruktury opiekuńczej oraz edukacyjno-rekreacyjnej, m.in. niedobór miejsc zabaw i integracji dla dzieci i ich rodziców, mała liczba miejsc do spotkań dla młodzieży (niezobowiązującego spędzania czasu wolnego w gronie rówieśniczym), niewystarczający zakres dostępnych cenowo zajęć opiekuńczych i edukacyjnych (zajęcia pozalekcyjne, dodatkowe) dla dzieci i młodzieży szkolnej. Zwłaszcza wiejskie obszary LGD nie oferują wystarczająco szerokiego wachlarza oferty spędzania czasu wolnego, często także brakuje w nich punktów realizujących usługi związane z podstawowymi potrzebami rodzin (np. przedszkole, żłobek, świetlica). Należy podkreślić, że wspomniana oferta opiekuńcza czy kulturalno-rekreacyjna istnieje na terenie LGD, jednak w związku ze stałym wzrostem liczby mieszkańców cały czas rośnie zapotrzebowanie na różne jej formy – potrzebny jest jej ciągły rozwój i różnicowanie. W Strategii przewidziano zatem wsparcie ukierunkowane zarówno na rozwój przestrzeni do rodzinnego spędzania czasu wolnego (modernizacja infrastruktury kultury, aranżacja niewielkich terenów urządzonych – zieleń, urządzenia do rekreacji), jak i rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej, np. cyklicznych zajęć popołudniowych, które pełnią jednocześnie funkcje odciążającą dla rodziców. Z kolei w przypadku młodych dorosłych zauważa się odpływ tej grupy z obszaru LGD – w poszukiwaniu edukacji na wyższych szczeblach, atrakcyjnych ofert pracy, ale też inspirującej oferty czasu wolnego. W tym kontekście jako istotne wskazywano tworzenie w gminach warunków do życia, które prowadziły do zwiększenia udziału ludzi młodych w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym obszaru LGD, przyczyniały się do wzmocnienia lokalnej tożsamości i więzi z obszarem (m.in. poprzez angażowanie w sprawy lokalne, kulturą i tradycją). W związku z tym w LSR uwzględniono przedsięwzięcia, które z mają na celu zaktywizowanie i zatrzymanie tej grupy mieszkańców – poprzez zapewnienie włączającej oferty czasu wolnego, wsparcia dla oddolnych inicjatyw mieszkańców, możliwości w zakresie rozwoju zawodowego (szkolenia, wsparcie dla tworzenia/rozwijania działalności gospodarczych).

Seniorzy – ta grupa jest szczególnie istotna z punktu widzenia realizacji, gdyż, mimo dość młodej struktury demograficznej na obszarze LGD zauważa się proces starzenia się społeczeństwa (na przestrzeni lat rośnie udział osób w wieku 60+, wydłuża średnia wieku życia itp.). Problemy tej grupy obejmują takie kwestie jak pogorszenie kondycji psychofizycznej (często związane z ograniczoną mobilnością/problemami z przemieszczaniem się), samotność (seniorzy mieszkający samotnie, których dzieci/wnuki żyją w innym mieście), wykluczenie komunikacyjne (zwłaszcza w przypadku osób zamieszkujących tereny wiejskie) i bariery architektoniczne. W przypadku seniorów zidentyfikowano potrzeby w zakresie podniesienia dostępu do infrastruktury społecznej, oferty rekreacyjno-kulturalnej, i szerszej oferty aktywizującej, przeciwdziałającej osamotnieniu. Założone w LSR przedsięwzięcia będą przyczyniały się do rozwoju oferty oraz infrastruktury czasu wolnego, tym samym tworząc miejsca i możliwości do integracji osób starszych. Wspierane będą w szczególności inicjatywy, w ramach których zostaną przewidziane działania ułatwiające korzystanie z oferty, np. skuteczne informowanie, mobilizacja do udziału, pomoc w dotarciu na miejsce.

Grupy w niekorzystnej sytuacji:

Kobiety – kobiety stanowią ok. 51% mieszkańców obszaru LGD, jest to także grupa, która liczebnością dominuje wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych (54%), przy czym skala biernych zawodowo kobiet na obszarze LGD może być wyższa, bo tylko część niepracujących kobiet rejestruje się w urzędach pracy. Kobiety, zwłaszcza te słabiej wykształcone czy mieszkające w mniejszych miejscowościach i na wsi, to grupa dla której identyfikuje się trudności w zakresie aktywności zawodowej i społecznej. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się również kobiety, które odbyły urlop macierzyński lub wychowawczy i planują powrót na rynek pracy, posiadając dziecko do lat 3, jednak nie mają zatrudnienia. Bariery i problemy, które ograniczają aktywność społeczną i zawodową kobiet, odczuwalne także na obszarze LGD, to m.in. funkcjonowanie tradycyjnego modelu rodziny (i związanego z nim przekonań na temat ról społecznych kobiet i mężczyzn), obciążenie obowiązkami domowymi i opiekuńczymi, niewystarczająca dostępność form/institucji opiekuńczych i edukacyjnych (w szczególności dla dzieci do lat 3: odsetek dzieci z obszaru LGD w wieku do lat 3 objęty opieką w żłobkach to 14%, a średnio 193 miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych przypada na 1000 dzieci w wieku do lat 3), nieatrakcyjne warunki zatrudnienia (np. nieelastyczny czas pracy, nieatrakcyjne finansowo miejsca pracy, specyfika lokalnego rynku pracy, w którym duży udział mają podmioty związane z handlem i naprawą pojazdów oraz budownictwem – sekcja G i F). W niektórych przypadkach ograniczający wpływ na aktywność mają rozwiązania podatkowo-zasiłkowe – podjęcie pracy okazuje się nieopłacalne w krótkookresowym rachunku kosztów (niskopłatne stanowiska, przy jednoczesnej konieczności ponoszenia wydatków na opiekę nad dzieckiem/dziećmi). W kontekście aktywizacji społecznej i zawodowej kobiet, w szczególności tych posiadających małe dzieci, należy zwrócić uwagę na potrzeby dotyczące dostępności oferty opiekuńczej/edukacyjnej dla dzieci, a także wsparcia/tworzenia możliwości w zakresie powrotu/włączenia się na rynek pracy. W Strategii przewidziano zadania wspierające kobiety m.in. w podjęciu aktywności zawodowej, są to przedsięwzięcia w ramach celu 3, które zakładają wsparcie dla tworzenia nowych działalności gospodarczych, a także realizację programów ukierunkowanych na wspieranie rozwoju już istniejących przedsiębiorstw, umożliwiając tym samym znalezienie pracy bez konieczności podejmowania samozatrudnienia.

Osoby z niepełnosprawnościami – osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące obszar LGD to grupa, która ze względu na różnego rodzaju ograniczenia i bariery (architektoniczne, komunikacyjne, cyfrowe) ma trudności z włączaniem się w życie społeczne, kulturalne i gospodarcze obszaru. Zidentyfikowano potrzeby w zakresie zwiększania aktywności osób z niepełnosprawnościami społecznej (m.in. poprzez integrację wykraczającą poza środowisko osób z niepełnosprawnościami, podnoszenie dostępności oferty czasu wolnego), jak i zawodowej. Z osób z niepełnosprawnościami w LSR zaproponowano przedsięwzięcia zakładające wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej czy ukierunkowane na rozwój usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych.

4.3 Analiza, w jaki sposób LGD może wesprzeć zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniając na danym obszarze wdrażanie pozostałych instrumentów terytorialnych wdrażanych na danym obszarze

Członkowie Stowarzyszenia LGD „Powiatu Wielickiego” oraz przedstawiciele 2 gmin członkowskich LGD (wchodzących w skład KroF oraz Metropolii Krakowskiej: gmina Niepołomice oraz gmina Wieliczka) aktywnie włączali się w prace nad projektem Strategii ZIT Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027 (w momencie opracowywania LSR Strategia ZIT MK 21-27 nie była jeszcze przyjęta).

LGD przygotowując LSR uwzględniła założenia projektowanej Strategii ZIT MK 21-27. Oparte na wnioskach z diagnozy i analizy potrzeb mieszkańców cele i przedsięwzięcia określone w LSR formułowano z dbałością o ich komplementarność do działań przewidzianych w ZIT, by osiągnąć efekt synergii, a jednocześnie zachować demarkację interwencji. Przykładowo w działaniach ZIT w ramach zapewniania dostępnych i wysokiej jakości usług społecznych przewiduje się tworzenie i rozwój placówek wsparcia dziennego dla osób starszych i niesamodzielnych czy dla dzieci i młodzieży, z kolei w LSR pojawiają się przedsięwzięcia skoncentrowane na rozwoju usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących i nowych podmiotów gospodarczych czy

dotyczące rozwoju oferty czasu wolnego dla mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży oraz seniorów (wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych). W przypadku działań ZIT przypisanych do celu „Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy” zaplanowano wspieranie rozwoju kształcenia zawodowego czy rozwój kształcenia się osób dorosłych i starszych poprzez rozwój różnych form wsparcia edukacyjnego, zaś w przypadku LSR przewidziano przedsięwzięcia wspierające podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz rozwijanie istniejących i tworzenie nowych działalności gospodarczych, które dedykowane są w szczególności osobom do 25 r.ż. (absolwentom) oraz osobom w niekorzystnej sytuacji (kobiety, osoby z niepełnosprawnościami).

Punkt 3.2 opisuje dostosowanie dróg komunikacji dla osób ujętych jako tych w niekorzystnej sytuacji.

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

5.1 Spójność, opis zgodności i komplementarności LSR z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami

LSR Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego charakteryzuje się spójnością i komplementarnością z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi, które dotyczą obszaru objętego LGD. Podczas tworzenia LSR zwracano uwagę, aby zapewnić spójność zaplanowanych przedsięwzięć, zarówno ze sobą, jak i w kontekście zidentyfikowanych lokalnych potrzeb, problemów i potencjałów. LSR została tak skonstruowana, aby umożliwić jak najbardziej efektywne łączenie i wykorzystanie dostępnych zasobów społecznych, merytorycznych i finansowych w procesie realizacji działań.

LSR odnosi się do Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (EFRR), Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027 (ZIT). Wśród wyżej wymienionych są dokumenty planistyczne o charakterze regionalnym obowiązujące na terenie województwa małopolskiego a co za tym idzie na terenie każdej z gmin wchodzących w skład LGD Powiatu Wielickiego

Wysoki stopień komplementarności w wykorzystaniu funduszy EFSI, pozwalających na wdrożenia LSR, wyraża się w celowym, efektywnym połączeniu funduszy wspierających rozwój infrastruktury z rozwijaniem kapitału społecznego, w tym aktywności gospodarczej, mieszkańców LGD. Dzięki komplementarności na poziomie działań oraz źródeł finansowania, będzie możliwy efekt synergii między wszystkimi unijnymi funduszami przewidzianych do realizacji LSR, co przełoży się na jakość i znaczenie efektu wdrożeniowego LSR – zarówno dla obszaru LGD (osiągnięcie większego wpływu na rozwój lokalny), ale też dla regionu czy kraju.

Działania na rzecz osiągnięcia wspólnych i komplementarnych celów obejmują koordynację projektów finansowanych z różnych funduszy, aby uniknąć dublowania wysiłków i maksymalizować korzyści. W tym kontekście ważnym elementem jest rozwijanie partnerstw między różnymi grupami interesu, takimi jak samorządy lokalne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa czy grupy społeczne, w celu wspólnej realizacji celów LSR (kryteria wyboru operacji będą preferowały projekty realizowane w partnerstwie, w tym w szczególności zakładające współpracę podmiotów z różnych sektorów).

LSR może osiągnąć dodatkowe korzyści dzięki działaniom innych podmiotów, które są komplementarne wobec LSR – przykładowo działania organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw czy innych instytucji mogą przyczynić się do realizacji celów LSR, dostarczając dodatkowych zasobów, ekspertyz czy sieci kontaktów. Zgodnie z informacją zawartą w LSR na stronie 37 „Główną korzyścią płynącą z zastosowania podejścia LEADER w realizacji LSR (m.in. poprzez akcent jaki stawia się na oddolność i terytorialność) jest skupienie na lokalnym rozwoju – dostosowanie działań do specyficznych potrzeb i warunków obszaru LGD Powiatu Wielickiego.

Wyznaczone w LSR cele i przedsięwzięcia cechuje wysoki poziom spójności i komplementarności względem dokumentów strategicznych wyższego rzędu z poziomu ponadlokalnego i terytorialnego (ZIT), województwa (Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”), kraju (Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030), jak i programów operacyjnych, w ramach których zostanie sfinansowane wdrożenie LSR (Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 - PS WPR; Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027). Tym samym należy uznać, iż założenia rozwojowe zawarte w LSR wzmacniają czy uzupełniają politykę rozwoju województwa małopolskiego, obszaru funkcjonalnego i samego obszaru LGD, przyczyniając się do wzmocnienia efektu rozwojowego tego obszaru. Poniżej wskazano bezpośrednie powiązania celów LSR z celami przeanalizowanych dokumentów strategicznych wyższego rzędu. W przypadku programów operacyjnych (Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 - PS WPR; Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027) oprócz spójności na poziomie celów zachodzi także spójność na poziomie wskaźników rezultatu (np. R.37

Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR, FEM: RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem czy PLKCR02- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej).

Dokument strategiczny	Cele z dokumentów strategicznych	Komplementarne przedsięwzięcia z LSR
Cel 1. Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów		
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	<ul style="list-style-type: none"> — <u>OBSZAR I: MAŁOPOLANIE</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie – Kierunki polityki rozwoju: 4. Sport i rekreacja, 5. Kultura i dziedzictwo, 6. Edukacja. — <u>OBSZAR II: GOSPODARKA</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – Kierunki polityki rozwoju: 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość, 3. Turystyka. — <u>OBSZAR IV: ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030 – Kierunki polityki rozwoju: 3. Promocja Małopolski. — <u>OBSZAR V: ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach – Kierunki polityki rozwoju: 3. Rozwój obszarów wiejskich. 	<p>P.1.1. P.1.2. P.1.3. P.1.4.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	<ul style="list-style-type: none"> — <u>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</u> – Kierunki interwencji: II.2. <u>Dostępność wysokiej jakości usług publicznych.</u> — <u>Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</u> – Kierunki interwencji: III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa, III.2 <u>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</u>, III.5. <u>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</u> 	<p>P.1.1. P.1.2. P.1.3. P.1.4.</p>
Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (EFRR)	<ul style="list-style-type: none"> — <u>Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych</u> – Cel polityki: 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych – <u>Cel szczegółowy: 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.</u> 	<p>P.1.2.</p>
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	<p>COOP (77) Współpraca – I 13.1. LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)</p> <ul style="list-style-type: none"> — CS 8.P 11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzacje i wykorzystanie potencjału endogenicznego. 	<p>P.1.1. P.1.3. P.1.4.</p>

Dokument strategiczny	Cele z dokumentów strategicznych	Komplementarne przedsięwzięcia z LSR
	<ul style="list-style-type: none"> — CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. — CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów. 	
Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027 (ZIT)	<ul style="list-style-type: none"> — Cel 3.2 Wysoka dostępność infrastruktury zrównoważonej mobilności i integracja różnych form transportu — Cel 6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy 	<p>P.1.1.</p> <p>P.1.3.</p>
Cel 2. Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD		
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	<ul style="list-style-type: none"> — <u>OBSZAR I: MAŁOPOLANIE – CEL SZCZEGÓŁOWY: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie – Kierunki polityki rozwoju: 5. Kultura i dziedzictwo.</u> — <u>OBSZAR II: GOSPODARKA – CEL SZCZEGÓŁOWY: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – Kierunki polityki rozwoju: 6. Gospodarka o obiegu zamkniętym.</u> — <u>OBSZAR III: KLIMAT I ŚRODOWISKO – CEL SZCZEGÓŁOWY Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej – Kierunki polityki rozwoju: 1. Ograniczanie zmian klimatycznych, 4. Edukacja ekologiczna.</u> — <u>OBSZAR V: ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE – CEL SZCZEGÓŁOWY: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach – Kierunki polityki rozwoju: 1. Ład przestrzenny, 3. Rozwój obszarów wiejskich.</u> 	<p>P.2.1.</p> <p>P.2.2.</p> <p>P.2.3.</p> <p>P.2.4.</p> <p>P.2.5.</p> <p>P.2.6.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	<ul style="list-style-type: none"> — <u>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska – Kierunki interwencji: II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych, II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</u> — <u>Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa – Kierunki interwencji: III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</u> 	<p>P.2.3.</p> <p>P.2.5.</p> <p>P.2.6.</p>
Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (EFRR)	<ul style="list-style-type: none"> — <u>Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych – Cel polityki: 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych – Cel szczegółowy: 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.</u> 	<p>P.2.1.</p>

Dokument strategiczny	Cele z dokumentów strategicznych	Komplementarne przedsięwzięcia z LSR
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	COOP (77) Współpraca – I 13.1. LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) <ul style="list-style-type: none"> — CS 8.P 6. Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego. — CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich. — CS 8.P 11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzację i wykorzystanie potencjału endogenicznego. — CS 8.P 13. Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat. — CS 8.P 4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej. — CS 8.P 8. Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym. 	P.2.2. P.2.3. P.2.4. P.2.5. P.2.6.
Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027 (ZIT)	<ul style="list-style-type: none"> — Cel 2.2 Efektywna gospodarka energetyczna i wysoka jakość powietrza 	P.2.3.
Cel 3. Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji		
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	<ul style="list-style-type: none"> — <u>OBSZAR I: MAŁOPOLANIE</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie – Kierunki polityki rozwoju: <u>1. Małopolskie rodziny, 2. Opieka zdrowotna, 7. Rynek pracy.</u> — <u>OBSZAR II: GOSPODARKA</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – Kierunki polityki rozwoju: <u>2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość.</u> — <u>OBSZAR V: ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE</u> – CEL SZCZEGÓŁOWY: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach – Kierunki polityki rozwoju: <u>3. Rozwój obszarów wiejskich.</u> 	P.3.1. P.3.2. P.3.3. P.3.4. P.3.5. P.3.6.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	<ul style="list-style-type: none"> — <u>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</u> – Kierunki interwencji: <u>II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych.</u> — <u>Cel szczegółowy III. Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</u> – Kierunki interwencji: <u>III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa, III.2 Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy, III.3 Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi, III.4 Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze</u> 	P.3.1. P.3.2. P.3.3. P.3.4. P.3.5. P.3.6.

Dokument strategiczny	Cele z dokumentów strategicznych	Komplementarne przedsięwzięcia z LSR
	<p><u>społecznym i terytorialnym, III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</u></p>	
Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (EFS+)	<p>— <u>Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego</u> – Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych – <u>Cel szczegółowy: 4(k)</u> zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	P.3.1.
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	<p>COOP (77) Współpraca – I 13.1. LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS)</p> <p>— CS 8.P 10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich.</p> <p>— CS 8.P 12. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczności.</p> <p>— CS 8.P 13. Rozwój wiedzy/umiejętności: cyfryzacja, oszczędność zasobów, przedsiębiorczość, środowisko, klimat.</p> <p>— CS 8.P 7. Poprawa dostępu do usług komercyjnych.</p> <p>— CS 8.P 8. Rozwój form współpracy na obszarach wiejskich w wymiarze produkcyjnym, usługowym, społecznym.</p> <p>— CS 8.P 9. Rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie i utrzymanie miejsc pracy i dywersyfikację dochodów.</p>	P.3.2. P.3.3. P.3.4. P.3.5. P.3.6.
Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Metropolii Krakowskiej na lata 2021-2027 (ZIT)	<p>— Cel 6.2 Atrakcyjna oferta kształcenia, dostosowana do oczekiwań rynku pracy</p> <p>— Cel 6.3 Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji</p> <p>— Cel 7.1. Dostępne i wysokiej jakości usługi społeczne oraz skoordynowana i aktywna współpraca w obszarze ochrony zdrowia</p>	P.3.1. P.3.2. P.3.3. P.3.4. P.3.5. P.3.6.

5.2 Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć

Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia LGD Powiatu Wielickiego posiada zintegrowany charakter, który przejawia poprzez integrację partnerów z różnych sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego, jak i integrację przedsięwzięć i operacji dotyczących różnych sektorów gospodarki (różnych branż).

Integracja partnerów z różnych sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego:

W ramach LSR zapewniono integrację partnerów z różnych sektorów. Miała ona miejsce już na etapie tworzenia strategii, gdzie w prace na temat wyzwań rozwojowych LGD włączono szereg podmiotów reprezentujących różne sektory i organizacje. Byli to przedstawiciele samorządu terytorialnego (gminy), organizacji społecznych, kulturalnych, sportowych działających na terenie LGD, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy (grupy nieformalne i formalne). Zaplanowane cele i przedsięwzięcia, również na etapie realizacji LSR, będą pozwalały na współdziałanie i realizację zamierzeń przez przedstawicieli różnych sektorów. Przykładowo ramach celu 1 Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów na etapie realizacji przedsięwzięć zachodzi integracja sektora jst – gminy (realizacja projektów dotyczących infrastruktury rekreacyjnej, kultury), organizacji społecznych i kulturalnych (wspieranie organizacji przedsięwzięć z zakresu oferty czasu wolnego) oraz sektora gospodarczego (wsparcie dla przedsiębiorców pod kątem tworzenia/rozwoju propozycji w ramach oferty czasu wolnego, branży okołoturystycznej).

Ponadto, na etapie wdrożenia LSR, integrowanie różnych sektorów w celu kompleksowej realizacji przedsięwzięć będzie wzmacniane dzięki kryteriom wyboru operacji, w ramach których została uwzględnione partnerstwo (preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie, w tym w szczególności zakładające współpracę podmiotów z różnych sektorów - publiczny, społeczny, gospodarczy).

Integracja przedsięwzięć i operacji dotyczących różnych sektorów gospodarki (różnych branż):

Realizacja celów i przedsięwzięć ujętych w LSR pozwala na zintegrowanie różnych sektorów gospodarki. To zintegrowanie zauważalne jest w odniesieniu do zaplanowanych przedsięwzięć o charakterze wspierającym aktywność gospodarczą mieszkańców, czyli w szczególności przedsięwzięć ujętych w ramach celu 1 (P.1.4 i P.1.5) i celu 3 (P.3.2, P.3.3., P.3.5., P.3.6.). Zaplanowane przedsięwzięcia wpisują się w obszary zidentyfikowane jako problemowe / potrzebujące rozwoju, zakładając przyczyniają się też do powiązania lokalnych sektorów gospodarczych świadczących różnorodną ofertę dla mieszkańców obszaru LGD, w tym ofertę dla grup docelowych (podmioty prowadzące działalność z zakresu czasu wolnego, oferty edukacyjnej i kulturalnej, branży okołoturystycznej, ale także realizujące usługi opiekuńcze i fizjoterapeutyczne, podmioty, których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji).

Wartość dodana z podejścia LEADER w realizacji LSR:

Główną korzyścią płynącą z zastosowania podejścia LEADER w realizacji LSR (m.in. poprzez akcent jaki stawia się na oddolność i terytorialność) jest skupienie na lokalnym rozwoju – dostosowanie działań do specyficznych potrzeb i warunków obszaru LGD Powiatu Wielickiego. Co istotne, projekty realizowane w ramach LEADER mogą wykraczać poza obszar jednostek administracyjnych gmin, co pozwala na lepszą koordynację działań na większym obszarze i zwiększa ich skuteczność. Podejście LEADER, stawiając na zintegrowanie i partnerstwo, przyczynia się do wzmacniania relacji i nawiązywania współpracy pomiędzy podmiotami z różnych sektorów działającymi na obszarze LGD (JST, organizacje społeczne i pozarządowe, przedsiębiorcy, grupy mieszkańców formalne i nieformalne), co ma istotne znaczenie dla trwałości zmian rozwojowych. Podejście LEADER umożliwia też wsparcie dla niektórych grup w sposób odmienny od innych instrumentów wsparcia, co pozwala na bardziej zindywidualizowane i skuteczne wsparcie. Tym sposobem w LSR dzięki podejściu LEADER możliwe było zaprogramowanie wsparcia dla istotnych pod kątem rozwoju obszaru grup społecznych (grupy docelowe, w niekorzystnej sytuacji) poprzez koncentrację wsparcia związanego z m.in. wzmacnianiem aktywności społecznej i zawodowej, poprawą jakości życia na obszarze LGD dla takich grup jak: osoby młode do 25 roku życia, seniorzy, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami. Podejście LEADER zapewnia zaangażowanie podmiotów z różnych sektorów, dzięki czemu nie dochodzi od dominacji sektora publicznego, a włączenia się na etapie wdrażania organizacji społecznych, pozarządowych istotnych dla lokalnej społeczności i lokalnego rozwoju, m.in. ze względu na ich cechy jak znajomość lokalnej specyfiki i potrzeb, zakorzenienie społeczne / kulturowe.

Wybór zakresów wsparcia w LSR wynikał z analizy potrzeb i możliwości obszaru LGD, w połączeniu z dostępnością różnych źródeł finansowania. Cele i przedsięwzięcia założone w LSR wpisują się w następujące zakresy wsparcia określone dla interwencji LEADER/RLKS w PS WPR:

- **1. Rozwój przedsiębiorczości**, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki w szczególności:
a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej, c. rozwijanie przedsiębiorstw społecznych
- **4. Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności**, z wyłączeniem inwestycji produkcyjnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 - 2.
- **6. Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej.**
- **7. Kształtowanie świadomości obywatelskiej** o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki oraz **ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego** polskiej wsi a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego.
- **8. Włączenie społeczne osób w niekorzystnej sytuacji.**

Wybór poszczególnych źródeł finansowania był podyktowany konkretnymi celami LSR i wpisywaniem się przedsięwzięć w cele określone w programach operacyjnych. Przedsięwzięcia przewidziane w LSR odpowiadające na zidentyfikowane potrzeby i nakierowane na: podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru LGD – poprzez poprawę dostępności usług, infrastruktury, jakości przestrzeni, w tym w oparciu o lokalne dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe w oparciu o lokalne dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe (np. P.1.1., P.2.3, P.2.4); podnoszenie aktywności gospodarczej i włączenie grup w niekorzystnej sytuacji (np. P.1.3, P.1.4, P.1.5, P.3.2, P.3.3., P.3.4, P.3.5, P.3.6); wzmacnianie aktywności społecznej, w tym szczególnie w zakresie budowania świadomości obywatelskiej, wspierania oddolnych inicjatyw, realizacji działań (np. P.2.2, P.2.5, P.2.6) są możliwe do realizacji w ramach podejścia LEADER wpisują się bowiem w wybrane zakresy wsparcia przypisane do interwencji LEADER/RLKS, co tym samym uzasadnia wybór źródeł ich finansowania (EFRROW). Poszczególne projekty będą finansowane także z pozostałych funduszy unijnych (P.1.2 i P.2.1 – EFRR oraz P.3.1 – EFS+). Ponadto wybór tych źródeł jest uzasadniony potrzebą wsparcia działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, tworzenia miejsc pracy, ochrony środowiska czy promowania innowacji.

Sposób wdrażania LSR będzie uwzględniał partycypację społeczną i oddolność, a jednocześnie, poprzez kryteria wyboru operacji, promował projekty realizowane w partnerstwie, wpływające na ochronę środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu, wykorzystujące lokalne potencjały, wspierające grupy osób w niekorzystnej sytuacji. Głównymi metodami wdrażania operacji w ramach LSR będą projekty grantowe oraz konkursy. Formuła konkursowa umożliwi wybranie beneficjentów o odpowiednim potencjale organizacyjnym z różnych sektorów. Ponadto umożliwi transparentny i sprawiedliwy wybór najbardziej wartościowych i efektywnych projektów, które najlepiej odpowiadających na lokalne potrzeby i wyzwania. Konkursy to jednocześnie skuteczne narzędzie promowania innowacyjności i kreatywności, mobilizowania lokalnych zasobów i zaangażowania społeczności. Z kolei zastosowanie projektów grantowych jako wdrażania operacji w ramach LSR sprawdza się dla wybrania przedsięwzięć oddolnych, wynikających z realnych potrzeb środowisk lokalnych, w tym daje różnym grupom/podmiotom możliwość startowania w konkursowej procedurze wyboru beneficjenta. Dodatkowo formuła grantów pozwala na wybór większej ilości inicjatyw, które w większym stopniu mogą przyczynić się do realizacji założonych celów. To formuła, która ma pozytywny wpływ na wzrost stopnia aktywności społeczności lokalnej, motywuje lokalną społeczność do działania, umożliwia podmiotom wykorzystanie ich dotychczasowych doświadczeń i kompetencji, a przy tym jest dość przystępna dla grantobiorców.

Podejście LEADER umożliwia wprowadzenie trwałej zmiany rozwojowej obszaru LGD, poprzez zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej przy jednoczesnym kształtowaniu lokalnej tożsamości w oparciu o aktywizację społeczną i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów. Postawienie akcentu na oddolność interwencji oraz promowanie partycypacji społecznej od etapu tworzenia poprzez wdrażanie LSR przekłada się na wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz rozwoju potencjału społeczności. Działania prowadzone przez LGD wynikające

z zastosowania podejścia LEADER – w zakresie zapewnienia różnych form włączenia mieszkańców i podmiotów z obszaru LGD podczas prac nad założeniami dokumentu strategii, przez zaplanowanie przedsięwzięć w LSR oraz zapewnienie sposobów wdrażania LSR, w tym kryteriów wyboru. wspierających zaangażowanie, partnerstwo i oddolność inicjatyw po informowanie o postępach we wdrażaniu LSR wynikające z procesów monitoringu i ewaluacji – stanowią istotny element procesie upowszechniania wiedzy o lokalnym środowisku i jego specyfice (kulturowej, społecznej, gospodarczej), a tym samym wzmacniania postaw zaangażowanych i tożsamości lokalnej u mieszkańców obszaru LGD.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Idea konstrukcji LSR opiera się o zasadę zintegrowania i strategicznego wyboru, czyli wprost odpowiada na zdiagnozowane wcześniej potrzeby oraz rozwija określone (także na etapie diagnostycznym) potencjały, równocześnie koncentrując działania wokół zagadnień mających największe szanse na przyczynienie się do pożądanej zmiany lokalnej.

Formułowanie celów oraz przedsięwzięć zawartych w LSR przebiegało w sposób partycypacyjny, stanowiąc wiodący temat rozmów z uczestnikami I tury gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych. Kwestie te poruszano także w badaniach społecznych (badania ankietowe PAPI i CAWI) prowadzonych w ramach procesu opracowania LSR. Przy konstruowaniu celów wykorzystano ponadto wnioski z raportu ewaluacyjnego oraz badania ankietowego z instytucjami z terenu LGD. Wstępem do określenia celów LSR było sformułowanie tzw. głównej aspiracji rozwojowej dla obszaru LGD, która w sposób całościowy ujmuje priorytety, jakie stawia przed sobą LGD na okres realizacji LSR:

Celem nadrzędnym Lokalnej Grupy Działania Powiatu Wielickiego jest budowa więzi lokalnych, poczucia wspólnoty i sąsiedztwa, w szczególności na obszarach wiejskich.

Ważnym elementem rozwoju jest wspieranie i promowanie lokalnych tradycji, kultury i folkloru poprzez wzmacnianie działania lokalnych organizacji, grup mieszkańców, indywidualnych twórców, ale także animacja życia lokalnego w obszarze oferty czasu wolnego. LGD koncentruje działania również na przedsięwzięciach rozwijających infrastrukturę sąsiedzką – m.in. kreowanie zaaranżowanych przestrzeni publicznych, enklaw zieleni, urządzeń sportowo-rekreacyjnych oraz infrastruktury, która w naturalny sposób łączy sąsiadów – sieci ścieżek rowerowych i szlaków spacerowych. Dla LGD Powiatu Wielickiego każdy mieszkaniec jest ważny, dlatego ze swymi działaniami LGD dociera do każdego zakątka trzech gmin. W najbliższych latach szczególna uwaga zostanie poświęcona młodzieży oraz seniorom, aby efektywnie włączyć ich w życie kulturalne, sportowo-rekreacyjne i obywatelskie.

W odpowiedzi na zmiany w ekosystemie przyrodniczym oraz zmiany klimatu, LGD będzie aktywnie wspierać działania zakładające wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz tworzenie rozwiązań proekologicznych.

Ostatecznie LSR budują **3 cele**, a w ich ramach przewidziano **17 przedsięwzięć** zwymiarowanych przez wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu. Część przedsięwzięć nawiązuje bądź stanowi kontynuację działań realizowanych w poprzednim okresie programowania.

Cele LSR:

- Cel 1 – Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów.
- Cel 2 – Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD.
- Cel 3 – Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji.

Harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników w planie działania podany jest w załączniku nr 2 Plan Działania gdzie opisane są poszczególne wskaźniki do osiągnięcia w latach 2024 – 2029.

Cel 1 – Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów.

Przeprowadzony na etapie diagnostycznym szeroki proces konsultacji społecznych (odpowiadający partycypacyjnemu podejściu do wypracowania LSR) m.in. złożony z cyklu spotkań informacyjno – konsultacyjnych

zrealizowanych w każdej z trzech gmin LGD, czy szerokich badań społecznych (ankieta badawcza CAWI i PAPI, karty projektów), pokazał, iż aspekt rozwoju turystycznego i szeroko rozumianej oferty czasu wolnego na obszarze LGD powinien być jednym z wiodących kierunków dalszych działań. Wynika to wprost z wysokiej klasy walorów turystycznych obecnych w każdej z gmin LGD (m.in.: Wieliczka – Kopalnia Soli umieszczona na liście UNESCO, tężnia, założenie przestrzenne miasta, stok narciarski i kościół w Podstolicach; Niepołomice – Zamek, Niepołomickie Błonia wraz z instytucjami towarzyszącymi, jak Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne, Centrum Dźwięku i Słowa, rynek, liczne tereny zieleni urządzonej z ponadstandardową infrastrukturą rekreacyjną i edukacyjną dla osób w różnym wieku; Kłaj – duży kompleks leśny Puszczy Niepołomickiej z licznymi rodzinnymi trasami pieszymi i rowerowymi, rezerwat żubrów) stanowiących bezsprzeczny potencjał dla rozwoju turystycznego obszaru, urozmaiconego, atrakcyjnego krajobrazu (topografia terenu), bardzo bogatej oferty wydarzeń i atrakcji skierowanych do szerokiego grona odbiorców (święta/wydarzenia o skali ponadlokalnej) czy dostępnej bazie noclegowej o różnym standardzie. Rozwój turystyczny wspiera także dobre skomunikowanie gmin z Krakowem i światem (połączenia kolejowe, połączenia drogowe – autostrada A-4). Wszystkie przytoczone argumenty/potencjały, artykułowane przez mieszkańców obszaru LGD podczas cykli spotkań informacyjno – konsultacyjnych oraz prowadzonych badań społecznych, wsparte zostały o dane zaczerpnięte z publicznych statystyk, co zostało szczegółowo opisane w Rozdziale IV.

Ponadto gminy budujące LGD to gminy o wysokiej atrakcyjności zamieszkania, dobrze skomunikowane z Krakowem, tym samym atrakcyjne dla procesów suburbanizacyjnych, które powszechnie ich dotyczą. Sukcesywnie, w bardzo dużym tempie, wzrasta liczba mieszkańców obszaru LGD, co równie szybko rodzi szereg potrzeb odnoszących się do spędzania czasu wolnego w zakresie sportu i rekreacji, kultury, edukacji czy udziału w zorganizowanej ofercie wydarzeń/imprez lokalnych. To także potrzeba budowy nowych więzi sąsiedzkich, spotkania się, poznania, integracji różnych grup mieszkańców ze sobą nawzajem. Procesy te są zauważalne zarówno przez mieszkańców obszaru LGD jak i publiczne statystyki.

Tym samym w ramach realizacji Celu 1 przewidziano skoncentrowanie się na poszerzaniu i dywersyfikacji istniejącej oferty spędzania czasu wolnego, dostosowując ją do potrzeb i oczekiwań różnych grup wiekowych. Kluczowe znaczenie ma tu rozbudowa infrastruktury służącej rekreacji i integracji mieszkańców, w tym tworzenie zaaranżowanych przestrzeni o charakterze sąsiedzkim czy doposażanie miejscowości w obiekty/infrastrukturę sportową typu boiska, siłownie plenerowe. Szczególnie istotne jest zwiększenie dostępności do oferty edukacyjno-kulturalnej zwłaszcza w przypadku dzieci i młodzieży oraz seniorów z obszarów wiejskich – grup wskazywanych podczas konsultacji jako wymagających szczególnego wsparcia. W tym kontekście istotne jest podnoszenie jakości już istniejącej infrastruktury kulturalnej np. domów kultury, świetlic i ich najbliższego otoczenia – odpowiednie warunki przekładają się na urozmaicenie oferty zajęciowej i wydarzeniowej. Oferta kulturalna powinna bazować na lokalnych tradycjach i odwoływać się do zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, by umacniać identyfikację mieszkańców z regionem. Przedsięwzięcia P.1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place), P.1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych, w tym pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz P.1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizację, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach, są bezpośrednią odpowiedzią na stale wzrastające potrzeby w tym zakresie zarówno ze strony turystów czy rekreantów z Krakowa i gmin małopolski jak i z samego, coraz liczniejszego grona mieszkańców obszaru LGD. Przedsięwzięcie P.1.4. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych oraz przedsięwzięcie P.1.5. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych wspierają rozwój gospodarczy obszaru LGD – warunek konieczny dla obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjnego na obszarze gmin LGD. To także istotne wsparcie dla lokalnego biznesu.

Lista przedsięwzięć realizujących Cel 1:

- 1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place). Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.
- 1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych, w tym pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.
- 1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizacje, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.
- 1.4. P.1.4. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne z terenu LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 55 ZAKWATEROWANIE, 56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM 77.2 Wypożyczanie i dzierżawa artykułów użytku osobistego i domowego, 79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE 85.5 Pozaszkolne formy edukacji 85.6 Działalność wspomagająca edukację, 90 DZIAŁALNOŚĆ TWÓRCZA ZWIĄZANA Z KULTURĄ I ROZRYWKĄ, 91 DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK, ARCHIWÓW, MUZEÓW ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, 93 DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA, ROZRYWKOWA I REKREACYJNA,
- 1.5. P.1.5. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne oraz prawne prowadzące działalność gospodarczą na terenie LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 55 ZAKWATEROWANIE, 56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM 77.2 Wypożyczanie i dzierżawa artykułów użytku osobistego i domowego, 79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE 85.5 Pozaszkolne formy edukacji 85.6 Działalność wspomagająca edukację, 90 DZIAŁALNOŚĆ TWÓRCZA ZWIĄZANA Z KULTURĄ I ROZRYWKĄ, 91 DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK, ARCHIWÓW, MUZEÓW ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, 93 DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA, ROZRYWKOWA I REKREACYJNA,

Lista źródeł finansowania przewidzianych dla przedsięwzięć zapisanych w Celu 1:

- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – przedsięwzięcia: P.1.1., P.1.3., P.1.4., P.1.5.,
- środków EFRR w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.6. RLKS - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich. Działania nastawione na realizację CS 5(ii) – przedsięwzięcie: P.1.2.

Cel 2. Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD

Postawiony cel opiera się m.in. na zidentyfikowanym potencjale mieszkańców obszaru – stosunkowo wysokiej aktywności społecznej (duża liczba aktywnie działających na obszarze LGD organizacji pozarządowych, klubów sportowych, zespołów artystycznych), a także wnioskach płynących z raportu ewaluacyjnego oraz badań ankietowych instytucji, które dotyczyły m.in. położenia większego nacisku na działania kształtujące postawy obywatelskie w społeczności lokalnej, prowadzonych na etapie diagnostycznym w ramach opracowania LSR.

Jednym z filarów Celu 2, który wzmacnia świadomość obywatelską i buduje tożsamość lokalną, jest ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gmin wchodzących w skład LGD, gdyż we wspólnej trosce o otoczenie przejawiają się postawy zaangażowania i odpowiedzialności. Obejmuje on przedsięwzięcia związane z eksponowaniem walorów przestrzeni, jak i renowacją obiektów zabytkowych / obiektów ważnych dla społeczności. Tym samym w LSR przewidziano do realizacji takie przedsięwzięcia jak: P.2.1. Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych, P.2.2. Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci. Ponadto ochrona dziedzictwa przyrodniczego gmin realizowana jest poprzez przedsięwzięcia P.2.3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi oraz P.2.4. Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni / przestrzeni publicznych.

Wsparcie dla aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców, w szczególności tych przyczyniających się do animacji kulturalno-społecznej oraz sieciowania/ łączenia podmiotów i społeczności z terenu LGD do kolejny obszar zainteresowania w ramach Celu 2. W przewidzianych do realizacji przedsięwzięciach zwraca się uwagę na działaniach wspierające samoorganizowanie się społeczności lokalnych i kreowanie lokalnych liderów, zwłaszcza wspierając nieformalne grupy mieszkańców, NGO czy grupy sąsiedzkie z obszarów wiejskich LGD. W LSR znalazły się więc i takie przedsięwzięcia jak: P.2.5. Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych liderów na obszarze LGD) oraz P.2.6. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp.

Lista przedsięwzięć realizujących Cel 2:

P.2.1. Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.2.2. Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.2.3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.2.4. Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni / przestrzeni publicznych. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.2.5. Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych

liderów na obszarze LGD). Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.2.6. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

Lista źródeł finansowania przewidzianych dla przedsięwzięć zapisanych w Celu 2:

- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – przedsięwzięcia: P.2.2., P.2.3., P.2.4., P.2.5., P.2.6.
- środków EFRR w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.6. RLKS - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich. Działania nastawione na realizację CS 5(ii) – przedsięwzięcie: P.2.1.

Cel 3. Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji

Cel ten stanowi odpowiedź na oczekiwania wyrażane przez uczestników badań ankietowych (badania PAPI i CAWI), a także wnioski z raportu ewaluacyjnego, podkreślające zapotrzebowanie na kontynuowanie działań wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości (tego typu przedsięwzięcia cieszyły się w poprzednim okresie programowania największym zainteresowaniem społeczności lokalnej). Nawiązuje on też wprost do trendów i słabości, charakterystycznych dla lokalnej gospodarki i rynku pracy, przejawiających się z jednej strony niższym niż w powiecie wskaźniku przedsiębiorczości (liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców) oraz stosunkowo niskim zadowoleniem badanych mieszkańców obszaru LGD z sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z drugiej strony odpowiada on utrzymującej się tendencji wzrostu przedsiębiorczości wśród mieszkańców – skala zakładanych własnych firm. Przedsięwzięcie P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia oraz P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia, jest bezpośrednią odpowiedzią na wyżej wymienione potrzeby lokalne.

W ramach Celu 3 przewidziano działania nie tylko związane z rozwojem podmiotów gospodarczych i tworzeniem nowych, jak omówiono powyżej, ale także zwrócono uwagę na kwestie podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Przedsięwzięcie P.3.4. Poszerzanie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami to odpowiedź na ten zakres Celu 3.

Cel 3 odpowiada ponadto na zidentyfikowane braki w zakresie infrastruktury społecznej czy dostępności usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych. Tym samym w LSR przewidziano działania nakierowane zarówno na wspieranie rozwoju usług i infrastruktury – przedsięwzięcie P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom, jak i działania wspierające rozwój oferty usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych na lokalnym rynku – przedsięwzięcie P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących i nowych podmiotów gospodarczych.

Lista przedsięwzięć realizujących Cel 3:

P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom. Przedsięwzięcie realizowane przez mieszkańców, JST, organizacje pozarządowe, osoby prawne. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027.

P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne z terenu LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 86 OPIEKA ZDROWOTNA, 87 POMOC SPOŁECZNA Z ZAKWATEROWANIEM, 88 POMOC SPOŁECZNA BEZ ZAKWATEROWANIA

P.3.3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących podmiotów. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne oraz prawne prowadzące działalność gospodarczą na terenie LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 86 OPIEKA ZDROWOTNA, 87 POMOC SPOŁECZNA Z ZAKWATEROWANIEM, 88 POMOC SPOŁECZNA BEZ ZAKWATEROWANIA

P.3.3. Poszerzanie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami.

P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne z terenu LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH z wyłączeniem grupy 10.2; 11 PRODUKCJA NAPOJÓW; 12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH; 13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH; 14 PRODUKCJA ODZIEŻY; 15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH; 16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA; 17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU; 18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI; 22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH; 23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH; 25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ; 27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH; 28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDEKS NIESKLASYFIKOWANA; 30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO; 31 PRODUKCJA MEBLI; 32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW; 33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ; 35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH; 36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY; 37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW; 38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW; 41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW; 42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ; 43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE; 45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH; 46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; 47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; 49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUCIĄGOWY z wyłączeniem grup 49.1 i 49.2; 50 TRANSPORT WODNY; 53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA; 58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA; 59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH; 60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH; 61 TELEKOMUNIKACJA; 62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEWEM W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA; 63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI; 64 FINANSOWA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, Z WYŁĄCZENIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZÓW EMERYTALNYCH; 65 UBEZPIECZENIA, REASEKURACJA ORAZ FUNDUSZE EMERYTALNE, Z WYŁĄCZENIEM

OBOWIĄZKOWEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO; 66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE; 68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI; 69 DZIAŁALNOŚĆ PRAWNICZA, RACHUNKOWO-KSIĘGOWA I DORADZTWO PODATKOWE; 70 DZIAŁALNOŚĆ FIRM CENTRALNYCH (HEAD OFFICES); DORADZTWO ZWIĄZANE Z ZARZĄDZANIEM; 71 DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ARCHITEKTURY I INŻYNIERII; BADANIA I ANALIZY TECHNICZNE; 72 BADANIA NAUKOWE I PRACE ROZWOJOWE; 73 REKLAMA, BADANIE RYNKU I OPINII PUBLICZNEJ; 74 POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA; 75 DZIAŁALNOŚĆ WETERYNARYJNA; 77 WYNAJEM I DZIERŻAWA z wyłączeniem grupy 77.2; 78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM; 80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA; 81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI, 82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ; 84 ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE; 85 EDUKACJA z wyłączeniem grupy 85.5; 94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH; 95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO; 96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA; 97 GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; 98 GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY; 99 ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE

P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia. Przedsięwzięcie realizowane przez osoby fizyczne oraz prawne prowadzące działalność gospodarczą na terenie LSR. Limit pomocy oraz poziom dofinansowania zgodny z ogólnie zawartymi zasadami w PS WPR 2023 – 2027. Pomoc będzie udzielana na zadania mieszczące się w następujących działach lub grupach PKD: 10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH z wyłączeniem grupy 10.2; 11 PRODUKCJA NAPOJÓW; 12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH; 13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNYCH; 14 PRODUKCJA ODZIEŻY; 15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH; 16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA; 17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU; 18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI; 22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH; 23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH; 25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ; 27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH; 28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA; 30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO; 31 PRODUKCJA MEBLI; 32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW; 33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ; 35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH; 36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY; 37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW; 38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW; 41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW; 42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ; 43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE; 45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH; 46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; 47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; 49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY z wyłączeniem grup 49.1 i 49.2; 50 TRANSPORT WODNY; 53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA; 58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA; 59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH; 60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH; 61 TELEKOMUNIKACJA; 62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA; 63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI; 64 FINANSOWA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, Z WYŁĄCZENIEM

UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZÓW EMERYTALNYCH; 65 UBEZPIECZENIA, REASEKURACJA ORAZ FUNDUSZE EMERYTALNE, Z WYŁĄCZENIEM OBOWIĄZKOWEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO; 66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE; 68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI; 69 DZIAŁALNOŚĆ PRAWNICZA, RACHUNKOWO-KSIĘGOWA I DORADZTWO PODATKOWE; 70 DZIAŁALNOŚĆ FIRM CENTRALNYCH (HEAD OFFICES); DORADZTWO ZWIĄZANE Z ZARZĄDZANIEM; 71 DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ARCHITEKTURY I INŻYNIERII; BADANIA I ANALIZY TECHNICZNE; 72 BADANIA NAUKOWE I PRACE ROZWOJOWE; 73 REKLAMA, BADANIE RYNKU I OPINII PUBLICZNEJ; 74 POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA; 75 DZIAŁALNOŚĆ WETERYNARYJNA; 77 WYNAJEM I DZIERŻAWA z wyłączeniem grupy 77.2; 78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM; 80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA; 81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI, 82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ; 84 ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE; 85 EDUKACJA z wyłączeniem grupy 85.5; 94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH; 95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO; 96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA; 97 GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; 98 GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY; 99 ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE

Lista źródeł finansowania przewidzianych dla przedsięwzięć zapisanych w Celu 3:

- środki z EFS+ w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie 6.20. Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS oraz Działanie 6.25. Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – Działanie nastawione na realizację CS 4(k) – przedsięwzięcie: P.3.1.
- środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – przedsięwzięcia: P.3.2, P.3.3., P.3.4., P.3.5., P.3.6.,

6.2 Przedsięwzięcia realizowane w ramach RLKS

Każde ze wskazanych w LSR przedsięwzięć zostało określone poprzez sposób jego realizacji dobrany stosownie do charakteru przedsięwzięcia. Wybrano następujące sposoby realizacji przedsięwzięć: konkurs, projekt grantowy, operacja własna. Dla 14 przedsięwzięć określono tylko jeden, konkretny sposób realizacji, w przypadku 3 przedsięwzięć możliwa jest realizacja w dwóch lub trzech sposobach.

Zdecydowanie najczęściej przedsięwzięcia przewidziane są do realizacji na zasadach konkursu. **Konkurs** dedykowany jest przedsięwzięciom, których realizacja podejmowana może być przez szereg podmiotów od JST, przez organizacje pozarządowe, ale także podmioty gospodarcze czy osoby indywidualne. Konkurs przewidziany jako wyłączny sposób realizacji obejmuje: P.1.2., P.1.4., P.1.5., P.2.1., P.2.2., P.2.3., P.2.4, P.3.1., P.3.2., P.3.3., P.3.5., P.3.6., Konkurs jako jeden z możliwych sposobów realizacji przewidziano dla przedsięwzięć: P.1.1., P.2.5. oraz P.3.4.

Projekt grantowy to kolejny sposób realizacji przypisany przedsięwzięciom, których realizacja będzie podejmowana przede wszystkim przez organizacje pozarządowe, a tematyka podejmowanych działań skupia się wokół wsparcia aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców zwróconych w stronę animowania lokalnych społeczności i budowania wzajemnych relacji sąsiedzkich, wspierania inicjatyw lokalnych (m.in. wydarzenia sportowe, rekreacyjne, kulturalne) oraz zespołów, artystów czy podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe. Dotyczy więc przedsięwzięć: P.1.3. i P.2.6. oraz (jako jeden z możliwych sposobów realizacji) także P.1.1., P.2.5. i P.3.4.

Operacja partnerska, czyli działanie podejmowane bezpośrednio przez Stowarzyszenie LGD jest wskazana tylko w ramach realizacji jednego z przedsięwzięć: P.1.1., w dodatku na zasadzie opcji (wybór sposobu z trzech

możliwości: operacja własna, konkurs, projekt grantowy). Decyzja o ostatecznym wyborze sposobu realizacji będzie podjęta na etapie wdrażania LSR.

6.3 Specyfikacja wskaźników

Wskaźniki produktów i rezultatów, zamieszczone w tabeli stanowiącej Załącznik 2 do LSR, są ściśle powiązane z odpowiadającymi im przedsięwzięciami i celami. Do wszystkich wskazanych w LSR przedsięwzięć przypisano zestaw wskaźników produktu i rezultatu zachowując zasadę doboru wskaźnika produktu i rezultatu z list przypisanych finansowaniu ze środków:

- środki z EFS+ w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działanie 6.20. Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS oraz Działanie 6.25. Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – Działanie nastawione na realizację CS 4(k)
- EFRR w ramach Funduszy Europejskich dla Małopolski na lata 2021-2027; Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych, Działanie 7.6. RLKS - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich.

W przypadku przedsięwzięć przewidzianych do finansowania ze środków EFRROW w ramach PS dla WPR na lata 2023-2027, Interwencja 13.1. Leader/Rozwój lokalny kierowany przez społeczność określono miarodajne wskaźniki produktu pozwalające na monitorowanie przedsięwzięć typowych dla zidentyfikowanych w tym zakresie potrzeb Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Powiatu Wielickiego. Wskaźniki konstruowano w taki sposób, by proces ich monitorowania wymagał możliwie niewielkich nakładów finansowych i czasowych, przy czym pokazywał faktyczny postęp, zaplanowane zmiany i skutki podejmowanych interwencji.

W przypadku wskaźników rezultatu każdorazowo posłużono się listą zalecanych wskaźników stosownie odnoszących się do źródeł finansowania im przypisanych (EFRR, EFS+ lub EFRROW w ramach PS dla WPR). Źródła pozyskania danych do pomiaru oraz sposób dokonywania pomiaru został szczegółowo zaprezentowany w Załączniku nr 2. Dokumentacja konkursowa oraz umowy pomiędzy LGD a beneficjentami lub grantobiorcami będą nakładały na nich konieczność monitorowania i osiągania wskaźników rezultatu/produktu proporcjonalnie do zakresu i funduszy, o jakie aplikują. Wskaźniki i ich stany docelowe opierają się na szacunkach wynikających z konsultacji z mieszkańcami i przedstawicielami sektora publicznego, społecznego i gospodarczego w trakcie gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych, spotkań wewnętrznych członków LGD, a także dzięki uzupełnionym kartom projektów składanych w biurze LGD lub przesyłanych drogą elektroniczną na udostępnionym formularzu. Założenia proponowane przez prawdopodobnych beneficjentów i grantobiorców zweryfikowane zostały w oparciu o dotychczasowe doświadczenia LGD Powiatu Wielickiego z poprzedniej perspektywy finansowej, a w przypadku projektów współpracy uzgodnione z partnerami projektów.

Do wskazanych przedsięwzięć, w ramach LSR, przyjęto następujące wskaźniki:

P.1.1. wskaźnik produktu: Liczba przestrzeni/infrastruktury (nowej oraz wyposażonej) służących rekreacji lub integracji mieszkańców, i odpowiednio wskaźnik rezultatu: W.1.1 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.1.2. wskaźnik produktu: RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem; wskaźnik rezultatu: W.1.2 (1) RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem.

P.1.3. wskaźnik produktu: Liczba wspartych przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. w tym dedykowanych seniorom oraz osobom do 25 r.ż. wskaźnik rezultatu: W.1.3 (1) R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.1.4. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej, wskaźnik rezultatu: W.1.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

P.1.5. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa, i odpowiednio wskaźnik rezultatu: W.1.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

P.2.1. dwa wskaźniki produktu: RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem oraz PLRO139 Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem, wskaźnik rezultatu: W.2.1 RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem.

P.2.2. wskaźnik produktu: Liczba obiektów i przestrzeni objętych wsparciem oraz wskaźnik rezultatu W.2.2 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.2.3. wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych programów podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców LGD; wskaźnik rezultatu: W.2.3 R.27 Realizacja celów środowiskowych lub klimatycznych poprzez inwestycje na obszarach wiejskich: liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej.

P.2.4. wskaźnik produktu: Liczba przestrzeni objętych wsparciem w zakresie podniesienia poziomu estetyki przestrzeni publicznych oraz wskaźnik rezultatu: W.2.4 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.2.5. wskaźnik produktu: Liczba inicjatyw ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich, które otrzymały wsparcie oraz wskaźnik rezultatu: W.2.5 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.2.6. wskaźnik produktu: Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe oraz wskaźnik rezultatu: W.2.6 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR.

P.3.1. wskaźnik produktu: PLKCO02 - liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie oraz wskaźnik rezultatu: W.3.1 PLKCR02- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej.

P.3.2. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej związanej z realizacją usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych W.3.2 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

P.3.3. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa związanego z realizacją usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych; wskaźnik rezultatu: W.3.2 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

P.3.4. wskaźnik produktu: Liczba operacji związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, kierowanych do osób do 25 r.ż., kobiet, osób z niepełnosprawnościami; wskaźnik rezultatu: W.3.3 R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.

P.3.4. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety); wskaźnik rezultatu: W.3.4 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

P.3.5. wskaźnik produktu: Liczba operacji polegających na wsparciu istniejących przedsiębiorstw, których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety); wskaźnik rezultatu: W.3.4 R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

7.1 Ogólna charakterystyka wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych wraz ze zwięzłą informacją wskazującą sposób powstawania poszczególnych procedur, ich kluczowe cele i założenia.

Rozwiązania formalno-instytucjonalne przyjęte dla realizacji niniejszej LSR opracowanej przez LGD Powiatu Wielickiego są zgodne z właściwymi aktami prawa wspólnotowego i krajowego, w tym przede wszystkim z:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej;
- Ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 943, z 2023 r. poz. 412);
- Ustawą z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2023 poz. 412);
- Ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.).

Podstawowy podział zadań pomiędzy organami LGD Powiatu Wielickiego, tj. Radą LGD oraz Zarządem LGD został przedstawiony w Statucie LGD. Na potrzeby wyboru i oceny operacji, w trakcie prac nad LSR jej autorzy opracowali dokumenty i procedury, które opisują sposób postępowania z uwzględnieniem różnicowań wynikających z różnych przewidywanych do realizacji w ramach LSR trybów operacji:

- a) operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD;
- b) projekty grantowe;
- c) operacje własne LGD.

Wspomniane dokumenty i procedury to:

- Regulamin Rady LGD Powiatu Wielickiego;
- Procedura przeprowadzania naborów wniosków i wyboru operacji przez LGD Powiatu Wielickiego, z wyłączeniem realizacji projektów grantowych oraz operacji własnych;
- Procedura realizacji przez LGD Powiatu Wielickiego projektów grantowych, w tym dokonywania wyboru grantobiorców;
- Procedura wyboru operacji własnych LGD przez LGD Powiatu Wielickiego;
- Procedura zmiany kryteriów wyboru operacji przez LGD Powiatu Wielickiego.

Celem wypracowanych procedur jest zapewnienie czytelnych i przejrzystych procedur pozwalających na skuteczną realizację LSR oraz zapewniających wybór operacji, których realizacja przełoży się bezpośrednio na osiągnięcie zawartych w strategii wskaźników i celów. Tym samym jednym z celów procedur jest także umożliwienie pełnej i sprawnej realizacji podejścia RLKS. Dokumenty i procedury opisują sposób postępowania Rady LGD, Zarządu oraz pracowników Biura, gwarantując także potencjalnym wnioskodawcom obiektywizm i przejrzystość w procesie wyboru i oceny operacji.

Ustalone rozwiązania formalno-prawne koncentrują się na określeniu:

- organizacji i trybu pracy Rady LGD obejmujące m.in. kwestie związane z procedurami wyboru operacji i kryteriów oceny; zapewnienie bezstronności w ramach naborów wniosków (deklaracje bezstronności); uzasadnienie punktacji dokonanej podczas oceny wniosków; upublicznianie protokołów z posiedzeń Rady itp.;
- zasad przeprowadzania naborów wniosków począwszy od przekazywania informacji o uruchomieniu naboru, po przeprowadzenie oceny złożonych aplikacji aż po przekazanie informacji o wynikach naboru i postępowania w przypadku wniesienia ewentualnego protestu;
- zasad realizacji projektów grantowych począwszy od zawarcia z zarządem województwa umowy na realizację projektu grantowego; przez dokonywanie wyboru grantobiorców w oparciu o kryteria wyboru; zawieranie umów o powierzenie grantu wraz z sposobami zabezpieczenia przed niewywiązywaniem się z warunków umowy; rozliczanie i sprawozdawczość przez grantobiorców; kontrola i monitoring realizacji zadań; odzyskiwanie grantów w przypadku ich wykorzystania niezgodnie z celami projektu grantowego lub postanowieniami umowy o powierzenie grantu;
- zasad przeprowadzania wyboru operacji własnej począwszy od podjęcia decyzji przez LGD aż po wystąpienie z wnioskiem do zarządu województwa);
- zasad przeprowadzania przez LGD zmiany lokalnych kryteriów wyboru.

Przyjęte dla realizacji niniejszej LSR rozwiązania formalno-instytucjonalne zostały wypracowane z uwzględnieniem podejścia partycypacyjnego, z zaangażowaniem m.in.: przedstawicieli Zarządu LGD, pracowników Biura LGD, przedstawicieli gmin członkowskich wchodzących w skład LGD Powiatu Wielickiego, a także społeczności lokalnych. Proces wypracowywania procedur obejmował następujące elementy:

- badania ankietowe CAWI z członkami Stowarzyszenia oraz kluczowymi podmiotami i instytucjami z obszaru LGD, w tym potencjalnymi beneficjentami;
- warsztat strategiczny;
- dwie tury po 3 gminne spotkania informacyjno-konsultacyjne;
- konsultacje z członkami stowarzyszenia podczas Walnego Zebrania Członków.

Należy zaznaczyć, że procedury stosowane przez LGD Powiatu Wielickiego zostały przygotowane na początku okresu programowania 2014-2020, a w ostatnich latach, w związku z realizacją poprzedniej LSR, zarówno regulaminy organów Stowarzyszenia, jak i szczegółowe procedury zostały zweryfikowane w praktyce. W obliczu nowego okresu programowania 2021-2027 oraz otwarcia instrumentarium RLKS przewiduje się, że procedury mogą ewoluować, ze względu na konieczność ich synchronizacji z wymaganiami EFRR oraz EFS+. Z tego punktu widzenia istotne jest posiadanie w systemie również czytelnej procedury przeprowadzania niezbędnych zmian w kryteriach.

7.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR z uwzględnieniem powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami.

Na potrzeby realizacji zamierzeń LSR wyszczególnione zostały lokalne kryteria wyboru, które będą służyły osiągnięciu celów zapisanych w LSR, a mierzonych odpowiednimi wskaźnikami.

W LSR na str. 47 zawarto informację, że dokumentem regulującym zmianę kryteriów będzie **Procedura zmiany kryteriów wyboru operacji przez LGD Powiatu Wielickiego**.

W ramach realizacji przedmiotowej strategii nie przewiduje się operacji realizowanych w partnerstwie z podmiotami spoza obszaru LSR stąd brak uzasadnienia, iż współpraca taka winna prowadzić do zaspokojenia stwierdzonych w analizie obszaru potrzeb oraz wskazywać ewentualne korzyści z tej współpracy.

Ustalane kryteria są obiektywne, przejrzyste, niedyskryminujące i mierzalne. Co ważne, są adekwatne do wniosków płynących z diagnozy obszaru LGD to znaczy preferują projekty, które w sposób bezpośredni odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy zauważalne na obszarze LGD, dotyczące grup defaworyzowanych (osób w niekorzystnej sytuacji). Ponadto opracowanie kryteriów miało aspekt partycypacyjny – był to jeden z tematów poruszanych podczas II tury gminnych spotkań informacyjno-konsultacyjnych. Kryteria preferują także projekty innowacyjne, wzmacniające zintegrowanie operacji, podmiotów i sektorów przy jednoczesnym bazowaniu na lokalnych potencjałach, tak aby zapewnić większy stopień oddziaływania efektów projektu i LSR na cały obszar LGD Powiatu Wielickiego. Założone kryteria będą również premiować projekty odpowiadające na zagadnienia związane ze środowiskiem i klimatem czy partnerstwem w realizacji LSR. Ponadto LGD będzie premiować wybór operacji, które zakładają większy udział środków własnych niż minimalna wysokość wkładu własnego wynikającego z przepisów dotyczących PS WPR 2023-2027 oraz operacje realizujące w wyższym stopniu zapisane cele LSR. Ponadto LGD będzie premiować wybór operacji, które zakładają większy udział środków własnych niż minimalna wysokość wkładu własnego wynikającego z przepisów dotyczących PS WPR 2023-2027 oraz operacje realizujące w wyższym stopniu zapisane cele LSR.

W poniższej tabeli zaprezentowano ustalone Lokalne Kryteria Wyboru:

Nazwa kryterium lokalnego	Specyfika kryterium (opis, definicja)	Punktacja
Doradztwo w biurze LGD	Preferuje się projekty beneficjentów, którzy brali udział w doradztwie w biurze LGD. Oceniane na podstawie kart udzielonego doradztwa.	0 – beneficjent nie korzystał z doradztwa w biurze LGD, 1 – beneficjent korzystał z doradztwa w biurze LGD dwukrotnie i więcej, 2 – beneficjent korzystał z doradztwa w biurze LGD czterokrotnie i więcej.
Działalność na obszarze LSR	Preferuje się projekty składane przez beneficjentów posiadających siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie LSR przez co najmniej jeden rok do dnia złożenia wniosku. <u>Adres zamieszkania</u> (zgodny z adresem zameldowania na pobyt stały lub czasowy) potwierdzony adresem zameldowania na pobyt stały lub czasowy, wskazanym w Zaświadczeniu z właściwej Ewidencji Ludności. Zaświadczenie wydane z Właściwej Ewidencji Ludności powinno zawierać wskazanie od jakiego okresu wnioskodawca jest zameldowany pod danym adresem. <u>Siedziba potwierdzona</u> na podstawie wydruku z właściwej ewidencji.	0 – projekt składany jest przez podmiot nieposiadający siedziby lub miejsca zamieszkania na terenie LSR przez co najmniej jeden rok do dnia złożenia wniosku, 2 - projekt składany jest przez podmiot posiadający siedzibę lub miejsce zamieszkania na terenie LSR przez co najmniej jeden rok do dnia złożenia wniosku.
Obszar realizacji projektu	Preferuje się projekty realizowane w miejscowościach poniżej 5 tys. mieszkańców. Do liczby mieszkańców wlicza się osoby zameldowane na pobyt stały i czasowy wg stanu na koniec roku, poprzedzającego rok	0 – projekt zakłada realizację w miejscowości większej lub równej 5 tys. mieszkańców, 1 - projekt zakłada realizację w miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców.

	złożenia wniosku (weryfikowane na podstawie danych GUS).	
Wkład własny	Preferuje się projekty uwzględniające wyższą wartość wkładu własnego niż wynika to z wytycznych PS WPR 2023-2027	0 – projekt nie zakłada wyższego udziału wkładu własnego niż wymagany lub zakłada wyższy udział wkładu własnego niż wymagany do 5%, 2 – projekt zakłada wyższy udział wkładu własnego niż wymagany o więcej niż 5%
Solidarność podatkowa	Preferuje się projekty, których wnioskodawca zadeklarował odprowadzanie podatku dochodowego na obszarze LSR (Urząd Skarbowy właściwy dla mieszkańców Gmin członkowskich). Spełnienie kryterium należy potwierdzić: – Pierwszą stroną deklaracji podatkowej za rok poprzedzający rok, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie pomocy wraz z potwierdzeniem złożenia. albo – Zaświadczeniem z Urzędu Skarbowego wydanym nie wcześniej niż miesiąc przed złożeniem wniosku, albo – Zgłoszeniem aktualizacyjnym (np. formularz ZAP3) wraz z potwierdzeniem złożenia. Wystarczy złożyć tylko jeden z powyższych dokumentów, aby potwierdzić spełnienie kryterium.	0 – wnioskodawca nie deklaruje solidarności podatkowej, 2 – wnioskodawca zadeklarował solidarność podatkową i dołączył odpowiedni dokument potwierdzający spełnienie kryterium.
Liczba utworzonych miejsc pracy	Preferuje się projekty przyczyniające się do tworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty).	0 – projekt nie zakłada utworzenia nowego lub utrzymania miejsca pracy 1 - projekt zakłada utworzenie jednego nowego miejsca pracy 2 - projekt zakłada utworzenie co najmniej dwóch nowych miejsc pracy
Innowacyjność projektu	Preferuje się projekty innowacyjne, oryginalne, nowatorskie w wymiarze terytorialnym -innowacyjna realizacja w skali gminy, całego obszaru LSR (oceniane na podstawie informacji zawartych w opisie projektu oraz wiedzy i doświadczenia członków rady); Przez innowacyjność rozumie się wdrożenie na danym obszarze nowego, dotychczas nieoferowanego lub znacząco udoskonalonego: – produktu,	0 – projekt nie ma charakteru innowacyjnego, 1 – projekt ma charakter innowacyjny na obszarze jednej gminy, 2 - projekt ma charakter innowacyjny na obszarze całego LSR.

	<ul style="list-style-type: none"> - usługi, - metody organizacji lub zarządzania, - sposobu wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych, - sposobu zaangażowania lokalnej społeczności. <p>Mogą to być przykładowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usługi lub produkty, które nie były dotąd oferowane na danym obszarze, - nowatorskie metody obsługi klienta, formy promocji, działania czy wydarzenia; - wykorzystanie narzędzi, urządzeń, aplikacji, technologii które nie były dotychczas stosowane na danym obszarze. 	
<p>Wpływ projektu na ochronę środowiska lub klimatu</p>	<p>W ramach operacji zaplanowano zastosowanie rozwiązań lub działań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu.</p> <p>Mogą to być m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii; - wdrożenie rozwiązań pozytywnie oddziałujących lub ograniczających niekorzystne oddziaływanie na środowisko naturalne, a także służących oszczędności zasobów oraz energii; - działania edukacyjne mające na celu podnoszenie świadomości ekologicznej (np. szkolenia, kursy, wykłady itp.); - działania promujące: rozwiązania i postawy proekologiczne, walory środowiska naturalnego itp. <p>Rozwiązania i działania proekologiczne muszą mieć odzwierciedlenie we wniosku o przyznanie pomocy oraz biznesplanie (jeżeli dotyczy) oraz mających logiczne uzasadnienie ich zakupu w kontekście do całości projektu. W szczególności w zestawieniu wydatków lub planie finansowym dotyczącym operacji, a planowane koszty związane z ochroną środowiska lub przeciwdziałaniem zmianom klimatu muszą zostać skalkulowane na poziomie 50 % kosztów projektu.</p>	<p>0 – projekt nie zakłada działań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu,</p> <p>2 - projekt zakłada działania sprzyjające ochronie środowiska lub przeciwdziałania zmianom klimatu.</p>

<p>Wsparcie osób w niekorzystnej sytuacji</p>	<p>Preferuje się projekty, które zawierają działania na rzecz zdefiniowanych grup osób w niekorzystnej sytuacji, bądź są realizowane przez osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>W ramach kryterium należy wskazać którą grupę w niekorzystnej sytuacji wspiera projekt i/lub którą grupę w niekorzystnej sytuacji reprezentuje wnioskodawca.</p> <p>Kryterium należy wypełnić w oparciu o informacje zawarte w rozdziale IV Lokalnej Strategii Rozwoju.</p> <p>Kryterium należy szczegółowo uzasadnić.</p> <p>Kryterium oceniane na podstawie informacji zawartych w polu właściwym do uzasadnienia zgodności projektu z lokalnymi kryteriami wyboru.</p>	<p>0 – projekt nie zakłada działań mających na celu wsparcie grup osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanych w LSR ani nie jest realizowany przez osobę z grupy w niekorzystnej sytuacji,</p> <p>1 - projekt zawiera działania mające na celu wsparcie przynajmniej jednej z grup osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanych w LSR lub wnioskodawcą jest osoba znajdująca się w niekorzystnej sytuacji,</p> <p>2 - projekt zawiera działania mające na celu wsparcie przynajmniej jednej z grup osób w niekorzystnej sytuacji zdiagnozowanych w LSR oraz wnioskodawcą jest osoba znajdująca się w niekorzystnej sytuacji.</p>
<p>Udział partnerów w realizacji projektu</p>	<p>Preferuje się projekty realizowane w partnerstwie, w tym w szczególności zakładające współpracę podmiotów z różnych sektorów - publiczny, społeczny, gospodarczy.</p> <p>Spełnienie kryterium oceniane na podstawie załączonych do wniosku porozumień zawierających wskazanie zakresu partnerstwa oraz informacji zawartych w polu właściwym do uzasadnienia zgodności projektu z lokalnymi kryteriami wyboru.</p>	<p>0 – projekt realizowany samodzielnie,</p> <p>1 – projekt zakłada realizację w partnerstwie z jednym podmiotem – w tym z tego samego sektora co wnioskodawca,</p> <p>2 – projekt zakłada realizację w partnerstwie z min. dwoma podmiotami (co najmniej jeden partner spoza sektora wnioskodawcy).</p>
<p>Zapotrzebowanie lokalnej społeczności na realizację projektu</p>	<p>Preferuje się projekty co do których zostało wykazane zapotrzebowanie lokalnej społeczności z obszaru LSR (oceniane na podstawie dodatkowego załącznika – lista poparcia) – NIE DOTYCZY OPERACJI ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘBIORCZOŚCIĄ.</p>	<p>0 – do projektu nie dołączono listy poparcia,</p> <p>1 – do projektu dołączono listę poparcia co najmniej 25 osób,</p> <p>2 - do projektu dołączono listę poparcia co najmniej 50 osób.</p>
<p>Wykorzystanie lokalnych potencjałów</p>	<p>Preferuje się projekty, które wykorzystują lokalne potencjały przyrodnicze, kulturowe, historyczne.</p>	<p>0 – projekt nie zakłada wykorzystania lokalnych potencjałów</p> <p>1 – projekt zakłada wykorzystanie jednego typu lokalnego potencjału,,</p> <p>2 - projekt zakłada wykorzystanie co najmniej dwóch typów lokalnego potencjału.</p>

Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Powiatu Wielickiego oświadcza, że projekty wskazane w LSR w ramach EFS+ i EFRR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla tych programów, a także iż promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

7.3 Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność oraz przedstawienie jej definicji oraz zasad ich oceny

Na poziomie kryteriów wyboru operacji w LSR zaakcentowano innowacyjne podejście do rozwoju lokalnego. Kwestia definiowania kryteriów premiujących wybór operacji poddana została publicznej dyskusji m.in. w trakcie gminnych spotkań konsultacyjno-informacyjnych oraz podczas konsultacji z członkami Stowarzyszenia, a więc już na etapie tworzenia kryteriów wykorzystano innowacyjne – partycypacyjne podejście. Równocześnie zdecydowano by procedura wyboru operacji premiowała projektodawców, podejmujących działania o charakterze innowacyjnym, nowatorskim i nieszablonowym.

Na poziomie LSR innowacyjność rozumiana jest jako wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny, sposób zaangażowania lokalnej społeczności).

W kryteriach **innowacyjność została ujęta w wymiarze terytorialnym** tj. ukazującym oryginalne, nowatorskie, niespotykane podejście projektu realizowanego w skali jednej gminy bądź całego obszaru LSR.

Ocena innowacyjności będzie odpowiadała zdefiniowanym wymiarom. W największym stopniu premiowane (2 punkty) będą projekty wykazujące innowacyjność w skali całego obszaru LSR. Projektodawcy, którzy wykażą innowacyjność projektu dla obszaru jednej gminy otrzymają 1 punkt. Projekty, które nie będą wskazywały na ich innowacyjny charakter nie otrzymają w ramach tego kryterium żadnych punktów.

7.4 Informacja o ewentualnej realizacji projektów grantowych, w tym projektów obejmujących przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi (smart village) i/lub operacji własnych i/lub operacji realizowanych w partnerstwie z partnerami spoza obszaru danej LSR.

W ramach realizacji LSR przewiduje się możliwość realizacji projektów grantowych oraz operacji własnych LGD (planowana wstępnie tylko jedna operacja własna, obejmująca przedsięwzięcie P.1.1.)

Projekt grantowy to sposób realizacji wsparcia przypisany przedsięwzięciom, których realizacja będzie podejmowana przede wszystkim przez organizacje pozarządowe, a tematyka podejmowanych działań skupia się wokół wsparcia aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców zwróconych w stronę animowania lokalnych społeczności i budowania wzajemnych relacji sąsiedzkich, wspierania inicjatyw lokalnych (m.in. wydarzenia sportowe, rekreacyjne, kulturalne) oraz zespołów, artystów czy podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe. Dotyczy więc przedsięwzięć: P.1.3. i P.2.6. oraz (jako jeden z możliwych sposobów realizacji) także P.1.1., P.2.5. i P.3.4.

Decyzja co do realizacji **operacji własnej** zostanie podjęta na etapie wdrażania LSR. Przedsięwzięcie P.1.1. polegać ma na rozwijaniu infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place). Charakter takich działań, wymagający bardzo dobrej koordynacji w przestrzeni, rozpoznania oczekiwań mieszkańców, rozpoznania dostępności i stanu istniejącej infrastruktury, a także kosztochłonność – uzasadniają decyzję o rezygnacji z formuły konkursowej i zastąpienie jej formułą pozwalającą na bardziej strategiczne podejście.

W ramach realizacji LSR nie przewiduje się operacji polegających na przygotowaniu koncepcji inteligentnej wsi (smart village), ani operacji realizowanych w partnerstwie z podmiotami spoza obszaru LSR.

Rozdział VIII Plan działania

Harmonogram osiągnięcia celów i wskaźników wyznaczonych w LSR (zgodnie z wytycznymi do opracowania LSR) obejmuje lata 2024-2029, przy czym realizacja trzech celów zawartych w Strategii przewidziana jest do końca 2028 roku. W Załączniku 2 znajduje się szczegółowy harmonogram realizacji celów. W niniejszym rozdziale przedstawiono krótką charakterystykę przyjętego harmonogramu osiągnięcia założonych celów i wskaźników określającą czas realizacji kluczowych efektów wdrażania LSR. Dodatkowo opisano przewidziane w harmonogramie realizacji kamienie milowe dla LSR.

Cel 1. Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów – według przyjętego harmonogramu wskazany cel jest przewidziany do realizacji do 2026 roku. W ramach Celu 1. planowane są cztery przedsięwzięcia, których realizacja obejmuje okres 2025-2026 i są to:

- **P.1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place)** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2025-2026.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba przestrzeni/infrastruktury (nowej oraz wyposażonej) służących rekreacji lub integracji mieszkańców*, którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki (po 1 sztuce dla roku 2025 i 2026).
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.1.1 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR*, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób (po 500 osób dla roku 2025 i 2026).
- **P.1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych**, realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2025.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem*, którego wartość docelowa wynosi 1 sztukę.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.1.2 (1) RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem*, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób.
- **P.1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizacje, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2025-2026.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba wspartych przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in., w tym dedykowanych seniorom oraz osobom do 25 r.ż.*, którego wartość docelowa wynosi 10 sztuk (po 5 sztuk dla roku 2025 i 2026).
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.1.3 (1) R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR*, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób, który został wyznaczony na poziomie 500 osób (po 250 osób dla roku 2025 i 2026).

- P.1.4. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2025-2026.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej*, którego wartość docelowa wynosi 4 sztuki. Wskaźnik ten ma zostać osiągnięty w 2025 roku.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.1.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR*, który został wyznaczony na poziomie 6 sztuk utworzonych miejsc pracy (4 dla 2025 i 2 dla 2026 roku).
- P.1.5. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych. – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2025-2026.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa*, którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki. Wskaźnik ten ma zostać osiągnięty w 2026 roku.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.1.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR*, który został wyznaczony na poziomie 6 sztuk utworzonych miejsc pracy (4 dla 2025 i 2 dla 2026 roku).

Cel 2. Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD – według przyjętego harmonogramu wskazany cel jest przewidziany do realizacji do 2027 roku. W ramach Celu 2. planowane jest sześć przedsięwzięć, których realizacja obejmuje okres 2025-2027 i są to:

- **P.2.1. Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2025.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem*, którego wartość docelowa wynosi 1 sztukę.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.1 RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem*, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób.
- **P.2.2. Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2026.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba obiektów i przestrzeni objętych wsparciem*, którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.2 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR*, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób.

- **P.2.3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych —programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2026.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba zrealizowanych programów podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców LGD, którego wartość docelowa wynosi 1 sztukę.*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.3 (1) R.27 Realizacja celów środowiskowych lub klimatycznych poprzez inwestycje na obszarach wiejskich: liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej, który został wyznaczony na poziomie 2 operacji.*
- **P.2.4. Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni / przestrzeni publicznych** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2026.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba przestrzeni objętych wsparciem w zakresie podniesienia poziomu estetyki przestrzeni publicznych, którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki.*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.4 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR, który został wyznaczony na poziomie 1000 osób.*
- **P.2.5. Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych liderów na obszarze LGD)** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2026-2027.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba inicjatyw ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich, które otrzymały wsparcie, którego wartość docelowa wynosi 10 sztuk (po 5 sztuk dla roku 2026 i 2027).*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.5 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR, który został wyznaczony na poziomie 250 osób (po 125 osób dla roku 2026 i 2027).*
- **P.2.6. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp.** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2026-2027.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe, którego wartość docelowa wynosi 10 sztuk (po 5 sztuk dla roku 2026 i 2027).*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.2.6 R.41PR - Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR, który został wyznaczony na poziomie 250 osób (po 125 osób dla roku 2026 i 2027).*

Cel 3. Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji – według przyjętego harmonogramu wskazany cel jest przewidziany do realizacji do 2028 roku. W ramach Celu 1. planowane są cztery przedsięwzięcia, których realizacja obejmuje okres 2025-2028 i są to:

- **P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2025.
  - Wskaźnik produktu to: *PLKCO02 - liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie*, którego wartość docelowa wynosi 100 osób.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.1 PLKCR02- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej*, który został wyznaczony na poziomie 2 utworzonych miejsc świadczenia usług.
- **P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych.** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2027.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej związanej z realizacją usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych*, którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.2 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR*, który został wyznaczony na poziomie 3 utworzone miejsca pracy.
- **P.3.3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących podmiotów.** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na rok 2027.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa związanego z realizacją usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych*, którego wartość docelowa wynosi 1 sztukę.
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.2 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR*, który został wyznaczony na poziomie 3 utworzone miejsca pracy.
- **P.3.4. Poszerzenie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2027-2028.
  - Wskaźnik produktu to: *Liczba operacji związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, kierowanych do osób do 25 r.ż., kobiet, osób z niepełnosprawnościami*, którego wartość docelowa wynosi 10 sztuk (po 5 sztuk dla roku 2027 i 2028).
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.3 R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami*, który został wyznaczony na poziomie 50 osób (po 25 osób dla roku 2027 i 2028).

- **P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2027-2028.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety), którego wartość docelowa wynosi 2 sztuki. Wskaźnik ten ma zostać osiągnięty w 2027 roku.*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR, który został wyznaczony na poziomie 3 utworzone miejsca pracy (2 dla 2027 i 1 dla 2028 roku).*
- **P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.** – realizacja przedsięwzięcia oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu planowane są na lata 2027-2028.
  - Wskaźniki produktu to:
    - 1) *Liczba operacji polegających na wsparciu istniejących przedsiębiorstw, których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety), którego wartość docelowa wynosi 1 sztukę. Wskaźnik ten ma zostać osiągnięty w 2028 roku.*
  - Wskaźnik rezultatu to: *W.3.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR, który został wyznaczony na poziomie 3 utworzone miejsca pracy (2 dla 2027 i 1 dla 2028 roku).*

Dla określenia postępu w realizacji LSR, w kontekście realizacji przedsięwzięć finansowanych z poszczególnych programów, zostały przyjęte następujące **kamienie milowe**:

dla programu PS WPR:

1. 30 czerwca 2026 rok – wartość 40%.
2. 31 grudnia 2027 rok – wartość 80%.

dla program FEM:

1. 31 grudnia 2026 rok – wartość 80%
2. 31 grudnia 2028 rok – wartość 100%.

Zarówno Plan działania LSR - Załącznik nr 2 dla LSR, jak i Plan finansowy LSR - Załączniku nr 4, uwzględniają wskazane kamienne milowe i są zgodne z ich zaleceniami.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

LSR to strategia wielofunduszowa. Budżet został przygotowany zgodnie z wytycznymi, z podziałem środków na zakresy wsparcia oraz źródła finansowania. Planowana wysokość środków na wdrażanie LSR i zarządzanie LSR wynosi 4 241 631 EUR (wdrażanie LSR: 3 561 221 EUR, zarządzanie LSR: 680 410 EUR). **Bezpośrednie źródło finansowania LSR stanowią fundusze EFSI** (fundusze w ramach RLKS w formule bezpośredniej): **EFFROW (PS WPR), EFRR, EFS+**. Wskazane źródła finansowania przedsięwzięć są ściśle powiązane w założonych w LSR celami, odpowiadając ich charakterowi oraz zakresowi przedsięwzięć jakie obejmują. Formularz przedstawiający budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia został zamieszczony w *Załączniku nr 3: Budżet LSR*. Natomiast formularz wykazujący wykorzystanie zakontraktowanych środków w podziale na poszczególne fundusze i lata został zamieszczony w *Załączniku nr 4: Plan wykorzystania budżetu LSR*.

W ramach LSR wyznaczono 3 cele, w ramach których przewidziano do realizacji łącznie 14 przedsięwzięć. Wysokość i dystrybucja środków na poszczególne cele i przedsięwzięcia uwzględnia priorytety mieszkańców i przedstawicieli sektora społecznego, publicznego i gospodarczego zebrane podczas działań partycypacyjnych (m.in. ankieta online, dwie tury spotkań gminnych). Szczegółowe koszty poszczególnych przedsięwzięć (w EUR) zostały umieszczone w formularzu stanowiącym *Załącznik nr 1: Cele i przedsięwzięcia*.

Źródło finansowania **EFFROW** (PS WPR) przewidziano w ramach każdego celu określonego dla LSR, a zakres wsparcia dotyczyć będzie łącznie 11 przedsięwzięciom zgodnym z polityką PS WPR. W ramach celu 1 „Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów” z tego funduszu zakłada się realizację następujących przedsięwzięć: P.1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place, P.1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizacje, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach, P.1.4. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, P.1.5. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych. Z kolei w ramach celu 2 „Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD” przewidziano do realizacji 5 przedsięwzięć: P.2.2 Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci, P.2.3 Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi, P.2.4 Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni / przestrzeni publicznych, P.2.5 Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych liderów na obszarze LGD), P.2.6 Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp. W przypadku celu 3 „Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji” do tego funduszu przypisano 3 przedsięwzięcia: P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych, P.3.3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju podmiotów P.3.4. Poszerzanie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia, P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z

niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia. W okresie realizacji LSR fundusze z tego źródła zostaną wykorzystane w latach 2024-2029 w łącznej wartości **3 062 500 EUR** (na wdrażanie LSR: 2 500 000 EUR, na zarządzania LSR 562 500 EUR).

Źródło finansowania EFRR założono do wykorzystania w ramach dwóch celów. W ramach celu 1 „Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów” dotyczy to jednego przedsięwzięcia P.1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych. Dla celu 2 „Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD” także przewidziano 1 przedsięwzięcie przypisane do tego funduszu: P.2.1 Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych. W okresie realizacji LSR fundusze z tego źródła zostaną wykorzystane w latach 2024-2029 w łącznej wartości **786 089 EUR** (wdrażanie LSR: 727 134 EUR, zarządzanie LSR 58 955 EUR).

Źródło finansowania EFS+ przewidziano dla realizacji celu 3 „Budowanie aktywnej społecznie i zawodowo społeczności lokalnej LGD” w przypadku jednego przedsięwzięcia: P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom. W okresie realizacji LSR fundusze z tego źródła zostaną wykorzystane w latach 2024-2029 w łącznej wartości **393 042 EUR** (wdrażanie LSR: 334 087, zarządzanie LSR: 58 955 EUR).

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

10.1 Zasady dokonywania monitoringu LSR

Lokalna Strategia Rozwoju będzie podlegała bieżącemu monitoringowi polegającemu na stałym zbieraniu i analizowaniu danych i informacji niezbędnych do weryfikacji stopnia osiągniętych celów oraz realizowanych przedsięwzięć w ramach LSR. Dodatkowo monitoringiem objęte zostaną także różne aspekty funkcjonowania LGD jako organizacji odpowiadającej za wdrożenie LSR. Elementy jakie zostaną poddane monitoringowi można podzielić na trzy zasadnicze obszary:

- a) rzeczowa realizacja LSR, w tym: zgodność wdrażania LSR z założonym harmonogramem, stopień realizacji osiągniętych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych operacji, ilość i zakres przedsięwzięć itp.
Czas pomiaru: na bieżąco w całym okresie wdrażania LSR;
Okres pomiaru: 2023 – 2027
- b) finansowa realizacja LSR: poziom wykonania budżetu; stopień wykorzystania funduszy; poziom zakontraktowania środków przewidzianych w LSR; stopień wydatkowania środków na poszczególne operacje i działania własne itp.
Czas pomiaru: co kwartał w całym okresie wdrażania LSR;
Okres pomiaru: kwartał poprzedzający
- c) funkcjonowanie LGD: jakość stosowanych procedur wyboru operacji, sytuacja finansowa LGD (monitoring płatności, bieżącej płynności LGD i in.), liczba podejmowanych działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych, liczba działań promujących LGD i obszar LGD „Powiatu Wielickiego”.
Czas pomiaru: co kwartał w całym okresie wdrażania LSR;
Okres pomiaru: kwartał poprzedzający

Na potrzeby monitoringu LSR wykorzystane zostaną różne metody zbierania danych, zarówno ilościowych jak i jakościowych. Będą to m.in.:

- dokumentacja powstała w ramach poszczególnych naborów i konkursów;
- zestawienia podpisanych umów;
- zestawienia zakontraktowanych środków;
- zestawienia wykonanych operacji finansowych w ramach poszczególnych operacji i przedsięwzięć;
- sprawozdania beneficjentów ze stopnia realizacji przedsięwzięcia i osiągniętych wskaźników;
- listy obecności na spotkaniach, szkoleniach;
- kontrole realizacji projektów na miejscu;
- wywiady/sondaże z beneficjentami i uczestnikami projektów realizowanych w ramach LSR.

Sposób monitorowania będzie uzgodniony z beneficjentami i będzie w pełni jawny. Efektem monitoringu będzie posiadanie przez LGD zbiorczej (sprawozdanie roczne) i bieżącej informacji (informacje kwartalne) pozwalającej na rzetelną ocenę postępu w realizacji założeń i celów określonych w LSR, a także ocenę sprawności funkcjonowania LGD i stosowanych procedur wyboru i wdrażania strategii. Ponadto pozwoli także na podejmowanie działań zaradczych w sytuacji wystąpienia ryzyka bądź jego wysokiego prawdopodobieństwa niezrealizowania założonego planu.

10.2 Zasady dokonywania ewaluacji LSR

Lokalna Strategia Rozwoju będzie podlegała także procesowi ewaluacji, której nadrzędnym celem będzie ocena efektywności i skuteczności działań związanych z wdrożeniem LSR oraz weryfikacja określonych celów z punktu widzenia przyjętych kryteriów i czynników zewnętrznych wpływających na stopień osiągnięcia zakładanej zmiany

rozwojowej. Podobnie jak w odniesieniu do monitoringu, ewaluacji podlegać będzie zarówno efekty wdrażania LSR, jak i funkcjonowanie LGD m.in.:

Ewaluacja LSR (przykładowe elementy)	Ewaluacja LGD (przykładowe elementy)
<ul style="list-style-type: none"> - ocena stopnia realizacji celów i wskaźników LSR; - ocena stopnia realizacji wybranych operacji; - ocena stopnia wykorzystania budżetu i poziomu wydatkowanych środków na poszczególne operacje i działania własne; - ocena efektów osiągniętych w wyniku wdrożenia LSR w kontekście potrzeb i problemów obszaru LGD i in.; - wykorzystania budżetu i efektywność wydatkowanych środków na podjęte działania, operacje, granty. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocena jakości stosowanych procedur i kryteriów wyboru operacji; - efektywność i jakość pracy Biura LGD i organów LGD; - ocena jakości świadczonych usług przez Biuro LGD i organy LGD; - ocena działań i operacji własnych realizowanych przez LGD; - ocena jakości stosowanych procedur wyboru operacji, wdrażania LSR; - efektywność działań aktywizujących i promujących podejmowanych przez LGD; - efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.

W ramach ewaluacji wdrażania LSR i funkcjonowania LGD zastosowane zostaną następujące kryteria ewaluacyjne:

1. *adekwatność* – w jakim stopniu przyjęte cele w LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom na obszarze LGD i realnym potrzebom beneficjentów?
2. *efektywność* – ocena poziomu ekonomiczności projektu, czy nakłady nie są bardziej kosztowne niż rezultaty?
3. *skuteczność* – w jakim stopniu cele LSR zostały osiągnięte? czy dzięki wdrożeniu LSR osiągnięto założoną zmianę?
4. *użyteczność* – jaki jest stopień zaspokojenia potrzeb lokalnych beneficjentów poprzez uzyskane rezultaty i efekty LSR?
5. *trwałość* – na ile osiągnięte efekty są trwałe, czy mogą trwać do zakończenia finansowania i po jego zaprzestaniu?

Ewaluacja LSR i funkcjonowania LGD zostanie przeprowadzona dwukrotnie:

- ewaluacja pośrednia, przeprowadzona w pierwszym półroczu 2026 r., obejmująca swoim zasięgiem okres: 2023 -2025;
- ewaluacja końcowa przeprowadzana po zakończeniu wdrażania LSR w drugim półroczu 2027 r., obejmująca swoim zasięgiem okres: 2023-2027.

Przyjęte na potrzeby ewaluacji metody i techniki badawcze zapewniają uzyskanie kompleksowej i pełnej informacji pozwalającej na rzetelną ocenę efektów wdrażanej LSR. Będą to zarówno metody polegające na analizie dokumentów, procedur, sprawozdań powstałych w ramach i na potrzeby realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (np. dokumentacja konkursowa i aplikacyjna; procedury i kryteria wyboru operacji, sprawozdania z monitoringu itp.). jak również w ramach ewaluacji przewidziano włączenie lokalnej społeczności poprzez zastosowanie partycypacyjnych metod ewaluacji. Przeprowadzone zostaną badania ankietowe/sondazowe wśród mieszkańców obszaru LGD w formie ankiety PAPI oraz ankiety zamieszczonej na stronie internetowej LGD. Dodatkowo przeprowadzone zostaną spotkania konsultacyjne w gminach członkowskich LGD z udziałem przedstawicieli różnych sektorów, branż, partnerów i mieszkańców LGD. Podczas tych spotkań społeczność lokalna będzie oceniała nie tylko zrealizowane już przedsięwzięcia, ale także będzie oceniała ich wpływ na obszar LGD oraz aktywność i sprawność działania LGD i jego organów. W ewaluację zaangażowani będą także beneficjenci i grantobiorcy, a także organy LGD włączone we wdrażanie LSR (pracownicy Biura LGD, Zarząd LGD, członkowie LGD), z którymi przeprowadzone zostaną wywiady indywidualne koncentrujące się na ocenie wszystkich zrealizowanych działań w danym okresie ewaluacji oraz określenia ich wpływu na osiągnięcie celów założonych

w LSR. Ważnym elementem tych badań będzie także uzyskanie oceny w zakresie sprawności, jakości i skuteczności działania LGD i stosowania przez LGD procedur związanych z wdrażaniem LSR.

W efekcie przeprowadzonych ewaluacji pośredniej i końcowej powstanie raport końcowy z ewaluacji, który stanowić będzie podstawę dla weryfikacji czy modyfikacji założeń LSR i funkcjonowania LGD, przez Walne Zebranie Członków. Raporty będą także zamieszczone na stronie internetowej LGD „Powiatu Wielickiego” celem szerokiego poinformowania społeczności lokalnej o wynikach ewaluacji LSR.

Sposób wykorzystania wyników ewaluacji i monitoringu: podstawą do dokonywania oceny stopnia wdrażania LSR oraz skuteczności funkcjonowania LGD będą zarówno raporty z bieżącego monitoringu oraz raporty z ewaluacji. Wnioski płynące z analizy raportów monitoringowych i ewaluacyjnych będą służyły wprowadzaniu koniecznych zmian w zakresie:

- wdrażania LSR (np. planowanie terminów naborów, modyfikacja procedur wyboru operacji, weryfikacja działań informacyjnych, działań aktywizujących, weryfikacja wskaźników założonych w LSR) oraz
- funkcjonowania LGD (np. analiza wykonania budżetu, konieczność modyfikacji zapisów budżetowych, zmiana alokacji, jakość usług świadczonych przez LGD, efektywność pracy Biura LGD, działań aktywizujących i projektów współpracy itp.).

Wyniki ewaluacji i monitoringu zostaną również wykorzystane w działaniach informacyjnych LGD kierowanych do mieszkańców obszaru – do tworzenia komunikatów obrazujących stopień wdrożenia LSR i osiągniętych efektów. Tym samym monitoring i ewaluacja będą pełnić także funkcję społeczną, przyczyniając się do budowania zrozumienia i poparcia społecznego dla celów i przedsięwzięć założonych w LSR.

Po opracowaniu raportów z monitoringu - Zarząd a w przypadku raportów z ewaluacji - Zespół ds. Ewaluacji zobowiązany będzie do przeanalizowania i przedstawienia wyników Zarządowi, który podejmie decyzję o zakresie ewentualnych zmian w odniesieniu do zasad i warunków wdrażania LSR i działania LGD koniecznych do wprowadzenia celem zapewnienia osiągnięcia zamierzeń wskazanych w LSR. Zakres zmian ostatecznie będzie przyjmowany przez Walne Zebranie Członków.

Zasady monitoringu i ewaluacji wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD zostały wypracowane przy wykorzystaniu następujących partycypacyjnych metod tworzenia strategii:

- gminne spotkania informacyjno-konsultacyjne: omówienie propozycji wskaźników do monitoringu, w tym w kontekście dotychczasowych doświadczeń osób/podmiotów korzystających ze wsparcia w poprzedniej perspektywie;
- spotkania wewnętrzne robocze i konsultacyjne z członkami Zarządu LGD oraz pracownikami Biura LGD: zakresy i obszary monitoringu i ewaluacji LSR i LGD; sposoby i metody ewaluacji; rodzaj i czas badań ewaluacyjnych i działań monitoringowych;
- badanie ankietowe przedstawicieli instytucji, JST i podmiotów działających na terenie LGD: preferowane sposoby komunikowania (źródła informacji) na temat działalności LGD.

Załączniki

Załącznik 1 Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 (Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów)	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
400 000,00	P.1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place).	mieszkańcy LGD, mieszkańcy województwa małopolskiego, JST, organizacje pozarządowe	Konkurs/projekty grantowe/operacja własna
363 567,00	P.1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych, w tym pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	mieszkańcy LGD, mieszkańcy województwa małopolskiego, dzieci i młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami JST, organizacje pozarządowe	Konkurs
200 000,00	P.1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizację, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach	mieszkańcy LGD, dzieci i młodzież, seniorzy, mieszkańcy województwa małopolskiego, JST, organizacje pozarządowe	Projekt grantowy
150 000,00	P.1.4. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych.	mieszkańcy LGD, kobiety, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców	Konkurs
100 000,00	P.1.5. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych.	mieszkańcy LGD, kobiety, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców	Konkurs
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 (Wzmacnianie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD)	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
363 567,00	P.2.1. Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych.	mieszkańcy LGD, mieszkańcy województwa małopolskiego, JST, organizacje pozarządowe	Konkurs
400 000,00	P.2.2. Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci.	mieszkańcy LGD, mieszkańcy województwa małopolskiego, JST, organizacje pozarządowe	Konkurs

224 488,00	P.2.3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych – programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	mieszkańcy LGD, mieszkańcy województwa małopolskiego, JST, organizacje pozarządowe	Konkurs
400 000,00	P.2.4. Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni / przestrzeni publicznych.	JST, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Konkurs
100 000,00	P.2.5. Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych liderów na obszarze LGD).	organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Projekt grantowy/Konkurs
100 000,00	P.2.6. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp.	JST, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Projekt grantowy
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3 (Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji)	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
334 087,00	P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom.	dzieci, seniorzy, JST, organizacje pozarządowe	Konkurs
37 500,00	P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych.	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, mieszkańcy obszaru LGD, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców	Konkurs
87 500,00	P.3.3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących podmiotów	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, mieszkańcy obszaru LGD, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców	Konkurs
100 000,00	P.3.4. Poszerzanie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami	osoby młode do 25 r.ż., kobiety, osoby z niepełnosprawnościami	Projekt grantowy/Konkurs

112 500,00	P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.	Kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców, osoby poszukujące zatrudnienia	Konkurs
88 012,00	P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.	Kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, mieszkańcy miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców, osoby poszukujące zatrudnienia	Konkurs

Załącznik 2 Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1.	Podnoszenie dostępności atrakcyjnej oferty czasu wolnego dostosowanej do potrzeb mieszkańców i turystów													
P.1.1. Rozwój infrastruktury służącej rekreacji lub integracji mieszkańców – kreowanie przestrzeni sąsiedzkich, tworzenie nowej infrastruktury w tym jej wyposażenie (np. obiekty sportowe: siłownie plenerowe, boiska; szlaki turystyczne; obiekty kultury; zielone tereny urządzone, skwery, place).	Liczba przestrzeni/infrastruktury (nowej oraz wyposażonej) służących rekreacji lub integracji mieszkańców	0 sztuk	0%	1 sztuka	50%	1 sztuka	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR

P.1.2. Modernizacja lub wyposażenie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej, kultury oraz obiektów turystycznych.	RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 sztuk	0%	1 sztuka	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	EFRR
P.1.3. Wspieranie przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. kierowanych do różnych grup wiekowych poprzez ich organizację, a także zakup wyposażenia (imprezy, cykliczne zajęcia, wykłady, warsztaty itp.), w tym oferty bazującej na lokalnych potencjałach	Liczba wspartych przedsięwzięć rekreacyjnych, sportowych, edukacyjnych, kulturalnych i in. W tym dedykowanych seniorom oraz osobom do 25 r.ż	0 sztuk	0%	10 sztuk	50%	10 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR
P.1.4. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla nowych działalności gospodarczych.	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej	0 sztuk	0%	4 sztuki	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR
P.1.5. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju istniejących działalności gospodarczych.	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	1 sztuki	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1 R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		500 osób		500 osób		0 osób		0 osób		0 osób		0 osób	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.1.2 (1) RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0 osób		1000 osób		0 osób		0 osób		0 osób		0 osób		EFRR	
Wskaźnik rezultatu W.1.3 (1) R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		250 osób		250 osób		0 osób		0 osób		0 osób		PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.4 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		4 sztuki utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR	
Wskaźnik rezultatu W.1.5 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		1 sztuka utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR	
C.2.	Wzmocnienie świadomości obywatelskiej i tożsamości lokalnej na terenie LGD													
P.2.1. Ochrona zabytków wraz z ich otoczeniem – realizacja prac umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji użytkowych.	RCO 77 - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0 sztuk	0%	1 sztuka	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	EFRR
P.2.2. Renowacja obiektów i przestrzeni ważnych lokalnie dla mieszkańców, np. kapliczek, miejsc pamięci.	Liczba obiektów i przestrzeni objętych wsparciem	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	2 sztuki	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR

<p>P.2.3. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych – programy podnoszące świadomości ekologiczną, np. w zakresie zrównoważonego gospodarowania zasobami, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi</p>	<p>Liczba zrealizowanych programów podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców LGD</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>1 sztuka</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>PS WPR</p>
<p>P.2.4. Podniesienie poziomu estetyki przestrzeni/przeźreni publicznych.</p>	<p>Liczba przestrzeni objętych wsparciem w zakresie podniesienia poziomu estetyki przestrzeni publicznych</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>2 sztuki</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>PS WPR</p>
<p>P.2.5. Wspieranie aktywności i oddolnych inicjatyw mieszkańców ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich (partnerskie samoorganizowanie się społeczności, kreowanie lokalnych liderów na obszarze LGD).</p>	<p>Liczba inicjatyw ukierunkowanych na animowanie lokalnych społeczności i budowanie relacji sąsiedzkich, które otrzymały wsparcie</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>5 sztuk</p>	<p>50%</p>	<p>5 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>PS WPR</p>
<p>P.2.6. Wsparcie lokalnych zespołów/artystów/podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe – zakup takich elementów jak wyposażenie, stroje, instrumenty, sprzęt, rekwizyty itp.</p>	<p>Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów promujących dziedzictwo kulturowe</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>0%</p>	<p>5 sztuk</p>	<p>50%</p>	<p>5 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>0 sztuk</p>	<p>100%</p>	<p>PS WPR</p>
<p>Wskaźnik rezultatu W.2.1 RCR 77 - liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem</p>	<p>0 osób</p>	<p>✗</p>	<p>1000 osób</p>	<p>✗</p>	<p>0 osób</p>	<p>✗</p>	<p>0 osób</p>	<p>✗</p>	<p>0 osób</p>	<p>✗</p>	<p>0 osób</p>	<p>✗</p>	<p>EFRR</p>	

Wskaźnik rezultatu W.2.2 R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		1000 osób		0 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.3 (1) R.27 Realizacja celów środowiskowych lub klimatycznych poprzez inwestycje na obszarach wiejskich: liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej	0 operacji		0 operacji		2 operacje		0 operacji		0 operacji		0 operacji		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.4 R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		1000 osób		0 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.5 R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		125 osób		125 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.6 R.41PR - łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0 osób		0 osób		125 osób		125 osób		0 osób		0 osób		PS WPR
C.3.	Zwiększanie aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, ze szczególnymi uwzględnieniem potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji												
P.3.1. Poprawa bazy wsparcia opiekuńczego - rozwijanie infrastruktury społecznej dedykowanej dzieciom i/lub seniorom	0 osób	0%	100 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	0 osób	100%	EFS+
P.3.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla nowych podmiotów gospodarczych.	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	1 sztuka	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR

<p>P.3.3. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i fizjoterapeutycznych poprzez wsparcie dla rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych</p>	<p>Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa związanego z realizacją usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych</p>	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	1 sztuka	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	
<p>P.3.4. Poszerzanie oferty wspierającej podnoszenie kwalifikacji zawodowych (szkolenia) dla absolwentów, kobiet, osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Liczba operacji związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, kierowanych do osób do 25 r.ż., kobiet, osób z niepełnosprawnościami</p>	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	4 sztuk	50%	4 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR
<p>P.3.5. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez: wsparcie dla nowych działalności gospodarczych podejmowanych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub wsparcie dla nowych działalności gospodarczych, w których odbiorcami będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.</p>	<p>Liczba operacji polegających na utworzeniu nowej działalności gospodarczej prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety)</p>	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	3 sztuki	100%	0 sztuk	100%	0 sztuk	100%	PS WPR
<p>P.3.6. Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez rozwój istniejących działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia lub rozwój istniejących działalności gospodarczych, w których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety) i osoby poszukujące zatrudnienia.</p>	<p>Liczba operacji polegających na wsparciu istniejących przedsiębiorstw, których odbiorcami są/będą osoby w niekorzystnej sytuacji (osoby z niepełnosprawnościami, kobiety)</p>	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	0 sztuk	0%	1 sztuka	100%	0 sztuk	0%	0 sztuk	100%	PS WPR

Wskaźnik rezultatu W.3.1 PLKCR02- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	0 utworzonych miejsc		2 utworzone miejsca		0 utworzonych miejsc		0 utworzonych miejsc		0 utworzonych miejsc		0 utworzonych miejsc		EFS+
Wskaźnik rezultatu W.3.2 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		1 sztuka utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.3 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		1 sztuki utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.4 R.1PR Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.	0 osób		0 osób		0 osób		40 osób		40 osób		0 osób		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.5 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		3 sztuki utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.6 (1) R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparcie w ramach projektów WPR	0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		1 sztuka utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		0 sztuk utworzonych miejsc pracy		PS WPR

Załącznik 3 Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFSA**	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 500 000	727 134	334 087	3 561 221
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	562 500	58 955	58 955	680 410
Razem	3 062 500	786 089	393 042	4 241 631

* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.

** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSA, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Załącznik 4 Plan wykorzystania budżetu LSR

fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+ krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	0,00	0,00%	450000,00	18,00%	550000,00	40,00%	974488,00	78,98%	425000,00	95,98%	100512,00	100,00%	0,00	100,00%
EFS+	0,00	0,00%	334087,00	100,00%			0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
EFRR	0,00	0,00%	727134,00	100,00%			0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%	0,00	100,00%
RAZEM	0,00	0,00%	1511221,00	42,44%			974488,00	85,24%	425000,00	97,18%	100512,00	100,00%	0,00	100,00%